

BOSNA I HERCEGOVINA
FEDERACIJA BOSNE I HERCEGOVINE
AGENCIJA ZA BANKARSTVO FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE

I N F O R M A C I J A
O BANKARSKOM SISTEMU
FEDERACIJE BOSNE I HERCEGOVINE
31. 03. 2014.

Sarajevo, maj/svibanj 2014.

Agencija za bankarstvo Federacije BiH, kao regulatorna institucija koja obavlja superviziju (nadzor) banaka, sačinila je Informaciju o bankarskom sistemu Federacije BiH (stanje 31. 03. 2014. godine) na osnovu izvještaja banaka, te ostalih informacija i podataka koje su banke dostavile. Obuhvaćeni su i rezultati i podaci do kojih se došlo kontrolama na licu mjesta (on site) i analizama u Agenciji (off site finansijske analize).

I UVOD **1**

II POSLOVNE PERFORMANSE BANAKA U FEDERACIJI BIH **2**

1. STRUKTURA BANKARSKOG SEKTORA	
1.1. Status, broj i poslovna mreža	2
1.2. Struktura vlasništva	2
1.3. Kadrovi	5
2. FINANSIJSKI POKAZATELJI POSLOVANJA	
2.1. Bilans stanja	7
2.1.1. Obaveze	12
2.1.2. Kapital – snaga i adekvatnost	16
2.1.3. Aktiva i kvalitet aktive	21
2.2. Profitabilnost	31
2.3. Ponderisane nominalne i efektivne kamatne stope	36
2.4. Likvidnost	39
2.5. Devizni rizik	47

III ZAKLJUČCI I PREPORUKE **49**

P R I L O Z I

I UVOD

Poslovanje bankarskog sektora u Federaciji BiH i BiH već duži period odvija se u uslovima djelovanja ekonomske i finansijske krize, što ima uticaj na većinu poslovnih segmenata banaka. Promjene u bilansnoj sumi, kao i ključnim bilansnim kategorijama (kreditima, depozitima, kreditnim obavezama, kapitalu, te posljedično novčanim sredstvima) su neznatne, tako da se može reći da je već duži period, zbog uticaja finansijske i ekonomske krize, prisutna stagnacija u rastu i razvoju bankarskog sektora. Ključni pokazatelji poslovanja bankarskog sistema uglavnom, s manjim oscilacijama, u posljednje dvije godine održavaju se na približno istom nivou. Likvidnost, profitabilnost i kapitaliziranost bankarskog sektora mogu se ocijeniti zadovoljavajućim, te se može zaključiti da je bankarski sektor i dalje stabilan i siguran

Na dan 31. 03. 2014. godine u Federaciji BiH bankarsku dozvolu imalo je 17 banaka. Broj zaposlenih u banakama F BiH na dan 31.03.2014. godine iznosio je 7.023 zaposlenika i neznatno je smanjen za 28 zaposlenika ili 0,4% u odnosu na kraj 2013. godine.

Bilansna suma bankarskog sektora na kraju prvog kvartala 2014. godine iznosila je 15,2 milijarde KM, što je manje za 1,4% ili 209 miliona KM nego na kraju 2013. godine. Pad bilansne sume najvećim dijelom rezultat je pada depozita i kreditnih obaveza.

Struktura aktive imala je manje promjene vezane za dvije ključne imovinske stavke: povećanje učešća kredita sa 70,3% na 71,9% i smanjenje novčanih sredstava sa 28,6% na 26,5%.

Novčana sredstava su u prvom kvartalu ove godine smanjena su za 8,6% ili 380 miliona KM i sa 31.03.2014. godine iznosila su četiri milijarde KM.

Kreditni su zabilježili blagi rast od 1% ili 104 miliona KM i na kraju prvog kvartala 2014. godine iznosili su 11 milijardi KM. Ukupni nekvalitetni krediti na istom su nivou kao i na kraju 2013. godine i iznose 1,6 milijardi KM sa učešćem u odnosu na ukupne kredite od 14,5%. Od ukupnih kredita plasiranih pravnim licima na nekvalitetne kredite se odnosi 18,6% a za stanovništvo ovaj pokazatelj iznosi 10%.

U strukturi pasive bilansa banaka depoziti s iznosom od 11,3 milijarde KM i učešćem od 74,0% i dalje su dominantan izvor finansiranja banaka u Federaciji BiH. Ukupni depoziti u prvom kvartalu 2014. godine smanjeni za 2,1% ili 243 miliona KM. S druge strane, štedni depoziti, kao najznačajniji segment depozitnog i finansijskog potencijala banaka, u prvom kvartalu 2014. godini imali su rast od 1,3% ili 79 miliona KM i sa 31.03.2014. godine iznosili su 6,3 milijarde KM.

Kreditne obaveze koje iznose jednu milijardu KM u prvom kvartalu 2014. godine zabilježile su pad od 3,4% ili 35 miliona KM, ali je njihovo učešće u strukturi pasive ostalo skoro isto kao i na kraju 2013. godine. U posljednje tri godine, zbog uticaja finansijske i ekonomske krize, banke su se znatno manje zaduživale u inostranstvu, a plaćanjem dospjelih obaveza ovi izvori su smanjeni za više od 50% (na kraju 2008. godine iznosili su 2,18 milijardi KM). Evidentno je da je finansijska podrška matičnih grupacija značajno reducirana, tako da će se kreditni rast u narednom periodu u F BiH morati više finansirati iz rasta domaćih izvora.

U prvom kvartalu 2014. godine ukupan kapital povećan je za 2,3% ili 53 miliona KM, najvećim dijelom po osnovu dobiti tekućeg perioda i sa 31.03.2014. godine iznosio je 2,4 milijarde KM

Regulatorni kapital na dan 31.03.2014. godine iznosio je 2,3 milijarde KM i u prvom kvartalu je smanjen za 2% ili 37 miliona KM.

Jedan od najvažnijih pokazatelja snage i adekvatnosti kapitala banaka jeste koeficijent adekvatnosti kapitala. Ovaj koeficijent je na nivou bankarskog sektora sa 31. 03. 2014. godine iznosio 17,5%, što je za 0,5 procentnih poena manje u odnosu na kraj 2013. godine, ali je i dalje znatno više od zakonskog minimuma (12%) i predstavlja zadovoljavajuću kapitaliziranost ukupnog sistema.

Prema podacima iz bilansa uspjeha, na nivou bankarskog sistema u Federaciji BiH u prvom kvartalu 2014. godine, ostvaren je pozitivan finansijski rezultat - dobit u iznosu od 54 miliona KM.

II POSLOVNE PERFORMANSE BANAKA U FEDERACIJI BIH

1. STRUKTURA BANKARSKOG SEKTORA

1.1. Status, broj i poslovna mreža

Na dan 31. 03. 2014. godine u Federaciji BiH bankarsku dozvolu imalo je 17 banaka. Broj banaka je isti kao i 31. 12. 2013. godine. Posebnim zakonom regulirano je osnivanje i rad Razvojne banke Federacije BiH Sarajevo, koja je pravni sljednik Investicijske banke Federacije BiH d.d. Sarajevo, od 01.07.2008. godine.

U prvom kvartalu 2014. godine nije bilo bitnijeg širenja mreže organizacionih dijelova banaka. Trend širenja je nastavljen, ali u znatno manjem obimu nego ranije, čemu je osnovni uzrok finansijska kriza. Banke su vršile reorganizaciju svoje mreže poslovnih jedinica tako što su u većoj mjeri vršile promjene organizacionog oblika, organizacione pripadnosti ili adrese u sjedištu postojećih organizacionih dijelova, ali i spajanje i ukidanje nekih organizacionih dijelova, a sve u cilju racionalizacije poslovanja i smanjenja troškova poslovanja. Ovakvih promjena kod banaka iz Federacije BiH bilo je ukupno 20 (19 promjena na teritoriji Federacije BiH i jedna na teritoriji Republike Srpske): osnovana su četiri nova organizaciona dijela, sedam je ukinuto, a kod devet su bile promjene.

Sa navedenim promjenama, banke iz Federacije BiH su sa 31. 03. 2014. godine imale ukupno 576 organizacionih dijelova, što je u odnosu na 31. 12. 2013. godine manje za 0,7%.

Šest banaka iz Republike Srpske imale su 31 organizacioni dio u Federaciji BiH, što je više u odnosu na 31. 12. 2013. godine (27).

Sa 31. 03. 2014. godine osam banaka iz Federacije BiH imale su 50 organizacionih dijelova u Republici Srpskoj, a također osam banaka je imalo 11 organizacionih dijelova u Brčko Distriktu.

Dozvolu za obavljanje međubankarskih transakcija u unutrašnjem platnom prometu 31. 03. 2014. godine imale su sve banke, a osigurane depozite imalo je 16 banaka.

1.2. Struktura vlasništva

Struktura vlasništva nad bankama¹ sa 31. 03. 2014. godine, ocjenjena na osnovu raspoloživih informacija i uvida u samim bankama, je sljedeća:

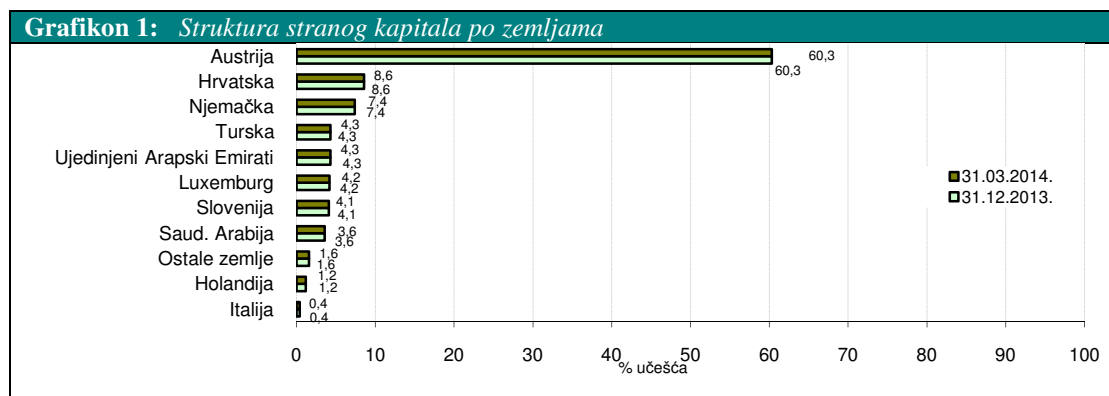
- U privatnom i pretežno privatnom vlasništvu 16 banaka (94,1%)
- U državnom i pretežno državnom vlasništvu² 1 banka (5,9%)

¹ Kriterij podjele banaka je vlasništvo na dioničkom kapitalu banaka.

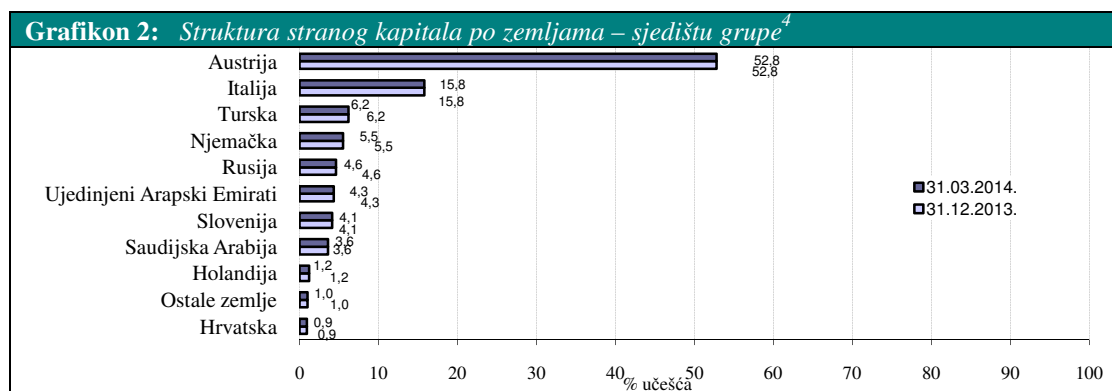
² Državno vlasništvo se odnosi na domaći državni kapital BiH.

Od 16 banaka u pretežno privatnom vlasništvu, šest banaka je u većinskom vlasništvu domaćih pravnih i fizičkih osoba (rezidenata), dok je 10 banaka u većinskom stranom vlasništvu.

Ako se analizira samo strani kapital, po kriteriju zemlje porijekla dioničara, sa 31. 03. 2014. godine stanje je nepromijenjeno u odnosu na kraj 2013. godine: najveće učešće stranog kapitala od 60,3% imaju dioničari iz Austrije, slijedi učešće dioničara iz Hrvatske od 8,6%, te Njemačke od 7,4%. Ostale zemlje imale su pojedinačno učešće manje od 5%.

Međutim, ako se uzmu u obzir kapitalne veze, struktura stranog kapitala može se promatrati i po kriteriju zemlje sjedišta majke-matice, odnosno grupe u čijem su većinskom vlasništvu (direktno ili indirektno preko članica iz grupe) banke u Federaciji BiH. Prema ovom kriteriju stanje je takođe nepromijenjeno u odnosu na kraj 2013. godine: učešće bankarskih grupa i banaka iz Austrije iznosi 52,8%, slijede italijanske banke s učešćem od 15,8%, ostale zemlje su imale pojedinačno učešće manje od 7%, a od 2012. godine pojavljuje se učešće Rusije³ od 4,6%.

Struktura vlasništva može se promatrati i s aspekta finansijskih pokazatelja, odnosno prema vrijednosti ukupnog kapitala⁵.

³ Ruska banka Sberbank kupila je u 2012. godini Volksbank International iz Austrije, u čijem je vlasništvu bila Volksbank BH d.d. Sarajevo.

⁴ Pored zemalja sjedišta matice-grupacije čije su članice banke iz F BiH, uključene su i zemlje iz kojih su svi ostali strani dioničari banaka iz F BiH.

⁵ Iz bilansa stanja po shemi FBA: počev od 31.12.2011. godine, pored dioničkog kapitala, emisionog ažia, neraspoređene dobiti i rezervi, i ostalog kapitala (finansijski rezultat tekućeg perioda), u ukupan kapital se uključuju i rezerve za kreditne gubitke formirane iz dobiti.

-u 000 KM-

Tabela 1: Struktura vlasništva prema ukupnom kapitalu								
BANKE	31.12.2012.		31.12.2013.		31.03.2014.		INDEKS	
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Državne banke	51.114	2%	51.618	2%	51.778	2%	101	100
Privatne banke	2.166.261	98%	2.256.327	98%	2.309.202	98%	105	102
U K U P N O	2.217.375	100%	2.307.945	100%	2.360.980	100%	105	102

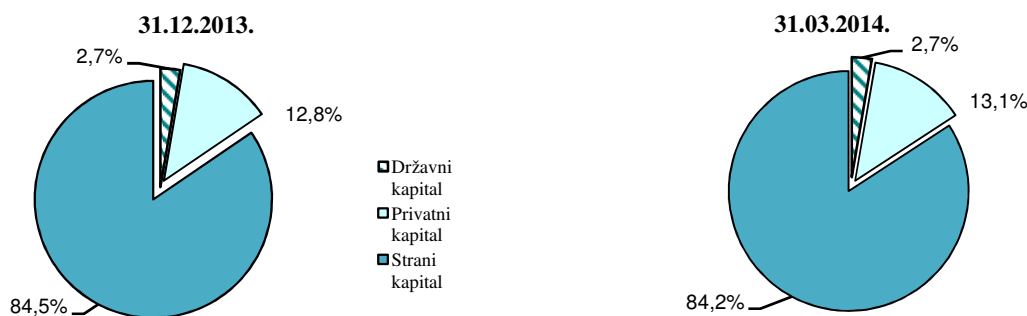
U prvom kvartalu 2014. godine ukupan kapital povećan je za 2% ili 53 miliona KM, najvećim dijelom po osnovu dobiti tekućeg poslovanja.

Posmatrano kroz učešće državnog, privatnog i stranog kapitala u dioničkom kapitalu banaka dobije se detaljnija slika o strukturi vlasništva kapitala banaka u Federaciji BiH.

- u 000 KM-

Tabela 2: Struktura vlasništva prema učešću državnog, privatnog i stranog kapitala									
DIONIČKI KAPITAL	31.12.2012.		31.12.2013.		31.03.2014.		INDEKS		
	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	4/2	6/4	8/9
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Državni kapital	33.096	2,8	32.364	2,7	32.364	2,7	98	100	
Privatni kapital (rezidenti)	164.603	13,7	153.549	12,8	158.421	13,1	93	103	
Strani kapital (nerezidenti)	1.003.907	83,5	1.017.822	84,5	1.017.807	84,2	101	100	
U K U P N O	1.201.606	100,0	1.203.735	100,0	1.208.592	100,0	100	100	

Grafikon 3: Struktura vlasništva (dionički kapital)

Dionički kapital banaka u Federaciji BiH u prvom kvartalu 2014. godine je veći za 4,9 miliona KM ili za 0,4% u odnosu na 31. 12. 2013. godine. Dionički kapital je povećan za 4,9 miliona KM u jednoj banci, nakon ukidanja naloga FBA za isključenje navedenog iznosa iz kapitala.

Analiza vlasničke strukture banaka s aspekta dioničkog kapitala detaljnije pokazuje promjene i trendove u bankarskom sistemu FBiH, i to u promjeni strukture vlasništva.

Udio državnog u ukupnom dioničkom kapitalu sa 31. 03. 2014. godine je nepromijenjen i iznosi 2,7%.

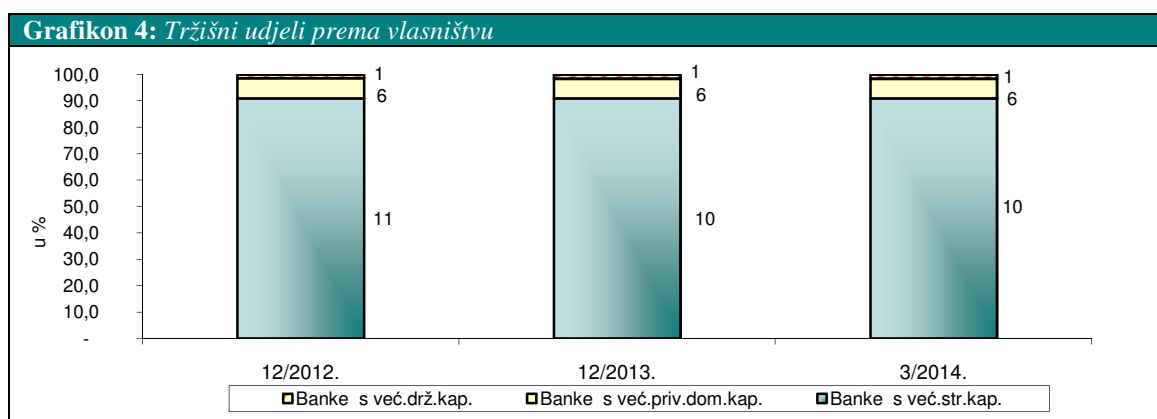
Učešće privatnog kapitala (rezidenata) u ukupnom dioničkom kapitalu iznosi 13,1% i veće je za 0,3 procentna poena u odnosu na 31. 12. 2013. godine, odnosno za 4,9 miliona KM neto, zbog ukidanja naloga FBA za isključenje navedenog iznosa iz kapitala.

Učešće privatnog kapitala (nerezidenata) u ukupnom dioničkom kapitalu smanjeno je za 0,3 procentna poena (sa 84,5% na 84,2%), dok je nominalni iznos ostao nepromijenjen.

Tržišni udio banaka u većinskom stranom vlasništvu sa 31. 03. 2014. godine, kao i na kraju 2013. godine, iznosio je visokih 91,0%, banaka s većinskim domaćim privatnim kapitalom 7,4%, a udio banaka s većinskim državnim kapitalom 1,6%.

- u % -

Tabela 3: Tržišni udjeli banaka prema vrsti vlasništva (većinskom kapitalu)									
BANKE	31.12.2012.			31.12.2013.			31.03.2014.		
	Broj banaka	Učešće u ukup. kapit.	Učešće u ukup. aktivi	Broj banaka	Učešće u ukup. kapit.	Učešće u ukup. aktivi	Broj banaka	Učešće u ukup. kapit.	Učešće u ukup. aktivi
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Banke s većinskim državnim kapitalom	1	2,3	1,4	1	2,2	1,6	1	2,2	1,6
Banke s većinskim privatnim domaćim kap.	6	10,5	7,6	6	9,2	7,4	6	8,9	7,4
Banke s većinskim stranim kapitalom	11	87,2	91,0	10	88,6	91,0	10	88,9	91,0
U K U P N O	18	100,0	100,0	17	100,0	100,0	17	100,0	100,0

1.3. Kadrovi

U bankama u F BiH na dan 31. 03. 2014. godine broj zaposlenih iznosio je 7.023, od toga u bankama s većinskim državnim kapitalom 3%, a u privatnim 97%.

Tabela 4: Zaposleni u bankama FBiH								
BANKE	BROJ ZAPOSLENIH					INDEKS		
	31.12.2012.	31.12.2013.	31.03.2014.	3/2	4/3			
1	2	3	4	5	6			
Državne banke	183	3%	200	3%	197	3%	109	99
Privatne banke	6.947	97%	6.851	97%	6.826	97%	99	100
U K U P N O	7.130	100%	7.051	100%	7.023	100%	99	100
Broj banaka	18		17		17		94	100

Tabela 5: Kvalifikaciona struktura zaposlenih								
STEPEN STRUČNE SPREME	BROJ ZAPOSLENIH						INDEKS	
	31.12.2012.	31.12.2013.	31.03.2014.	4/2	6/4			
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Visoka stručna sprema	3.479	48,8%	3.673	52,1%	3.678	52,4%	106	100
Viša stručna sprema	667	9,3%	601	8,5%	597	8,5%	90	99
Srednja stručna sprema	2.949	41,4%	2.750	39,0%	2.717	38,7%	93	99
Ostali	35	0,5%	27	0,4%	31	0,4%	77	115
U K U P N O	7.130	100,0%	7.051	100,0%	7.023	100,0%	99	100

U prvom kvartalu 2014. godine broj zaposlenih neznatno je smanjen (za 28 ili 0,4%).

Trend poboljšanja kvalifikacione strukture zaposlenih kroz povećanje učešća zaposlenih s visokom stručnom spremom je nastavljen i u prvom kvartalu 2014. godine, najviše kao rezultat smanjenja broja zaposlenih sa srednjom stručnom spremom za 1% ili 33 radnika.

Jedan od pokazatelja koji utiče na ocjenu performansi pojedinačne banke i bankarskog sistema je efikasnost zaposlenih, iskazan kao omjer aktive i broja zaposlenih, odnosno iznos aktive po zaposlenom. Veći omjer je pokazatelj bolje efikasnosti poslovanja i banke i ukupnog sistema.

Tabela 6: Aktiva po zaposlenom

BANKE	31.12.2012.			31.12.2013.			31.03.2014.		
	Broj zaposl.	Aktiva (000 KM)	Aktiva po zaposl.	Broj zaposl.	Aktiva (000 KM)	Aktiva po zaposl.	Broj zaposl.	Aktiva (000 KM)	Aktiva po zaposl.
Državne	183	209.971	1.147	200	241.605	1.208	197	223.111	1.133
Privatne	6.947	14.780.795	2.128	6.851	15.204.945	2.220	6.826	15.014.884	2.200
UKUPNO	7.130	14.990.766	2.102	7.051	15.446.550	2.191	7.023	15.237.995	2.170

Na kraju posmatranog period na nivou bankarskog sistema na svakog zaposlenog je dolazilo 2,2 miliona KM aktive, što je skoro isto kao i na kraju 2013. godine.

Tabela 7: Aktiva po zaposlenom po grupama

Aktiva (000 KM)	31.12.2012.	31.12.2013.	31.03.2014.
	Broj banaka	Broj banaka	Broj banaka
do 1.000	3	1	1
1.000 do 2.000	10	8	9
2.000 do 3.000	4	7	6
Preko 3.000	1	1	1
UKUPNO	18	17	17

Analitički pokazatelji za pojedinačne banke kreću se u rasponu od 910 hiljada KM do 3,7 miliona KM aktive po zaposlenom. Četiri banke ima ovaj pokazatelj bolji od istog za bankarski sektor, a kod tri najveće banke u sistemu prelazi iznos od 2,5 miliona KM.

2. FINANSIJSKI POKAZATELJI POSLOVANJA BANAKA

Kontrola banaka putem izvještaja obavlja se korištenjem izvještaja propisanih od strane FBA i izvještaja drugih institucija, koji čine bazu podataka utemeljenu na tri izvora:

- 1) Informacije o bilansu stanja za sve banke koji se dostavlja mjesečno, sa dodatnim priložima tromjesečno, koji sadrže detaljnije informacije o novčanim sredstvima, kreditima, depozitima i vanbilansnim stavkama, te osnovne statističke podatke,
- 2) Informacije o solventnosti banaka, podaci o kapitalu i adekvatnosti kapitala, klasifikaciji aktive, koncentracijama određenih vrsta rizika, poziciji likvidnosti, izloženosti deviznom riziku, kamatnim stopama na kredite i depozite, a na osnovu izvještaja propisanih od strane FBA,
- 3) Informacije o rezultatima poslovanja banaka (bilans uspjeha po shemi FBA) i izvještaji o novčanim tokovima, koji se dostavljaju FBA tromjesečno.

Osim navedenih standardiziranih izvještaja, bazu podataka čine i informacije dobivene na osnovu dodatnih izvještajnih zahtjeva postavljenih od strane FBA, u cilju što kvalitetnijeg praćenja i analize poslovanja banaka, zatim izvještaji o reviziji finansijskih izvještaja banaka urađeni od strane vanjskog neovisnog revizora, kao i svi ostali podaci relevantni za ocjenu performansi svake pojedinačne banke i bankarskog sistema u cjelini.

U skladu sa odredbama Zakona o početnom bilansu stanja banaka, banke sa većinskim državnim kapitalom obavezne su izvještavati FBA na bazi „punog“ bilansa stanja raščlanjenog na: pasivni, neutralni i aktivni podbilans. U cilju dobivanja realnih pokazatelja poslovanja banaka u Federaciji BiH u nastavku će se analiza bankarskog sistema temeljiti na pokazateljima iz aktivnog podbilansa banaka s većinskim državnim kapitalom⁶.

2.1. Bilans stanja

Bilansna suma bankarskog sektora na kraju prvog kvartala 2014. godine iznosila je 15,2 milijarde KM, što je manje za 1,4% ili 209 miliona KM nego na kraju 2013. godine. Promjene u bilansnoj sumi, kao i ključnim bilansnim kategorijama (kreditima, depozitima, kreditnim obavezama, kapitalu, te posljedično novčanim sredstvima) su neznatne, tako da se može reći da je već duži period, zbog uticaja finansijske i ekonomske krize, prisutna stagnacija. Ključni pokazatelji poslovanja bankarskog sistema uglavnom, s manjim oscilacijama, u posljednje dvije godine održavaju se na približno istom nivou.

- 000 KM-

Tabela 8: Bilans stanja								
O P I S	31.12.2012.		31.12.2013.		31.03.2014.		INDEKS	
	IZNOS	Učešće %	IZNOS	Učešće %	IZNOS	Učešće %	8 (4/2)	9 (6/4)
1	2	3	4	5	6	7		
A K T I V A (I M O V I N A) :								
Novčana sredstva	3.962.581	26,4	4.417.898	28,6	4.037.905	26,5	111	91
Vrijednosni papiri ⁷	548.467	3,7	562.513	3,6	598.034	3,9	103	106
Plasmani drugim bankama	78.522	0,5	51.960	0,3	100.398	0,7	66	193
Kreditni	10.666.124	71,1	10.852.400	70,3	10.956.079	71,9	102	101
Ispravka vrijed.	1.007.459	6,7	1.165.928	7,5	1.171.155	7,7	116	100
Kreditni- neto (kreditni minus isp.vrijed.)	9.658.665	64,4	9.686.472	62,8	9.784.924	64,2	100	101
Poslovni prostor i ostala fiksna aktiva	521.493	3,5	512.985	3,3	510.242	3,3	98	99
Ostala aktiva	221.038	1,5	214.722	1,4	206.492	1,4	97	96
UKUPNA AKTIVA	14.990.766	100,0	15.446.550	100,0	15.237.995	100,0	103	99
P A S I V A :								
O B A V E Z E								
Depoziti	10.961.001	73,1	11.523.849	74,6	11.280.987	74,0	105	98
Uzete pozajmice od drugih banaka	2.000	0,0	0	0,0	0	0,0	n/a	0
Obaveze po uzetim kreditima	1.141.561	7,6	1.039.381	6,7	1.004.486	6,6	91	97
Ostale obaveze	668.829	4,5	575.375	3,7	591.543	3,9	86	103
K A P I T A L								
Kapital	2.217.375	14,8	2.307.945	15,0	2.360.979	15,5	104	102
UKUPNO PASIVA (OBAVEZE I KAPITAL)	14.990.766	100,0	15.446.550	100,0	15.237.995	100,0	103	99

- 000 KM-

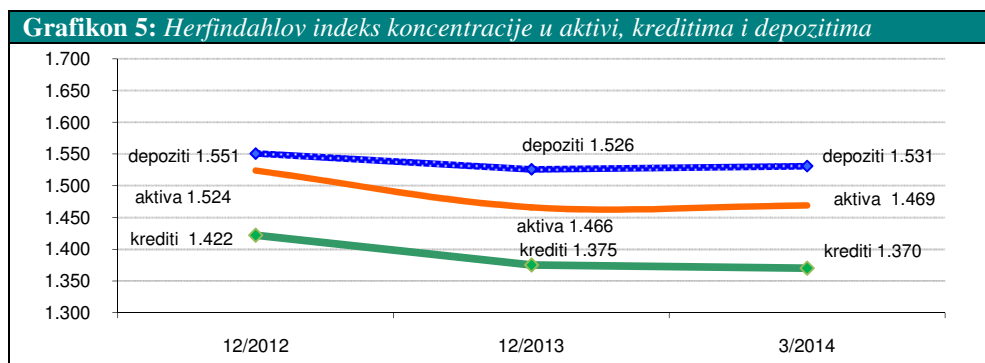
Tabela 9: Aktiva banaka prema vlasničkoj strukturi											
BANKE	31.12.2012.		31.12.2013.		31.03.2014.		INDEKS				
	Broj banaka	Aktiva (000 KM)	Broj banaka	Aktiva (000 KM)	Broj banaka	Aktiva (000 KM)					
1	2	3	4	5	6	7	8 (5/3)	9 (7/5)			
Državne	1	209.971	1%	1	241.605	2%	1	223.111	1%	115	92
Privatne	17	14.780.795	99%	17	15.204.945	98%	16	15.014.884	99%	103	99
UKUPNO	18	14.990.766	100%	18	15.446.550	100%	17	15.237.995	100%	103	99

⁶ Državne banke u “punom bilansu” iskazuju pasivne i neutralne stavke, koje će po izvršenju programa privatizacije preuzeti država. Sa 31.03.2014. godine kod jedne državne banke ove stavke su iznosile 641 milion KM.

⁷ Vrijednosni papiri za trgovanje, raspoloživi za prodaju i v.p. koji se drže do dospeljeća.

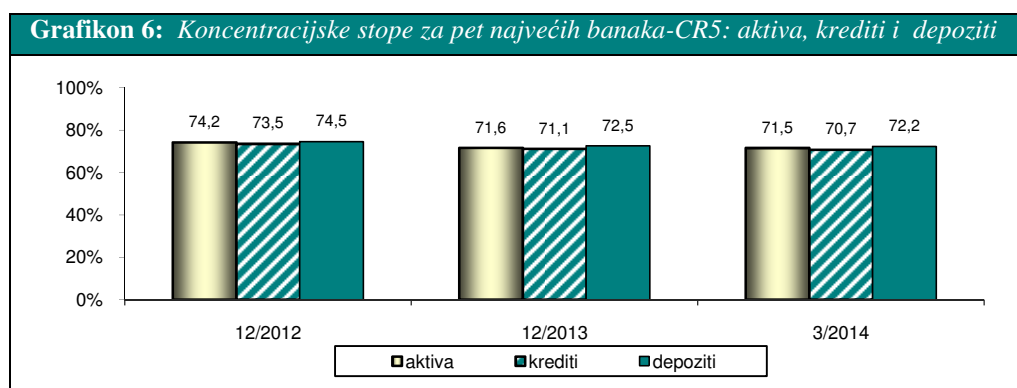
Kod većine banaka (11) aktiva je manja nego na kraju 2013. godine, dok je kod preostalih banaka aktiva povećana, s napomenom da su promjene minimalne.

Pokazatelj koncentracija u tri najznačajnija segmenta bankarskog poslovanja: u aktivi, kreditima i depozitima je vrijednost Herfindahlova indeksa⁸.

U 2014. godini Herfindahlov indeks koncentracije u sve tri relevantne kategorije (aktivi, kreditima i depozitima) je ostao skoro na istom nivou kao na kraju 2013. godine, tako da je sa 31. 03. 2014. godine za aktivu iznosio 1.469, kredite 1.370 i depozite 1.531 jedinicu, što pokazuje umjerenu koncentraciju⁹.

Drugi pokazatelj koncentracije u bankarskom sistemu je omjer tržišne koncentracije, odnosno koncentracijska stopa¹⁰ (dalje CR), koja pokazuje ukupno učešće najvećih institucija u sistemu u odabranim relevantnim kategorijama: u aktivi, kreditima i depozitima. CR5 je, kao Herfindahlov indeks koncentracije, neznatno promijenjen i za tržišno učešće iznosio je 71,5%, kredite 70,7% i depozite sa 72,2%. U posljednje dvije godine vrijednost CR5 je blago smanjena u sve tri kategorije, ali je i dalje evidentna dominacija pet najvećih banaka u sistemu koje „drže“ cca 72% tržišta, kredita i depozita.

⁸ Naziva se još i Hirschmann-Herfindahlov indeks ili HHI, a izračunava se po formuli $HI = \sum_{j=1}^n (S_j)^2$,

a predstavlja zbir kvadrata procentnih udjela konkretne veličine (npr. aktive, depozita, kredita) svih tržišnih učesnika u sistemu. Treba napomenuti da indeks ne raste linearno, te da vrijednost od npr. 3000 ne znači da je koncentracija u sistemu 30%. U hipotetičnom slučaju postojanja samo jedne banke u sistemu, HHI bi bio maksimalnih 10000.

⁹ Ako je vrijednost HHI manja od 1000, smatra se da na tržištu nije prisutna koncentracija, za vrijednost indeksa između 1000 i 1800 jedinica na tržištu je prisutna umjerena koncentracija, a ako je vrijednost HHI iznad 1800, to je pokazatelj postojanja visoke koncentracije.

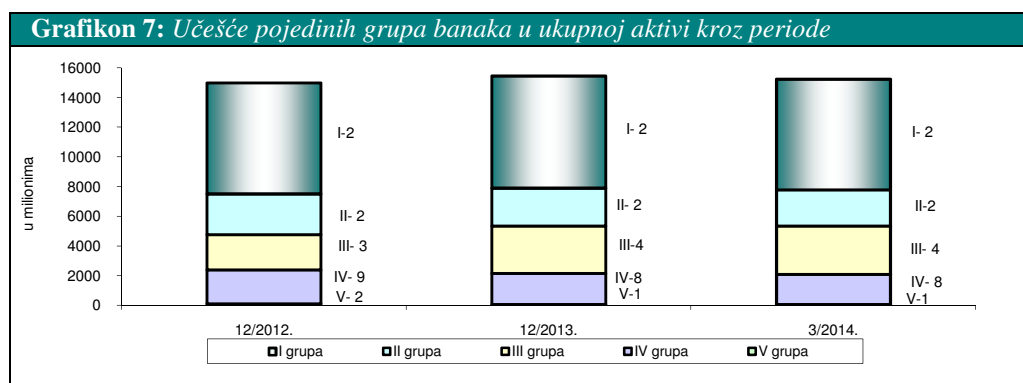
¹⁰ Engl.: concentration ratio (CR), označava se prema broju institucija koje se uključuju u izračun.

Bankarski sektor može se analizirati i s aspekta nekoliko grupa, formiranih prema veličini aktive¹¹. Promjene u učešću u odnosu na kraj 2013. godine su neznatne, što je rezultat manjih promjena aktive kod većine banaka.

U sistemu i dalje dominiraju četiri najveće banke s ukupnim učešćem od 64,9%, od toga I grupa (dvije najveće banke u sistemu, s aktivom preko tri milijarde KM) ima učešće od 48,9%, a II grupa (dvije banke s aktivom između jedne i dvije milijarde KM) 16,0%. Učešće III grupe (četiri banke s aktivom između 500 miliona KM i jedne milijarde KM) je povećano je za 0,6 procentnih poena, odnosno na 21,3%, dok učešće IV najbrojnije grupe (osam banaka s aktivom između 100 i 500 miliona KM banaka) iznosi 13,3%. Jedna banka u posljednjoj V grupi (s aktivom manjom od 100 miliona KM) ima učešće od neznatnih 0,5%.

U sljedećoj tabeli daje se pregled iznosa i učešća pojedinih grupa banaka u ukupnoj aktivi kroz periode (iznosi su u milionima KM).

Tabela 10: Učešće pojedinih grupa banaka u ukupnoj aktivi kroz periode									
IZNOS AKTIVE	31.12.2012.			31.12.2013.			31.03.2014.		
	Iznos	Učešće %	Broj banaka	Iznos	Učešće %	Broj banaka	Iznos	Učešće %	Broj banaka
I- Preko 2.000	7.476	49,8	2	7.546	48,8	2	7.455	48,9	2
II- 1000 do 2000	2.741	18,3	2	2.556	16,5	2	2.438	16,0	2
III- 500 do 1000	2.379	15,9	3	3.195	20,7	4	3.245	21,3	4
IV- 100 do 500	2.280	15,2	9	2.078	13,5	8	2.027	13,3	8
V- Ispod 100	115	0,8	2	73	0,5	1	73	0,5	1
UKUPNO	14.991	100,0	18	14.991	100,0	17	15.238	100,0	17

Pad bilansne sume od 1,4% ili 209 miliona KM, odnosno na nivo od 15,2 milijarde KM na kraju posmatranog perioda 2014. godine, najvećim dijelom rezultat je pada depozita za 2,1% ili 243 miliona KM, odnosno na nivo od 11,3 milijarde KM, kao i kreditnih obaveza za 3,4% ili 35 miliona KM, koje su sa 31. 03. 2014. godine iznosile milijardu KM. S druge strane, ukupan kapital je imao rast od 2,3% ili 53 miliona KM, iz osnova ostvarene dobiti tekućeg perioda. Na kraju prvog kvartala 2014. godine ukupan kapital je iznosio 2,4 milijarde KM.

Zbog navedenog pada depozita i kreditnih obaveza, zatim porasta portfolija vrijednosnih papira i plasmana drugim bankama, ali i vrlo skromnog kreditnog rasta, novčana sredstava smanjena su za 8,6% ili 380 miliona KM i sa 31. 03. 2014. godine iznosila su četiri milijarde KM.

Kreditni su imali stopu rasta od 1,0% ili 104 miliona KM i na kraju prvog kvartala 2014. godine iznosili su 11 milijardi KM.

¹¹ Banke su podijeljene u pet grupa zavisno od veličine aktive.

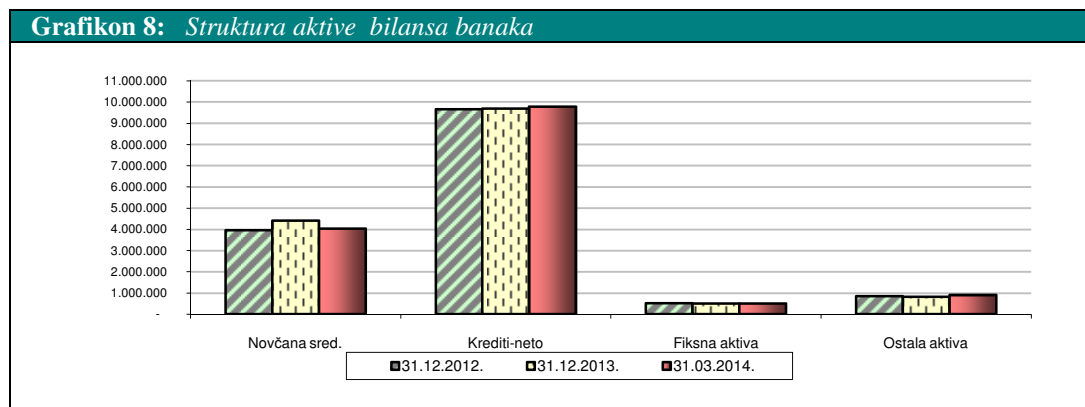
Ulaganja u vrijednosne papire bilježe rast od 6,3% ili 36 miliona KM (u 2013. godini rast je iznosio 2,6% ili 14 miliona KM) i sa 31. 03. 2014. godine iznose 598 miliona KM, što je učešće u aktivni od svega 3,9%.

Portfolio vrijednosnih papira raspoloživ za prodaju (mali dio se odnosi na portfolio za trgovanje), s rastom od 8,5% ili 33 miliona KM, iznosio je 415 miliona KM, a vrijednosni papiri koji se drže do dospjeća povećani su sa 181 milion KM na 183 miliona KM. U oba portfolija nalaze se i vrijednosni papiri koje je emitovala Vlada F BiH¹² ukupne vrijednosti sa 31. 03. 2014. godine od 248 miliona KM, te vrijednosni papiri emitenta Vlada Republike Srpske u iznosu od 45 miliona KM. Takođe, u portfoliju za trgovanje nalaze se i dionice čiji su emitenti domaća preduzeća ukupno u iznosu od sedam miliona KM. Preostali dio portfolija vrijednosnih papira u iznosu od cca 298 miliona KM odnosi se najvećim dijelom na obveznice država iz EU.

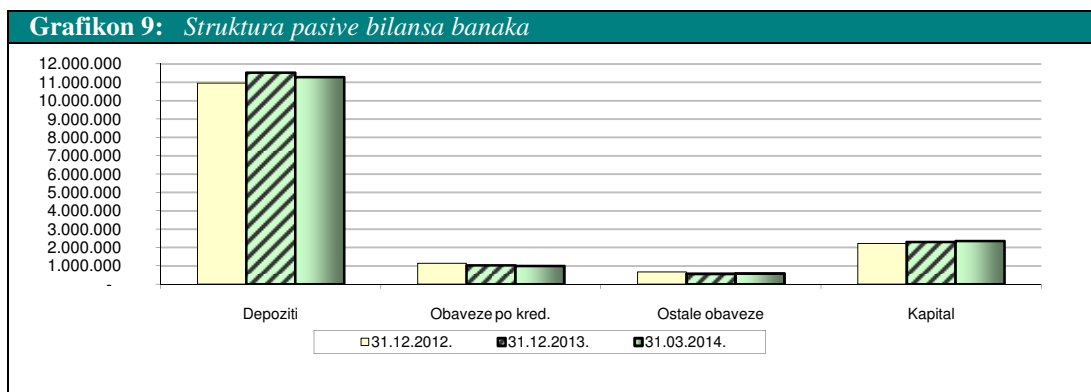
U prvom kvartalu 2014. godine Vlada F BiH emitovala je tri tranše trezorskih zapisa: u februaru 2014. godine nominalne vrijednosti 20 miliona KM, sa dospjećem u maju 2014. godine, te u martu 2014. godine dvije tranše u iznosu po 20 miliona KM (dospjeće u junu 2014. godine). Trezorski zapisi sa 31. 03. 2014. godine iznose 80 miliona KM, odnosno njihova knjigovodstvena vrijednost 79,7 miliona KM. Takođe, u portfeljima vrijednosnih papira banaka nalaze se i obveznice emitenta Vlade F BiH (emitovane u 2012. godini: prva u maju u iznosu od 80 miliona KM, rok dospjeća tri godine, druga u junu i augustu, ukupno 30 miliona KM, rok dospjeća pet godina, treća u septembru u iznosu od 20 miliona KM i s rokom dospjeća dvije godine, te iz IV emisije u decembru 2013. godine od 40 miliona KM i rokom dospjeća tri godine banke su kupile obveznice u iznosu od 17,5 miliona KM) ukupne nominalne vrijednosti 140 miliona KM. Veći dio trezorskih zapisa i obveznica, knjigovodstvene vrijednosti 186 miliona KM klasificiran je u portfelj raspoloživ za prodaju, a ostatak u iznosu od 34 miliona KM u portfelj koji se drži do dospjeća.

Ako se ukupan portfelj vrijednosnih papira (598 miliona KM) analizira prema izloženosti po zemljama, najveće je učešće od 49,5% BiH (na kraju 2013. godine 46,4%), zatim Rumunije 14,3%, Austrije 8,0%, Francuske 7,4% itd.

U sljedećim grafikonima data je struktura najznačajnijih pozicija bilansa banaka.

¹² Sve vrste vrijednosnih papira emitenta Vlada F BiH.

U strukturi pasive bilansa banaka depoziti su s iznosom od 11,3 milijarde KM i učešćem od 74,0% i dalje dominantan izvor finansiranja banaka u Federaciji BiH. Nakon daljeg blagog pada od 3,4%, učešće kreditnih obaveza koje iznose jednu milijardu KM, ostalo je skoro isto (6,6%), dok je učešće kapitala, koji je sa 31. 03. 2014. godine iznosio 2,4 milijarde KM, povećano sa 15,0% na 15,5%.

Struktura aktive, kao i izvora, imala je manje promjene vezane za dvije ključne imovinske stavke: povećanje učešća kredita sa 70,3% na 71,9% i smanjenje novčanih sredstava sa 28,6% na 26,5%.

- u 000 KM-

Tabela 11: Novčana sredstva banaka

NOVČANA SREDSTVA	31.12.2012.		31.12.2013.		31.03.2014.		INDEKS	
	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	4/2	6/4
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Gotov novac	411.726	10,4	431.592	9,8	400.084	9,9	105	93
RR kod CB BiH	2.130.626	53,8	2.622.277	59,4	2.485.127	61,5	123	95
Računi kod depoz.inst.u BiH	1.930	0,0	25.181	0,5	621	0,0	1305	2
Računi kod depoz.inst.u inostr.	1.417.857	35,8	1.338.347	30,3	1.151.817	28,6	94	86
Novč. sred. u procesu naplate	442	0,0	501	0,0	256	0,0	113	51
UKUPNO	3.962.581	100,0	4.417.898	100,0	4.037.905	100,0	111	91

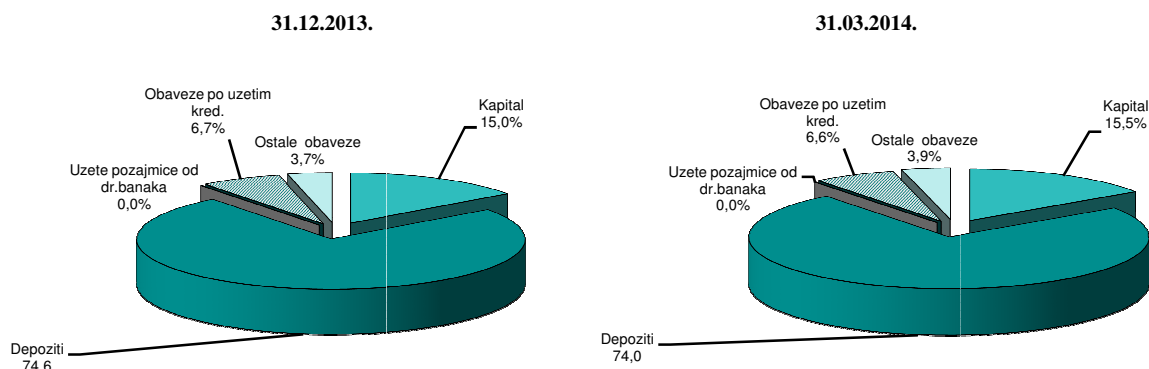
Dvije najvažnije stavke novčanih sredstava: na računu rezervi kod CB BH i na računima banaka u inostranstvu, u prvom kvartalu 2014. godine bilježe smanjenje. Novčana sredstva banaka na računu rezervi kod CB BiH smanjena su za 5% ili 137 miliona KM i sa 31. 03. 2014. godine iznosila su 2,5 milijardi KM ili 61,5% ukupnih novčanih sredstava (na kraju 2013. godine 59,4%). Sredstva banaka na računima kod depozitnih institucija u inostranstvu, imala su pad od 14% ili 187 miliona KM i iznosila su 1,2 milijarde KM ili 28,6% ukupnih novčanih sredstava (na kraju 2013. godine 30,3%). Banke su u trezoru i blagajnama, nakon pada od 7% ili 31 milion KM, sa 31. 03. 2014. godine imale gotovog novca u iznosu od 400 miliona KM, što je 9,9% ukupnih novčanih sredstava.

Navedena kretanja imala su uticaj na promjenu valutne strukture novčanih sredstava: učešće domaće valute u posmatranom periodu povećano je sa 66,4% na 69,1%, a za istu promjenu je smanjeno učešće sredstava u stranoj valuti.

2. 1. 1. Obaveze

Struktura pasive (obaveze i kapital) u bilansu stanja banaka sa 31. 03. 2014. godine daje se u sljedećem grafikonu:

Grafikon 10: Struktura pasive banaka

U posmatranom periodu učešće depozita (74,0%), kao najznačajnijeg izvora finansiranja banaka, je smanjeno za 0,6 procentnih poena, dok je učešće kreditnih obaveza, drugog po visini izvora ostalo gotovo isto (6,6%).

Smanjenje učešća depozita rezultat je njihovog pada u prvom kvartalu 2014. godine za 2,1% ili 243 miliona KM, sa 31. 03. 2014. godine iznosili su 11,3 milijarde KM, te su i dalje najveći izvor finansiranja banaka u Federaciji BiH. Treba napomenuti da su u januaru 2014. godine BiH doznačena sredstva VI tranše po osnovu stand-by aranžmana sa MMF u iznosu od 61,7 miliona KM (u 2013. godini doznačeno je cca 163 miliona KM, a u 2012. godini 153 miliona KM).

Drugi po visini izvor su kreditna sredstva u iznosu od jedne milijarde KM, koje su banke dobile najvećim dijelom zaduživanjem kod stranih finansijskih institucija. U posljednje tri godine, zbog uticaja finansijske i ekonomske krize, banke su se znatno manje zaduživale u inostranstvu, a plaćanjem dospjelih obaveza ovi izvori su smanjeni za više od 50% (na kraju 2008. godine iznosili su 2,18 milijardi KM). U 2012. godini pad je iznosio 13,5% ili 178 miliona KM, u 2013. godini 9% ili 102 miliona KM, a u prvom kvartalu 2014. godine 3,4% ili 35 miliona KM. Ako se kreditnim obavezama dodaju i subordinirani krediti u iznosu od 169 miliona KM, koje su banke povukle u cilju jačanja kapitalne osnove i adekvatnosti kapitala, ukupna kreditna sredstva u izvorima imaju učešće od 7,7%.

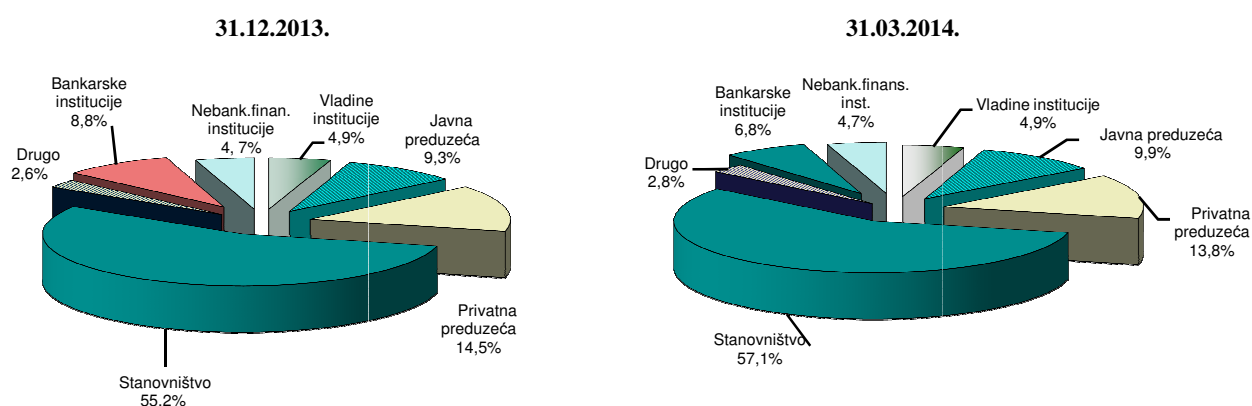
Banke su sa 31.03. 2014. godine imale najveće obaveze prema sljedećim kreditorima (šest od ukupno 36), na koje se odnosi 72% ukupnih kreditnih obaveza: European Investment Bank (EIB), TC ZIRAAT BANKASI A.S. (Turska), UniCredit Bank Austria AG, European fund for Southeast Europe (EFSE), EBRD i Council of Europe Development Bank.

Kapital je sa 31. 03. 2014. godine iznosio 2,4 milijarde KM, što je za 2,3% ili 53 miliona KM više nego na kraju 2013. godine, što se u cijelosti odnosi na finansijski rezultat (dobit) u prvom kvartalu 2014. godine.

Prema dostavljenim podacima banaka, od ukupnog iznosa depozita na kraju posmatranog perioda samo se 5,8% odnosi na depozite prikupljene u organizacionim dijelovima banaka iz Federacije BiH u Republici Srpskoj i Brčko Distriktu.

Tabela 12: *Sektorska struktura depozita*¹³

SEKTORI	31.12.2012.		31.12.2013.		31.03.2014.		INDEKS	
	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	4/2	6/4
1	2	3	4	5	6	7	8	9
Vladine institucije	682.313	6,2	565.533	4,9	556.334	4,9	83	98
Javna preduzeća	1.090.870	10,0	1.076.527	9,3	1.114.431	9,9	99	104
Privatna preduzeća i druš.	1.501.232	13,7	1.668.034	14,5	1.553.874	13,8	111	93
Bankarske institucije	981.562	9,0	1.012.274	8,8	767.893	6,8	103	76
Nebankarske finans.instit.	493.689	4,5	535.915	4,7	532.144	4,7	109	99
Građani	5.933.071	54,1	6.366.218	55,2	6.449.025	57,1	107	101
Ostalo	278.264	2,5	299.348	2,6	307.286	2,8	108	103
UKUPNO	10.961.001	100,0	11.523.849	100,0	11.280.987	100,0	105	98

Grafikon 11: *Sektorska struktura depozita*

U prvom kvartalu 2014. godine došlo je do manjih promjena u sektorskoj strukturi depozita, koje su najvećim dijelom rezultat pada depozita privatnih preduzeća i bankarskih institucija, te neznatnog rasta depozita stanovništva i javnih preduzeća.

Depoziti stanovništva imaju kontinuirani rast u posljednjih nekoliko godina, u prvom kvartalu 2014. godine ostvaren je rast od 1% ili 83 miliona KM, a učešće u ukupnim depozitima povećano je sa 55,2% na 57,2%, tako da su depoziti ovog sektora i dalje najveći izvor finansiranja banaka. Analitički podaci pokazuju da je kod 16 od 17 banaka učešće depozita ovog sektora najveće, a kreće se u rasponu od 36% do 87%.

Drugi po visini i učešću sektorski izvor su depoziti privatnih preduzeća. Nakon porasta u 2013. godini od 11% ili 167 miliona KM, u prvom kvartalu 2014. godine zabilježen je pad od 7% ili 114 miliona KM, dok je učešće smanjeno na 13,8% (- 0,7 procentnih poena) i iznosili su 1,6 milijardi KM

Depoziti javnih preduzeća u prva tri mjeseca 2014. godine ostvarili su rast od 4% ili 38 miliona KM, sa 31. 03. 2014. godine iznosili su 1,1 milijardu KM ili 9,9% ukupnih depozita.

Depoziti bankarskih institucija su od kraja 2007. godine pa sve do III kvartala 2011. godine bili po visini drugi sektorski izvor u depozitnom potencijalu banaka. Trend rasta bio je prisutan do sredine 2009. godine, kada su dostigli najveći iznos od 2,3 milijarde KM i učešće od 21,4% u ukupnim depozitima. Nakon toga, pod uticajem krize, smanjenog obima kreditiranja i viška likvidnosti, dolazi do povlačenja depozitnih sredstava matičnih grupacija, što rezultira i padom učešća. Depoziti ovog sektora smanjeni su u posljednje četiri godine za cca 52% ili 1,1 milijardu KM. Negativna kretanja u

¹³ Podaci iz popratnog obrasca BS-D koji banke dostavljaju kvartalno uz bilans stanja po shemi FBA.

nivou sredstava ovog sektora u prethodnim godinama najvećim dijelom su rezultat smanjenja zaduženosti, odnosno povrat sredstava grupacijama u čijem su vlasništvu banke u F BiH.

U prvom kvartalu 2014. godine depoziti bankarskih institucija smanjeni su za visokih 24% ili 244 miliona KM i sa 31. 03. 2014. godine iznosili su 768 miliona KM, što je uticalo na pad učešća u ukupnim depozitima sa 8,8% na 6,8%. Ova sredstva su za 237 miliona KM manja od kreditnih obaveza, koje su, nakon depozita, drugi po značaju izvor finansiranja banaka u F BiH. Iz navedenih podataka može se zaključiti da je zaduživanje banaka iz F BiH u inostranstvu značajno smanjeno, posebno depozitna sredstva matičnih grupacija, s napomenom da cca 194 miliona KM ili 27% oročenih depozita iz grupacije ima dospijeće do kraja 2014. godine. S obzirom da je isti trend smanjenja prisutan i kod kreditnih obaveza, banke se ponovo suočavaju s problemom održavanja ročne usklađenosti, što je uzrokovano nepovoljnom ročnošću domaćih depozitnih sredstava, zbog čega moraju u narednom periodu osigurati kvalitetnije izvore po ročnosti, kako bi se nastavio trend rasta kreditnih plasmana.

Treba istaći da se 94% ili 718 miliona KM depozita bankarskih institucija odnosi na depozite banaka iz grupacije (uglavnom dioničara). Finansijska podrška grupacije prisutna je u devet banaka u F BiH, s napomenom da je ipak koncentrisana u pet velikih banaka (94%). Na ovaj način u ranijem periodu banke u većinskom stranom vlasništvu imale su finansijsku podršku i osiguran priliv novih sredstava za finansiranje od strane grupe čije su članice. Ako se ovim sredstvima dodaju i kreditne obaveze i subordinisani dugovi, finansijska podrška banaka iz grupacije je veća (kod 11 banaka), sa 31. 03. 2014. godine iznosi 1,1 milijardu KM ili 7,4% ukupne pasive bankarskog sektora, što je manje nego na kraju 2013. godine (1,3 milijarde KM ili 8,6% pasive). U ukupnim depozitima sredstva iz grupacije imaju učešće od 6,4% (na kraju 2013. godine učešće iznosilo 8,0%), a u ukupnim kreditnim obavezama 26,6% su kreditne obaveze prema grupaciji (učešće je veće za 0,5 procentnih poena). U odnosu na kraj 2013. godine ova sredstva su smanjena za 15,3% ili 205 miliona KM, najvećim dijelom po osnovu redovnih dospijeća (depoziti su smanjeni za 22,2% ili 205 miliona KM, kreditne obaveze za 1,4% ili četiri miliona KM, dok su subordinirani krediti veći za 5,0% ili sedam miliona KM).

S obzirom da su zbog ekonomske krize kreditne aktivnosti banaka znatno smanjene, što je rezultiralo visokom likvidnošću, te dobrom kapitaliziranošću većine banaka u F BiH koje su u vlasništvu stranih bankarskih grupacija, već nekoliko godina prisutan je trend smanjenja izloženosti prema grupaciji iz kako u depozitnim izvorima, tako i u kreditnim, najvećim dijelom po osnovu redovnih plaćanja dospelih obaveza. Zbog nepovoljnih dešavanja u ekonomijama zemalja iz kojih su vlasnici banaka iz F BiH i problema s kojima se suočavaju te zemlje, a posljedično i finansijski sistemi i bankarske grupacije, kao i mjere koje je država Austrija poduzela u cilju jačanja održivosti poslovnih modela velikih međunarodnih aktivnih austrijskih banaka, a time i očuvanja kreditnog rejtinga zemlje¹⁴, evidentno je da je finansijska podrška matičnih grupacija značajno reducirana, tako da će se kreditni rast u narednom periodu u F BiH morati više finansirati iz rasta domaćih izvora. Posebno treba istaći da su depozitna sredstva koje neke banke dobiju od matičnih grupacija, u posljednje dvije godine najvećim dijelom kratkoročnog dospijeća (od mjesec do godinu dana) i u funkciji su održavanja ročne usklađenosti u okviru propisanih limita, te zato ne predstavljaju kvalitetan izvor za dugoročno finansiranje.

U uvjetima krize i otežanog pristupa tržištu novca i novim sredstvima, rasta likvidnosnog rizika kao rezultata pogoršanja naplativosti kredita i rasta nenaplativih potraživanja, nezadovoljavajuće ročne strukture domaćih depozitnih izvora, očekivanog daljeg smanjenja stranih izvora finansiranja, problem nepovoljne ročne strukture izvora finansiranja, primarno depozita, kao i njihovog rasta, u narednom periodu biće u fokusu kod većine banaka.

¹⁴ Suština mjera je da je kreditna aktivnost supsidijara austrijskih banaka u centralnoj, istočnoj i jugoistočnoj Evropi (CESEE) uvjetovana pojačanim održivim finansiranjem iz domaćih izvora.

Depoziti ostalih sektora su imali neznatne promjene u iznosu i učešću.

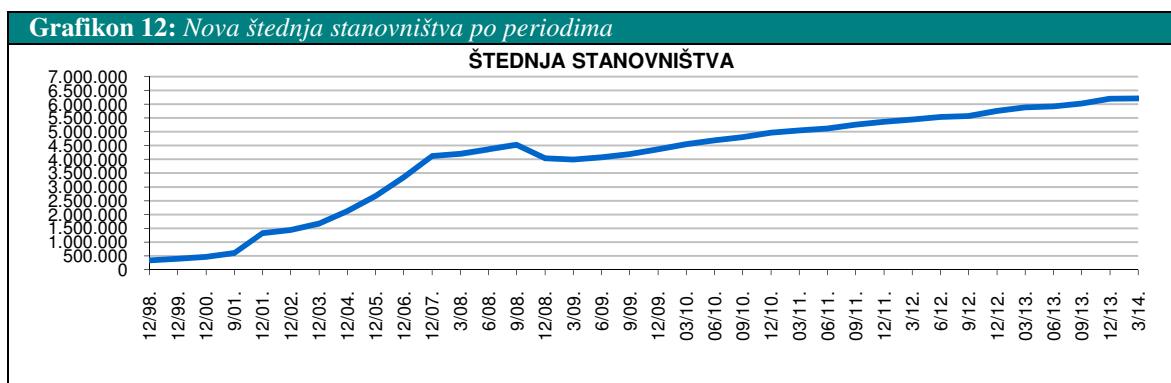
Valutna struktura depozita sa 31. 03. 2014. godine neznatno je promijenjena: depoziti u stranoj valuti (sa dominantnim učešćem EURO) u iznosu od 5,9 milijardi KM povećali su učešće sa 51,9% na 52,4%, a depoziti u domaćoj valuti iznosili su 5,4 milijarde KM, što je učešće od 47,6%.

Struktura depozita prema porijeklu deponenata na kraju prvog kvartala 2014. godine neznatno je promijenjena: sredstva rezidenata u iznosu od 10,2 milijarde KM imala su učešće 90,8% (+ 2,1 procentni poen), a depoziti nerezidenata iznosili su jednu milijardu KM, što je 9,2% ukupnih depozita. Depoziti rezidenata povećani su za 0,2% ili 18 miliona KM, a depoziti nerezidenata smanjeni su za 20,0% ili 261 milion KM. Depoziti nerezidenata su u prethodne četiri godine imali kontinuirani pad, što je rezultat povlačenja, odnosno povrata depozita „majke“ ili članica grupacije, na koje se najvećim dijelom i odnose sredstva nerezidenata. Najveće učešće od 22,1% i nominalni iznos od 2,31 milijardu KM depoziti nerezidenata imali su na kraju 2008. godine.

Štedni depoziti, kao najznačajniji segment depozitnog i finansijskog potencijala banaka, u 2014. godini imali su rast od 1,3% ili 79 miliona KM i sa 31. 03. 2014. godine iznosili su 6,3 milijarde KM.

Tabela 13: Nova štednja stanovništva po periodima

BANKE	I Z N O S (u 000 K M)			INDEKS	
	31.12.2012.	31.12.2013.	31.03.2014.	3/2	4/3
1	2	3	4	5	6
Državne	58.050	65.179	66.123	112	101
Privatne	5.698.300	6.135.693	6.213.768	108	101
UKUPNO	5.756.350	6.200.872	6.279.891	108	101

U dvije najveće banke nalazi se 58% štednje, dok devet banaka ima pojedinačno učešće manje od 2%, što iznosi 10,7% ukupne štednje u sistemu.

Od ukupnog iznosa štednje 38% se odnosi na štedne depozite u domaćoj valuti, a 62% u stranoj.

Tabela 14: Ročna struktura štednih depozita stanovništva po periodima

BANKE	I Z N O S (u 000 K M)			INDEKS				
	31.12.2012.	31.12.2013.	31.03.2014.	3/2	4/3			
1	2	3	4	5	6			
Kratkoročni štedni depoziti	2.656.934	46,2%	2.911.827	47,0%	2.930.477	46,7%	110	101
Dugoročni štedni depoziti	3.099.416	53,8%	3.289.063	53,0%	3.349.414	53,3%	106	102
UKUPNO	5.756.350	100,0 %	6.200.890	100,0%	6.279.891	100,0%	108	101

Ročna struktura štednih depozita u odnosu na kraj 2013. godine neznatno je promijenjena rastom kratkoročnih depozita za 1% ili 19 miliona KM i dugoročnih za 2% ili 60 miliona KM, što je rezultiralo neznatnim rastom učešća dugoročnih depozita sa 53,0% na 53,3%.

Dugogodišnji kontinuirani rast i pozitivni trendovi u segmentu štednje u bankama u F BiH, rezultat su, s jedne strane, jačanja sigurnosti i stabilnosti ukupnog bankarskog sistema za što je od ključnog značaja postojanje funkcionalne, efektivne i efikasne bankarske supervizije koju provodi FBA, a s druge strane, postojanje sistema osiguranja depozita, čiji je osnovni cilj povećanje stabilnosti bankarskog, odnosno finansijskog sektora i zaštita štediša. U cilju očuvanja i jačanja povjerenja građana u sigurnost i stabilnost bankarskog sistema u BiH, u decembru 2008. godine iznos osiguranog depozita povećan je na 20.000 KM. Nakon toga pokrenuta je inicijativa za povećanje osiguranog depozita, tako da je od 01. 04. 2010. godine isti povećan na 35.000 KM. Posljednjom odlukom Upravnog odbora Agencije za osiguranje depozita BiH iz dvanaestog mjeseca 2013. godine limit osiguranog depozita povećan je sa dosadašnjih 35.000 KM na 50.000 KM, sa primjenom počev od 01.01.2014. godine. Sve poduzete aktivnosti usmjerene su na smanjenje utjecaja globalne ekonomske krize na bankarski i ukupni ekonomski sistem F BiH i BiH.

Sa 31. 03. 2014. godine ukupno 16 banaka iz Federacije BiH je uključeno u program osiguranja depozita (imaju licencu Agencije za osiguranje depozita u BiH). Jedna banka ne može aplicirati za prijem, jer ne ispunjava kriterijume koje je propisala Agencija za osiguranje depozita BH (zbog postojećeg kompozitnog ranga).

2.1.2. Kapital - snaga i adekvatnost

Kapital¹⁵ banaka u F BiH na dan 31. 03. 2014. godine iznosio je 2,3 milijarde KM.

-u 000 KM-

Tabela 15: Regulatorni kapital									
O P I S	31.12.2012.		31.12.2013.		31.03.2014.		INDEKS		
	1	2	3	4	5 (3/2)	6 (4/3)			
1.a.Osnovni kapital prije umanjenja	1.913.841	2.155.188	2.188.104	101	102				
1.1. Dionički kapital-obične i trajne nekum.dion.	1.198.516	1.200.644	1.205.501	100	100				
1.2. Iznos emisioh ažia	136.485	136.485	136.485	100	100				
1.3.Rezerve i zadržana dobit	578.840	818.059	846.118	141	103				
1.b.Odbitne stavke	191.304	294.629	297.552	154	101				
1.1. Nepokriveni gubici iz ranijih godina	120.740	112.610	253.055	93	225				
1.2. Gubitak iz tekuće godine	17.818	140.445	3.087	788	2				
1.3. Trezorske dionice	156	156	156	100	100				
1.4.. Iznos nematerijalne imovine	52.590	41.418	41.254	79	100				
1. Osnovni kapital (1a-1b)	1.722.537	79%	1.860.559	80%	1.890.552	83%	108	102	
2. Dopunski kapital	467.100	21%	457.047	20%	390.179	17%	98	85	
2.1. Dion.kapital-trajne prior.kumul.dion.	3.090	3.091	3.091	100	100				
2.2. Opće rezerve za kreditne gubitke	211.433	215.083	216.003	102	100				
2.3. Iznos revidirane tekuće dobiti	67.243	71.984	1.106	107	2				
2.4. Iznos subordinisanih dugova najviše do 50% iznosa osn.kap.	120.264	165.473	168.563	138	102				
2.5. Stavke trajnog karaktera	65.070	1.416	1.416	2	100				
3. Kapital (1 + 2)	2.189.637	100%	2.317.606	100%	2.280.731	100%	106	98	
4. Odbitne stavke od kapitala	98.848	159.710	179.225	162	112				
4.1. Ulozi banke u kap.dr.pravnih lica koji prelazi 5% osn.kap.	3.043	2.844	2.844	93	100				
4.2. Iznos nedostajućih rezervi za kreditne gub.po regulat.zahtjevu	95.720	156.866	176.381	164	112				
4.3. Ostale odbitne stavke	85	0	0	N/a	N/a				
5. Neto kapital (3- 4)	2.090.789	2.157.896	2.101.506	103	97				

U prvom kvartalu 2014. godine kapital¹⁶ je smanjen za 2% ili 37 miliona KM, s manjom promjenom u strukturi (83% osnovni i 17% dopunski kapital). Osnovni kapital je povećan za 2% ili 30 miliona KM, dok je dopunski smanjen za 15% ili 67 miliona KM.

¹⁵ Regulatorni kapital definiran čl. 8. i 9. Odluke o minimalnim standardima za upravljanje kapitalom banaka („Službene novine Federacije BiH”, broj 3/03, 18/03, 53/06, 55/07, 81/07, 6/08, 86/10, 70/11).

¹⁶ Izvor podataka je kvartalni Izvještaj o stanju kapitala banaka (Obrazac 1-Tabela A), propisan Odlukom o minimalnim standardima za upravljanje kapitalom banaka.

Rast osnovnog kapitala je najvećim dijelom po osnovu uključivanja (prenosa iz dopunskog u osnovni kapital) dijela revidirane dobiti za 2013. godinu u iznosu od 29 miliona KM.

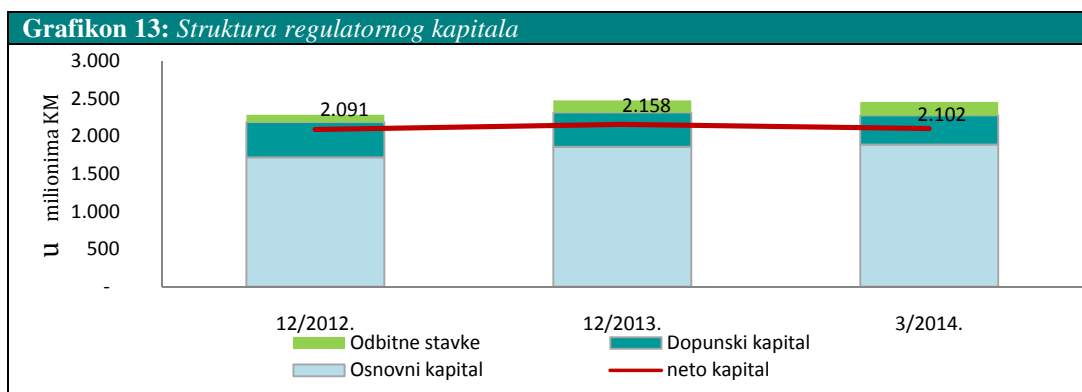
Odbitne stavke (koje umanjuju osnovni kapital) su povećane za tri miliona KM, po osnovu tekućeg gubitka.

Dopunski kapital je smanjen za 15% ili 66,8 miliona KM, a najveći uticaj je imao navedeni prenos revidirane dobiti u osnovni kapital, s napomenom da jedna banka nije uključila u osnovni kapital revidiranu dobit (na kraju 2013. godine bila uključena u dopunski kapital), zbog namjere isplate dividende.

Treba napomenuti da tri banke nisu uključile u kapital dobit iz 2013. godine (ukupno devet miliona KM), jer nisu završene sve aktivnosti vezano za reviziju i donošenje odluka o raspodjeli dobiti od strane nadležnih organa banke.

Izmjenom regulative od kraja 2011. godine u odbitne stavke od kapitala uključena je nova obračunska stavka: nedostajuće rezerve za kreditne gubitke po regulatornom zahtjevu (razlika između potrebnih regulatornih rezervi za kreditne gubitke po bilansnim i vanbilansnim stavkama¹⁷ i rezervi za kreditne gubitke formiranih iz dobiti), koja je sa 31. 03. 2014. godine iznosila 176 miliona KM, što je za 12% ili 19 miliona KM više nego na kraju 2013. godine.

U narednom grafikonu je data struktura regulatornog kapitala.

Neto kapital je, kao rezultat navedenih promjena, posebno negativnog uticaja povećanja iznosa nedostajućih RKG (20% ili 20 mil.KM), smanjen za 3% ili 56 miliona KM i sa 31. 03. 2014. godine iznosi 2,1 milijardu.

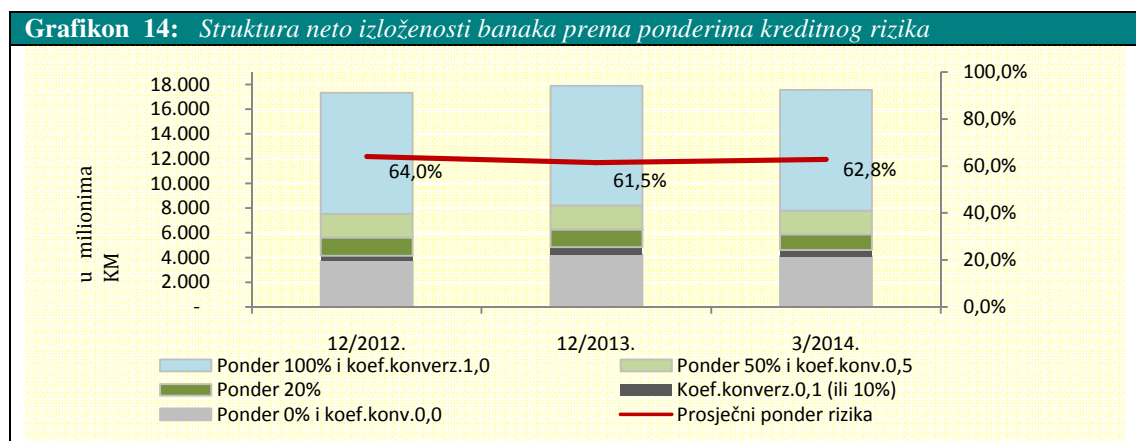
Adekvatnost kapitaliziranosti pojedinačnih banaka, odnosno ukupnog sistema, zavisi, s jedne strane, od nivoa neto kapitala, a s druge, od ukupnih ponderisanih rizika (rizikom ponderisane aktive i ponderisanog operativnog rizika).

U narednoj tabeli daje se struktura neto izloženosti banaka prema ponderima kreditnog rizika, odnosno koeficijenta konverzije za vanbilansne stavke.

¹⁷ Banka iskazuje potrebne regulatorne rezerve kada je ispravka vrijednosti (po MRS-u) manja od obračunatih regulatornih rezervi, što se utvrđuje na nivou pojedinačnog dužnika. Ovu metodologiju banke su počele primjenjivati sa 30. 06. 2012.godine.

-u 000 KM-

Tabela 16: Struktura neto izloženosti banaka prema ponderima kreditnog rizika					
O P I S	31.12.2012.	31.12.2013.	31.03.2014.	INDEKS	
1	2	3	4	5 (3/2)	6 (4/3)
UKUPNA IZLOŽENOST (1+2):	17.310.579	17.893.904	17.552.755	103	98
1 Aktiva bilansa stanja	14.568.957	14.969.445	14.741.567	103	98
2. Vanbilansne pozicije	2.741.622	2.924.459	2.811.188	107	96
RASPORED PO PONDERIMA RIZIKA I KOEFICIJENTIMA KONVERZIJE					
Ponder 0%	3.647.306	4.198.260	4.056.528	115	97
Ponder 20%	1.460.689	1.424.069	1.289.476	97	91
Ponder 50%	53.155	33.110	8.737	62	26
Ponder 100%	9.407.807	9.314.006	9.386.826	99	101
Koef.konverzije 0,0	51.131	86.947	63.962	170	74
Koef.konverzije 0,1	449.627	550.966	479.746	123	87
Koef.konverzije 0,5	1.867.703	1.916.076	1.886.487	103	98
Koef.konverzije 1,0	373.161	370.470	380.993	99	103
RIZIK PONDERISANE AKTIVE I KREDITNIH EKVIVALENATA	11.078.498	10.998.977	11.021.299	99	100
Prosječni ponder rizika	64,0%	61,5%	62,8%	96	102

Ukupna neto izloženost banaka (prije primjene pondera), u prvom kvartalu 2014. godine je smanjena za 2% ili 341 milion KM. Iako su stavke aktive koje se ponderišu sa 100% blago povećane (1%), pad ostalih stavki aktive koje se ponderišu sa 0%, 20% i 50% uticao je da rizik ponderisane aktive i kreditnih ekvivalenata ostane na istom nivou od 11 milijardi KM, a prosječni ponder rizika je povećan sa 61,5% na 62,8%.

Isti smjer kretanja imao je ponderisani operativni rizik (POR), koji je također neznatno povećan i iznosi 982 miliona KM. Sve to je rezultiralo nepromijenjenim iznosom ukupnih ponderisanih rizika.

Sa 31. 03. 2014. godine učešće ponderisane aktive izložene kreditnom riziku iznosilo je 92%, a operativnom riziku 8%.

Stopa kapitaliziranosti banaka, izražena kao odnos kapitala i aktive, sa 31. 03. 2014. godine iznosila je 13,9%, što je na istom nivou kao na kraju 2013. godine.

Jedan od najvažnijih pokazatelja snage i adekvatnosti kapitala¹⁸ banaka jeste koeficijent adekvatnosti kapitala, izračunat kao odnos neto kapitala i rizikom ponderisane aktive. Ovaj koeficijent je na nivou bankarskog sektora sa 31. 03. 2014. godine iznosio 17,5%, što je za 0,5 procentnih poena manje u

¹⁸ Zakonom propisana minimalna stopa adekvatnosti kapitala iznosi 12%.

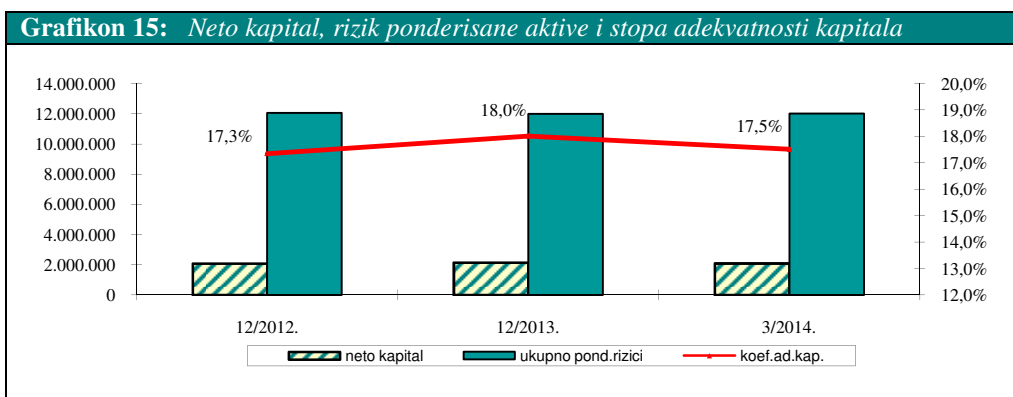
odnosu na kraj 2013. godine. Od ukupno ostvarene dobiti sa 31.12.2013. godine u iznosu od 138 miliona KM u obračun adekvatnosti kapitala je uključeno 86 miliona KM ili 63% ukupno ostvarene dobiti.

Iako je poslovanje bankarskog sektora posljednjih nekoliko godina pod jakim uticajem ekonomske krize, adekvatnost kapitala bankarskog sektora održana je kontinuirano iznad 16%, a posljednje tri godine iznad 17%. Razlog tome je, s jedne strane, stagnacija kreditnog rasta i pad ukupnih ponderisanih rizika, a s druge strane, banke su zadržale najveći dio ostvarene dobiti u prethodnim godinama u kapitalu, a nekoliko banaka je dodatnim kapitalnim injekcijama poboljšalo nivo kapitaliziranosti. Međutim, problemi vezani za porast nekvalitetnih plasmana i dio koji nije pokriven rezervama za kreditne gubitke (neto nekvalitetna aktiva) može u narednom periodu značajno uticati na slabljenje kapitalne osnove kod nekih banaka, ukoliko se nastave negativni trendovi u kvalitetu aktive i pogoršanje i rast nenaplativih plasmana. To se vidi iz sljedećih podataka: na kraju 2008. godine neto nekvalitetna aktiva je iznosila 197 miliona KM, a koeficijent (u odnosu na osnovni kapital) 13,2%, da bi na kraju prvog kvartala 2014. godine neto nekvalitetna aktiva dostigla iznos od 441 milion KM, a koeficijent 23,3%. Takođe, prema postojećoj regulativi banke ne izračunavaju kapitalni zahtjev za tržišne rizike, zbog čega je stopa adekvatnosti kapitala veća.

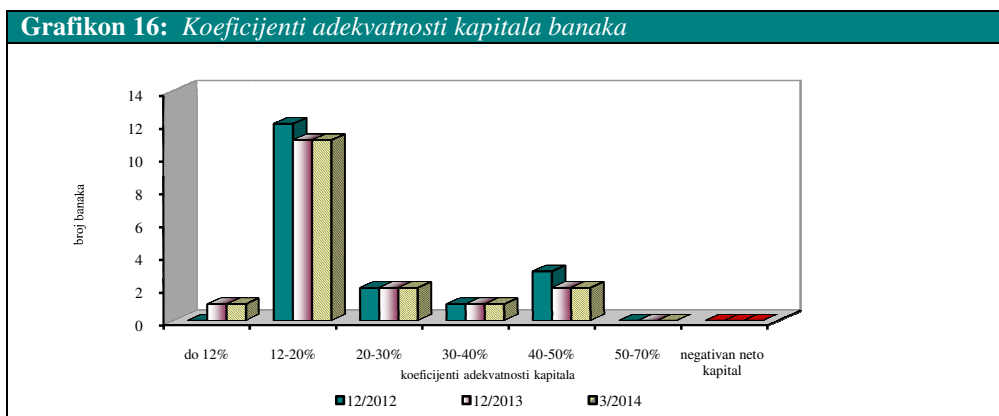
-000 KM-

Tabela 17: Neto kapital, ukupni ponderisani rizici i stopa adekvatnosti kapitala

OPIS	31.12.2012.	31.12.2013.	31.03.2014.	INDEKS	
1	2	3	4	5(3/2)	6(4/3)
1. NETO KAPITAL	2.090.789	2.157.896	2.101.506	103	97
2. RIZIK PONDERISANE AKTIVE I KRED. EKVIVALENATA	11.078.498	10.998.977	11.021.299	99	100
3. POR (PONDERISANI OPERATIVNI RIZIK)	974.201	981.318	982.260	101	100
4. UKUPNI PONDERISANI RIZICI (2+3)	12.052.699	11.980.295	12.003.559	99	100
5. STOPA NETO KAPITALA (ADEKVATNOSTI KAPITALA) (1/4)	17,3%	18,0%	17,5%	104	97

Stopa adekvatnosti kapitala bankarskog sistema sa 31. 03. 2014. godine od 17,5% je i dalje znatno više od zakonskog minimuma (12%) i predstavlja zadovoljavajuću kapitaliziranost ukupnog sistema za postojeći nivo izloženosti rizicima i jaku osnovu i temelj za očuvanje njegove sigurnosti i stabilnosti.

Od ukupno 17 banaka u F BiH sa 31. 03. 2014. godine 16 banaka je imalo koeficijent adekvatnosti kapitala veći od zakonom propisanog minimuma od 12%, a kod jedne banke bio je ispod zakonskog minimuma. Prema analitičkim podacima devet banaka je imalo stopu adekvatnosti kapitala nižu nego na kraju 2013. godine, u rasponu od 0,1 do 3,6 procentnih poena, kod pet banaka je bolja, a tri banke imaju istu stopu kao na kraju 2013. godine.

U nastavku se daje pregled stopa adekvatnosti kapitala u odnosu na zakonski minimum od 12%:

- 1 banka ima stopu ispod 12% (11,8%),
- 7 banaka ima stopu između 13,1% i 15,5%,
- 4 banke imaju stopu između 16,0% i 19,4%,
- 2 banke imaju stopu između 20,1% i 20,3% i
- 3 banke imaju adekvatnost između 35,9% i 47,7%.

FBA je, vršeći nadzor poslovanja i finansijskog stanja banaka u FBiH, u skladu sa zakonskim ovlastima, a u cilju jačanja sigurnosti i banaka pojedinačno i sistema u cjelini, nalagala bankama poduzimanje odgovarajućih aktivnosti na jačanju kapitalne osnove i osiguranju kapitala adekvatnog visini i profilu postojeće i potencijalne izloženosti svim rizicima koji su imanentni bankarskom poslovanju. Jedna od mjera koje je FBA poduzela u cilju očuvanja i jačanja kapitalne osnove i sigurnosti i stabilnosti banaka je i donošenje mjere¹⁹ o privremenom ograničenju i minimalnim uslovima za isplatu dividendi, diskrecionih bonusa i otkup vlastitih dionica od strane banaka, s primjenom počev od 31. 12. 2012. godine.

Kao i do sada, prioritetan zadatak većine banaka u sistemu je dalje jačanje kapitalne osnove, a u fokusu su velike banke u sistemu, posebno zbog promjena u poslovnom i operativnom okruženju u kojem banke u Federaciji BiH posluju, djelovanja i uticaja svjetske finansijske i ekonomske krize i na našu zemlju i negativnih efekata koje ova kriza ima na bankarski sektor i ukupnu ekonomiju BiH. Takođe su u fokusu i banke koje imaju negativne trendove u kvalitetu aktive, što se negativno odražava na kapital i predstavlja realnu opasnost za dalje slabljenje kapitalne osnove. U uslovima djelovanja ekonomske krize i rasta kreditnog rizika uzrokovanog padom kvaliteta kreditnog portfolija kroz rast nenaplativih potraživanja, ovaj zahtjev ima prioritetan značaj i zato je segment kapitala pod kontinuiranim pojačanim supervizorskim nadzorom, kako ne bi došlo do ugrožavanja stabilnosti banaka i erozije kapitalne osnove na nivo koji bi ugrozio ne samo poslovanje banaka, nego i uticao na stabilnost ukupnog bankarskog sistema.

¹⁹ Odluka o privremenom ograničenju i minimalnim uslovima za isplatu dividendi, diskrecionih bonusa i otkup vlastitih dionica od strane banaka („Službene novine F BiH“, broj 15/13).

2.1.3. Aktiva i kvalitet aktive

Odlukom o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom i klasifikaciju aktive banaka utvrđeni su kriteriji za procjenu izloženosti banaka kreditnom riziku ocjenom kvaliteta njihove aktive i adekvatnosti rezervi za kreditne i druge gubitke prema rizičnosti plasmana i sredstava-stavki bilansa i vanbilansnih stavki.

Stupanjem na snagu Zakona o računovodstvu i reviziji u Federaciji Bosne i Hercegovine, počev od 31. 12. 2011. godine banke sačinjavaju i prezentiraju finansijske izvještaje u skladu sa Međunarodnim računovodstvenim standardima (MRS) i Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja (MSFI), pri čemu se za priznavanje i mjerenje finansijske imovine i obaveza primjenjuje MRS 39 - Finansijski instrumenti, priznavanje i mjerenje i MRS 37- Rezervisanja, potencijalne obaveze i potencijalna sredstva. Dakle, prilikom procjene izloženosti banaka kreditnom riziku, banke su dužne i dalje obračunavati RKG u skladu sa kriterijama iz Odluke o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom i klasifikaciju aktive banaka, uvažavajući već formirane ispravke vrijednosti bilansne aktive i rezerviranja za gubitke po vanbilansnim stavkama koje se evidentiraju u knjigama banaka, kao i RKG formirane iz dobiti (na računima kapitala).

-u 000 KM-

Tabela 18: Aktiva (bilans i vanbilans), RKG po regulatoru i ispravke vrijednosti po MRS-u					
O P I S	31.12.2012.	31.12.2013.	31.03.2014.	INDEKS	
				5(3/2)	6(4/3)
1	2	3	4	5(3/2)	6(4/3)
1. Rizična aktiva ²⁰	13.286.676	13.517.944	13.629.344	102	101
2. Obračunate regulatorne rezerve za kreditne gubitke	1.370.669	1.504.174	1.550.935	110	103
3. I spravka vrijednosti i rezerve za vanbilansne stavke	1.092.535	1.255.162	1.261.048	115	100
4. P otrebne regulatorne rezerve iz dobiti za procjenjene gubitke	411.077	411.515	449.144	100	109
5. Formirane regulatorne rezerve iz dobiti za procjenjene gubitke	315.734	315.734	315.734	100	100
6. Nedostajući iznos regulat. rezervi iz dobiti za procjenjene gub.	111.565	156.866	176.380	141	112
7. Nerizične stavke	5.579.911	6.145.092	5.717.788	110	93
8. UKUPNA AKTIVA (1+7)	18.866.587	19.663.036	19.347.132	104	98

Ukupna aktiva sa vanbilansnim stavkama (aktiva)²¹ banaka u F BiH sa 31. 03. 2014. godine iznosila je 19,3 milijarde KM i u odnosu na kraj 2013. godine manja je za 2% ili 316 miliona KM. Rizična aktiva iznosi 13,6 milijardi KM i veća je za 1% ili 111 miliona KM.

Nerizične stavke iznose 5,7 milijardi KM ili 30% ukupne aktive s vanbilansom i manje su za 7% ili 427 miliona KM u odnosu na kraj 2013. godine.

Ukupne obračunate RKG po regulatornom zahtjevu iznose 1,6 milijardi KM, a formirane ispravke vrijednosti bilansne aktive i rezerviranja za gubitke po vanbilansnim stavkama 1,3 milijarde KM. Potrebne regulatorne rezerve²² iznose 449 miliona KM i veće su za 9% ili 38 miliona KM. Formirane regulatorne rezerve iz dobiti iznose 316 miliona KM i na istom su nivou, što je rezultat izmjene regulative, odnosno nedostajući iznos RKG iskazan na kraju poslovne godine (počev od 31. 12. 2012. god.) se ne pokriva na teret dobiti, ali i dalje predstavlja odbačenu stavku od kapitala i utiče na izračun stope adekvatnosti kapitala. Nedostajuće regulatorne rezerve²³ sa 31. 03. 2014. godine iznose 176 miliona KM, s rastom od 12% ili 20 miliona KM u odnosu na kraj 2013. godine, što je rezultat kontinuiranog pogoršanja kvaliteta kreditnog portfolia.

²⁰ Isključen iznos plasmana i potencijalnih obaveza od 253 miliona KM obezbjeđenih novčanim depozitom.

²¹ Aktiva definirana članom 2. Odluke o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom i klasifikaciju aktive banaka („Službene novine F BiH“, broj 3/03, 54/04, 68/05, 86/10, 6/11, 70/11, 85/11; 85/11-prečišćeni tekst; 15/13).

²² Potrebne regulatorne rezerve predstavljaju pozitivnu razliku između obračunatih RKG i ispravki vrijednosti (obračunate RKG su veće od ispravke vrijednosti).

²³ Nedostajući iznos regulatornih rezervi predstavlja pozitivnu razliku između potrebnih i formiranih RKG.

Tabela 19: Ukupna aktiva, bruto bilansna aktiva, rizične i nerizične stavke aktive

O P I S	31.12.2012.		31.12.2013.		31.03.2014.		INDEKS	
	Iznos	Strukt. %	Iznos	Strukt. %	Iznos	Strukt. %	8 (4/2)	9 (6/4)
1.	2	3	4	5	6	7		
Kreditni	9.347.370	85,2	9.396.444	84,3	9.439.483 ²⁴	83,6	101	100
Kamate	86.650	0,8	81.456	0,7	81.909	0,7	94	101
Dospjela potraživanja	1.049.891	9,5	1.144.042	10,3	1.211.317	10,7	109	106
Potraživanja po plać. garancijama	24.360	0,2	31.783	0,3	33.065	0,3	130	104
Ostali plasmani	172.479	1,6	201.786	1,8	262.192	2,3	117	130
Ostala aktiva	292.440	2,7	294.623	2,6	260.793	2,4	101	89
1.RIZIČNA BILANSNA AKTIVA	10.973.190	100,0	11.150.134	100,0	11.288.759	100,0	102	101
2. NERIZIČNA BILANSNA AKTIVA	5.084.000		5.523.506		5.183.637		109	94
3.BRUTO BILANSNA AKTIVA (1+2)	16.057.190		16.673.640		16.472.396		104	99
4.RIZIČNI VANBILANS	2.313.486		2.367.810		2.340.585		102	99
5.NERIZIČNI VANBILANS	495.911		621.586		534.151		125	86
6.UKUPNE VANBILANSNE STAVKE (4+5)	2.809.397		2.989.396		2.874.736		106	96
7.RIZIČNA AKTIVA S VANBILANSOM (1+4)	13.286.676		13.517.944		13.629.344		102	101
8. NERIZIČNE STAVKE (2+5)	5.579.911		6.145.092		5.717.788		110	93
9. AKTIVA S VANBILANSOM (3+6)	18.866.587		19.663.036		19.347.132		104	98

Bruto bilansna aktiva²⁵ iznosi 16,5 milijardi KM, manja je za 1% ili 201 milion KM, a rizična bilansna aktiva iznosi 11,3 milijarde KM, što je 68% bruto bilansne aktive i veća je 1% ili 139 miliona KM u odnosu na kraj 2013. godine. Nerizična bilansna aktiva iznosi 5,2 milijarde KM i manja je za 6% ili 340 miliona KM. Vanbilansne rizične stavke iznose 2,3 milijarde KM i manje su za 1% ili 27 miliona KM, a nerizične stavke 534 miliona KM i manje su za 14% ili 87 miliona KM u odnosu na kraj 2013. godine.

Uticaj ekonomske krize na ukupnu ekonomiju i privredu u BiH je i dalje izražen, što se odražava na ključnu djelatnost banaka, odnosno segment kreditiranja. U prvom kvartalu 2014. godine ostvaren je blagi rast kredita od 1% ili 104 miliona KM. Sa 31. 03. 2014. godine krediti su iznosili 11 milijardi KM, sa rastom učešća u aktivni za 1,6 procentnih poena, koje iznosi 71,9%.

Međutim, na osnovu analitičkih podataka može se zaključiti da je navedeni rast kredita većim dijelom generiran upravo rastom dospjelih nenaplaćenih potraživanja (potraživanja koja su u kašnjenju s plaćanjem), u 2013. godini njihov rast je iznosio 11% ili 110 miliona KM, odnosno iznosila su 1,1 milijardu KM, a u prvom kvartalu 2014. godine rast iznosi visokih 6% ili 68 miliona KM i sa 31. 03. 2014. godine dostigla su iznos od 1,2 milijarde KM. Iz navedenog proizlazi da realnog rasta kredita u prvom kvartalu 2014. godine skoro nije ni bilo (u 2013. godini isti je iznosio cca 0,7%).

U prvom kvartalu 2014. godine plasirano je ukupno 1,6 milijardi KM novih kredita, što je za 7% ili 113 miliona KM više u odnosu na isti period prethodne godine. Od ukupno plasiranih kredita na privredu se odnosi 67%, a na stanovništvo 29% (31.12.2013. godine: privreda 67%, stanovništvo 28%). Ročna struktura novoodobrenih kredita je ista kao na kraju 2013. godine: dugoročni 44%, kratkoročni 56%.

Tri najveće banke u F BiH s iznosom kredita od 6,1 milijardu KM imaju učešće od 56% u ukupnim kreditima na nivou sistema.

Trend i promjena učešća pojedinih sektora u ukupnoj strukturi kredita dati su u sljedećoj tabeli.

²⁴ Isključen iznos kredita od 199 miliona KM pokriven novčanim depozitom (uključen u nerizičnu bilansnu aktivu).

²⁵ Izvor podataka: Izvještaj o klasifikaciji aktive bilansa i vanbilansnih stavki banaka.

-u 000 KM-

Tabela 20: *Sektorska struktura kredita*

SEKTORI	31.12.2012.		31.12.2013.		31.03.2014.		INDEKS	
	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	8(4/2)	9(6/4)
1	2	3	4	5	6	7		
Vladine institucije	132.525	1,2	142.010	1,3	138.998	1,3	107	98
Javna preduzeća	251.233	2,4	259.769	2,4	263.057	2,4	103	101
Privatna preduzeća i društ.	5.141.359	48,2	5.202.269	47,9	5.278.243	48,2	101	101
Bankarske institucije	11.177	0,1	6.671	0,1	6.237	0,0	60	93
Nebankarske finansijske instit.	41.661	0,4	37.791	0,3	35.268	0,3	91	93
Građani	5.076.679	47,6	5.194.971	47,9	5.225.504	47,7	102	101
Ostalo	11.490	0,1	8.919	0,1	8.772	0,1	78	98
UKUPNO	10.666.124	100,0	10.852.400	100,0	10.956.079	100,0	102	101

U prvom kvartalu 2014. godine sektorska struktura kredita neznatno je promijenjena u odnosu na kraj 2013. godine. Krediti dati stanovništvu su veći za 1% ili 30 miliona KM i iznose 5,2 milijarde KM, kao i na kraju 2013. godine, a krediti privatnim preduzećima bilježe rast od 1% ili 76 miliona KM i iznose 5,3 milijarde KM (na kraju 2013. godine 5,2 milijarde KM). Kod kredita privatnih preduzeća prisutan je porast učešća sa 47,9% na 48,2%, dok je kod kredita stanovništvu učešće smanjeno sa 47,9% na 47,7%.

Prema dostavljenim podacima od banaka sa stanjem 31. 03. 2014. godine, s aspekta strukture kredita stanovništvu po namjeni, učešće kredita je isto kao na kraju 2013. godine: za finansiranje potrošnih dobara²⁶ iznosi 75%, učešće stambenih kredita iznosi 22%, a sa preostalih 3% kreditirani su mali zanati, mali biznis i poljoprivreda.

Tri najveće banke u sistemu plasirale su stanovništvu 63%, a privatnim preduzećima 48% ukupnih kredita datih ovim sektorima (31. 12. 2013.: stanovništvo 63%, privatna preduzeća 49%).

Valutna struktura kredita: najveće učešće od 66% ili sedam milijardi KM imaju krediti odobreni s valutnom klauzulom (EUR: sedam milijardi KM ili 97%, CHF: 235 miliona KM ili 3%), krediti u domaćoj valuti 33% ili 3,7 milijardi KM, a najmanje učešće od samo 1% ili 89 miliona KM imaju krediti u stranoj valuti (od toga se skoro sve odnosi na EUR: 80 miliona KM ili 90%). Ukupan iznos kredita s valutnom klauzulom u CHF valuti od 235 miliona KM iznosi 2,1% ukupnog kreditnog portfolia i skoro cijeli iznos se odnosi na jednu banku u sistemu.

Budući da su plasmani, odnosno krediti najrizičniji dio aktive banaka, njihov kvalitet predstavlja jednu od najznačajnijih determinanti stabilnosti i uspješnosti poslovanja banaka. Ocjena kvaliteta aktive je ustvari ocjena izloženosti kreditnom riziku plasmana banke, odnosno identificiranje potencijalnih kreditnih gubitaka.

Kvalitet aktive i vanbilansnih rizičnih stavki, opći kreditni rizik, potencijalni kreditni gubici po kategorijama klasifikacije dati su u sljedećoj tabeli.

²⁶ Uključeno kartično poslovanje.

Tabela 21: Klasifikacija aktive, opći kreditni rizik (OKR) i potencijalni kreditni gubici (PKG)

Kategorija klasifikacije	31.12.2012.			31.12.2013.			31.03.2014.			INDEKS	
	Klasif. aktiva	Učešće %	OKR PKG	Klasif. aktiva	Učešće %	OKR PKG	Klasif. aktiva	Učešće %	OKR PKG		
I	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11(5/2)	12(8/5)
A	10.571.555	79,6	211.433	10.754.079	79,6	215.083	10.800.142	79,2	216.003	102	100
B	1.227.301	9,3	108.313	1.094.361	8,1	93.547	1.155.243	8,5	102.349	89	106
C	334.226	2,5	87.874	356.646	2,6	90.541	317.039	2,3	76.495	107	89
D	443.500	3,3	252.970	502.803	3,7	295.224	474.478	3,5	274.009	113	94
E	710.094	5,3	710.079	810.055	6,0	809.779	882.442	6,5	882.079	114	109
Rizična ak. (A-E)	13.286.676	100,0	1.370.669	13.517.944	100,0	1.504.174	13.629.344	100,0	1.550.935	102	101
Klasifikovana (B-E)	2.715.121	20,4	1.159.236	2.763.865	20,4	1.289.091	2.829.202	20,8	1.334.932	102	102
Nekvalitetna (C-E)	1.487.820	11,2	1.050.923	1.669.504	12,4	1.195.544	1.673.959	12,3	1.232.583	112	100
Nerizična akt. ²⁷	5.579.911			6.145.092			5.717.788			110	93
UKUPNO (rizična i nerizična)	18.866.587			19.663.036			19.347.132			104	98

Prvi indikator i upozoravajući signal da postoje potencijalni problemi u otplati kredita je rast dospjelih potraživanja i učešća u ukupnim kreditima. U prvom kvartalu 2014. godine dospjela potraživanja su imala relativno visok rast od 6% ili 69 miliona KM (u 2013. godini 9% ili 102 miliona KM), a učešće je povećano za 0,5 procentnih poena, odnosno na 11,4%.

Ako se analizira kvalitet rizične aktive kroz kretanje i promjene ključnih pokazatelja, može se konstatovati da su u prvom kvartalu 2014. godine ključni pokazatelji kvaliteta aktive skoro na istom nivou kao i na kraju 2013. godine. Kod nekih banaka pokazatelji su imali blage oscilacije (poboljšanje ili pogoršanje), odnosno osam banaka ima pokazatelje učešća klasifikovane u odnosu na rizičnu aktivu lošije od bankarskog sektora, a sedam banaka ima učešće nekvalitetne u odnosu na rizičnu lošije od bankarskog sektora.

Klasifikovana aktiva je sa 31. 03. 2014. godine iznosila 2,8 milijardi KM, a nekvalitetna 1,7 milijardi KM.

Klasifikovana aktiva (B-E) je veća za 2% ili 65 miliona KM, zbog rasta B kategorije za 6% ili 61 milion KM (u 2013. godini pad od 11% ili 133 miliona KM), dok je nekvalitetna aktiva (C-E) na istom nivou kao i na kraju 2013. godine (u 2013. godini rast nekvalitetne aktive je iznosio 12% ili 182 miliona KM).

Koeficijent iskazan kroz učešće klasifikovane u rizičnoj aktivni iznosi 20,8%, što je povećanje za 0,4 procentna poena u odnosu na kraj 2013. godine.

Najvažniji pokazatelj kvaliteta aktive je odnos nekvalitetne i rizične aktive, i u odnosu na kraj prethodne godine smanjen je za 0,1 procentni poen i iznosi 12,3% (u 2013. godini pokazatelj je povećan za 1,2 procentna poena), zbog neznatnog rasta rizične aktive, dok je nekvalitetna aktiva zadržana na istom nivou. Međutim, isti treba uzeti s dozom opreza i rezerve, imajući u vidu da učešće B kategorije iznosi 8,5% (na kraju 2013. godine 8,1%), te sumnju da dio plasmana koji su iskazani u ovoj kategoriji imaju lošiji kvalitet i da trebaju biti kategorizirani kao nekvalitetna aktiva.

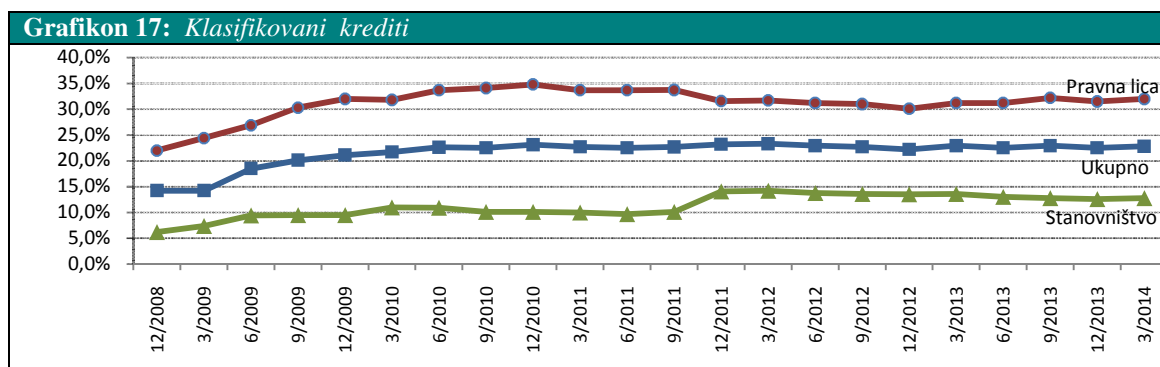
Sektorska analiza podataka temelji se na pokazateljima kvaliteta kredita datih za dva najznačajnija sektora: pravnim licima i stanovništvu. Dva navedena pokazatelja za ove sektore se značajno

²⁷ Stavke aktive koje se, u skladu s članom 2. stav (2) Odluke o minimalnim standardima za upravljanje kreditnim rizikom i klasifikaciju aktive banaka, ne klasifikuju i stavke na koje se, u skladu sa čl.22. stav (8) Odluke, ne obračunavaju rezerve za OKG od 2%.

razlikuju i ukazuju na postojanje veće izloženosti kreditnom riziku, a time i potencijalnim kreditnim gubicima, kod kredita plasiranih pravnim licima.

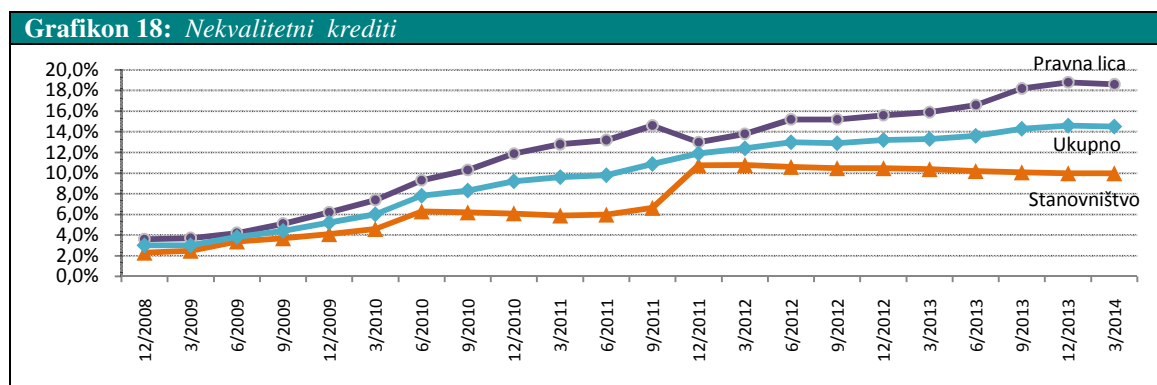
Kategorija klasifikacije	31.12.2013.						31.03.2014.						INDEKS
	Stanovni Učešće		Pravna Učešće		UKUPNO		Stanovni Učešće		Pravna Učešće		UKUPNO		
	šтво	%	lica	%	Iznos	Učešće	šтво	%	lica	%	Iznos	Učešće	
1	2	3	4	5	6 (2+4)	7	8	9	10	11	12 (8+10)	13	14(12/6)
A	4.538.704	87,4	3.874.012	68,5	8.412.716	77,5	4.558.616	87,2	3.897.351	68,0	8.455.967	77,2	101
B	135.873	2,6	717.004	12,7	852.877	7,9	144.266	2,8	764.759	13,3	909.025	8,3	107
C	70.012	1,3	272.940	4,8	342.952	3,2	63.802	1,2	244.040	4,3	307.842	2,8	90
D	128.351	2,5	361.163	6,4	489.514	4,5	92.715	1,8	367.720	6,4	460.435	4,2	94
E	322.031	6,2	432.310	7,6	754.341	6,9	366.105	7,0	456.705	8,0	822.810	7,5	109
UKUPNO	5.194.971	100,0	5.657.429	100,0	10.852.400	100,00	5.225.504	100,0	5.730.575	100,0	10.956.079	100,00	101
Klas. kred. B-E	656.267	12,6	1.783.417	31,5	2.439.684	22,5	666.888	12,8	1.833.224	32,0	2.500.112	22,8	102
Nekv. kred C-E	520.394	10,0	1.066.413	18,8	1.586.807	14,6	522.622	10,0	1.068.465	18,6	1.591.087	14,5	100
		47,9		52,1		100,0		47,7		52,3		100,0	
Učešće po sektorima u klasifikovanim kreditima, nekvalitetnim kreditima i B kategoriji:													
Klasifikacija B-E		26,9		73,1		100,0		26,7		73,3		100,0	
Nekvalitetni C-E		32,8		67,2		100,0		32,8		67,2		100,0	
Kategorija B		15,9		84,1		100,0		15,9		84,1		100,0	

Indikatori kvaliteta kredita su neznatno promijenjeni u odnosu na kraj prethodne godine, učešće nekvalitetnih kredita je smanjeno za 0,1 procentni poen i iznosi 14,5%. Ukupni nekvalitetni krediti su zadržani na istom nivou, kao i nekvalitetni krediti pravnih lica i stanovništva. Učešće klasifikovanih kredita je povećano na 22,8%, odnosno za 0,3 procentna poena, kao rezultat rasta B kategorije za 7% ili 56 miliona KM: kod stanovništva za 6,2% ili osam miliona KM i pravnih lica za 6,7% ili 48 miliona KM, što je indikator daljeg pogoršanja kvaliteta kreditnog portfolija, sa rizikom prelaska u nekvalitetne kredite u narednom periodu.

Od ukupnih kredita plasiranih pravnim licima u iznosu od 5,7 milijardi KM, sa 31. 03. 2014. godine u kategorije B do E klasificirano je zabrinjavajuće visokih 32% ili 1,8 milijardi KM, što je povećanje za 0,5 procentnih poena u odnosu na kraj 2013. godine (u 2013. godini učešće je povećano za 1,4 procentna poena), dok je pokazatelj za sektor stanovništva znatno bolji, od ukupno odobrenih kredita stanovništvu u iznosu od 5,2 milijarde KM, u navedene kategorije klasificirano je 12,8% ili 667 miliona KM (na kraju 2013. godine 12,6%, 2012. godine 13,5%), što je takođe visok nivo.

Navedena kretanja su rezultat stanja u realnom sektoru i djelovanja ekonomske krize na privredu i ukupnu ekonomiju u BiH, zbog čega kreditni portfolio pravnih lica ima znatno lošiji kvalitet od sektora stanovništva.

Najvažniji indikator kvaliteta kreditnog portfolija je učešće nekvalitetnih kredita. Od ukupnih nekvalitetnih kredita na pravna lica se odnosi 67%, a na stanovništvo 33%, kao i na kraju 2013. godine. U prvom kvartalu 2014. godine učešće nekvalitetnih kredita kod sektora pravnih lica je neznatno smanjeno, dok je kod stanovništva na istom nivou. Od ukupnih kredita plasiranih pravnim licima na nekvalitetne kredite se odnosi 18,6% ili 1,1 milijarda KM, što je za 0,2 procentna poena manje nego na kraju 2013. godine (u 2013. godini učešće je povećano za 3,2 procentna poena). Za sektor stanovništva isti iznose 523 miliona KM, sa istim učešćem kao i na kraju 2013. godine od 10% (u 2013. godini učešće smanjeno za 0,5 procentnih poena).

Detaljnija i potpunija analiza temelji se na podacima o granskoj koncentraciji kredita unutar sektora pravnih lica (po sektorima) i stanovništva (po namjeni).

Tabela 23: Granska koncentracija kredita

OPIS	31.12.2013.				31.03.2014.				INDEKS	
	Ukupni krediti		Nekvalitetni krediti		Ukupni krediti		Nekvalitetni krediti			
	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %		
1	2	3	4	5 (4/2)	6	7	8	9 (8/6)	10 (6/2)	11(8/4)
1. Krediti pravnim licima za:										
Poljoprivredu (AGR)	112.695	1,0	30.608	27,2	112.980	1,0	29.989	26,5	100	98
Proizvodnju (IND)	1.547.431	14,3	333.666	21,6	1.553.641	14,2	327.834	21,1	100	98
Građevinarstvo (CON)	394.706	3,6	121.971	30,9	396.292	3,6	123.143	31,1	100	101
Trgovinu (TRD)	2.298.260	21,2	392.161	17,1	2.366.639	21,6	394.936	16,7	103	101
Ugostiteljstvo (HTR)	162.102	1,5	29.970	18,5	158.819	1,4	30.221	19,0	98	101
Ostalo ²⁸	1.142.235	10,5	158.037	13,8	1.142.204	10,4	162.342	14,2	100	103
UKUPNO 1.	5.657.429	52,1	1.066.413	18,8	5.730.575	52,3	1.068.465	18,6	101	100
2. Krediti stanovništvu za:										
Opću potrošnju	3.906.142	36,0	310.450	7,9	3.951.162	36,1	311.681	7,9	101	100
Stambenu izgradnju	1.148.230	10,6	170.282	14,8	1.135.319	10,4	170.781	15,0	99	100
Obavljanje djelatnosti (obrtnici)	140.599	1,3	39.662	28,2	139.023	1,3	40.160	28,9	99	101
UKUPNO 2.	5.194.971	47,9	520.394	10,0	5.225.504	47,7	522.622	10,0	101	100
UKUPNO (1. +2.)	10.852.400	100,0	1.586.807	14,6	10.956.079	100,0	1.591.087	14,5	101	100

Najveće učešće u ukupnim kreditima pravnih lica imaju sektori trgovine (21,6%) i proizvodnje (14,2%), a kod stanovništva najveće učešće imaju krediti za opću potrošnju (36,1%) i stambeni krediti (10,4%), a učešća su skoro ista kao i na kraju prethodne godine.

²⁸ Uključeni sljedeći sektori: saobraćaj, skladištenje i komunikacije (TRC); finansijsko posredovanje (FIN); poslovanje nekretninama, iznajmljivanje i poslovne usluge (RER); javna uprava i odbrana, obavezno socijalno osiguranje (GOV) i ostalo.

Već duži period negativan i jak uticaj ekonomske krize posebno je izražen u nekoliko ključnih sektora, što se vidi iz pokazatelja učešća nekvalitetnih kredita. Najveće učešće nekvalitetnih kredita od 31,1% ima sektor građevinarstva, s rastom od 0,2 procentna poena (u 2013. godini pet procentnih poena), koji u ukupnim kreditima ima nisko učešće od svega 3,6%. Ovaj sektor je u prvom kvartalu 2014. godine imao blagi rast nekvalitetnih kredita od 1% ili jedan milion KM. Takođe, kod sektora poljoprivrede, iako ima najmanje učešće od 1%, nekvalitetni krediti imaju visoko učešće od 26,5% (12/13: 27,2%), s tim da je u prvom kvartalu 2014. godine prisutno blago smanjenje nekvalitetnih kredita od 2%.

Ipak, fokus je na dva sektora s najvećim učešćem u ukupnim kreditima, a to su sektor trgovine (22%) i proizvodnje (14%). U prvom kvartalu 2014. godine, zbog smanjenja nekvalitetnih kredita kod sektora proizvodnje za 2% ili šest miliona KM, smanjeno je i učešće sa 21,6% na 21,1% (u 2013. godini rast je iznosio visokih 37% ili 90 miliona KM, a učešće je povećano za 5,7 procentnih poena, odnosno na nivo od 21,6%). Kod trgovine nekvalitetni krediti bilježe rast od 1% ili tri miliona KM, dok je učešće smanjeno za 0,4 procentna poena, odnosno na 16,7% (u 2013. godini ostvaren je visok rast od 27% ili 82 miliona KM, a učešće povećano sa 13,3% na 17,1%).

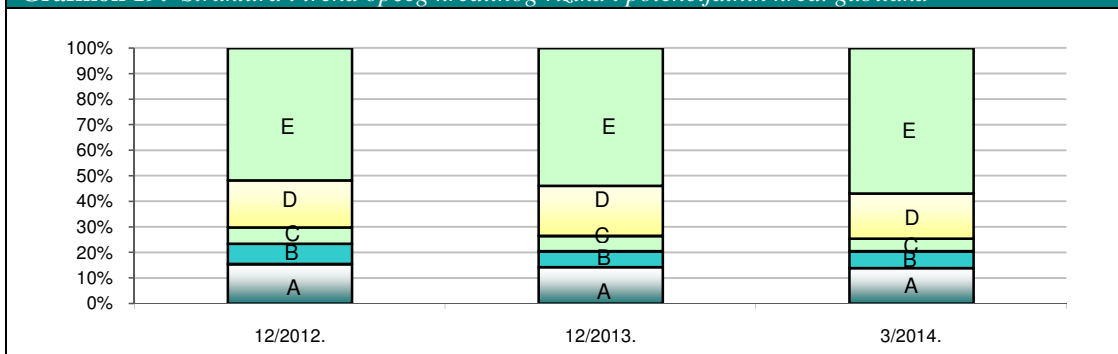
Kod stanovništva nema značajnih promjena, pokazatelji su na istom nivou kao i na kraju prethodne godine. Najlošiji pokazatelj učešća nekvalitetnih kredita od 28,9% (na kraju 2013. godine 28,2%) imaju krediti plasirani obrtnicima, s niskim učešćem od 1,3% u ukupnim kreditima. Relativno visoko učešće nekvalitetnih kredita od 15% imaju stambeni krediti (na kraju 2013. godine 14,8%), dok krediti za opću potrošnju, s najvećim učešćem od 36% u ukupnim kreditima, imaju niže učešće, koje iznosi 7,9%, kao i na kraju 2013. godine.

Nivo općeg kreditnog rizika i procijenjenih potencijalnih kreditnih gubitaka po kategorijama klasifikacije, utvrđenih u skladu sa kriterijima i metodologiji propisanoj u odlukama FBA, njihov trend i struktura na nivou bankarskog sektora dati su u sljedećoj tabeli i grafikonu.

Tabela 24: *Struktura i trend općeg kreditnog rizika i potencijalnih kreditnih gubitaka*

Kategorija klasifikacije	IZNOS (u 000 KM) I STRUKTURA (u%)						INDEKS	
	31.12.2012.		31.12.2013.		31.03.2014.		8 (4/2)	9 (6/4)
1	2	3	4	5	6	7		
A	211.433	15,4	215.083	14,3	216.003	13,9	102	100
B	108.313	7,9	93.547	6,2	102.349	6,6	86	109
C	87.874	6,4	90.541	6,0	76.495	4,9	103	84
D	252.970	18,5	295.224	19,6	274.009	17,7	117	93
E	710.079	51,8	809.779	53,9	882.079	56,9	114	109
UKUPNO	1.370.669	100,0	1.504.174	100,0	1.550.935	100,0	110	103

Grafikon 19: *Struktura i trend općeg kreditnog rizika i potencijalnih kred. gubitaka*

Analizirajući nivo obračunatih RKG ukupno i po kategorijama klasifikacije, u odnosu na kraj 2013. godine, rezerve za opći kreditni rizik (za kategoriju A) i potencijalne kreditne gubitke su veće za 3% ili 47 miliona KM i iznose 1,5 milijardi KM. Rezerve za opći kreditni rizik su na istom nivou i iznose

216 miliona KM, a rezerve za potencijalne kreditne gubitke su veće za 4% ili 46 miliona KM. Rezerve za B kategoriju su povećane za 9% ili 9 miliona KM zbog povećanja iste za 6% ili 61 milion KM i iznose 102 miliona KM. Iako je nekvalitetna aktiva zadržana na istom nivou, zbog pogoršanja kategorija klasifikacije i migracije u lošije kategorije rizika, rezerve za nekvalitetnu aktivnu su povećane za 3% ili 37 miliona KM, odnosno na nivo od 1,2 milijarde KM. Najveći relativni i nominalni rast od 9% ili 72 miliona KM imale su rezerve za E kategoriju, dok su rezerve za C kategoriju imale pad od 16% ili 14 mil. KM, kao i rezerve za D kategoriju smanjenje od 7% ili 21 milion KM. Navedeno kretanje rezervi za kreditne gubitke ukazuje na konstantno pogoršanje kreditnog portfolia, a što je rezultat daljeg uticaja ekonomske krize na realni sektor.

Jedan od najvažnijih pokazatelja kvaliteta aktive je odnos potencijalnih kreditnih gubitaka (PKG) i rizične aktive sa vanbilansom, iznosi 9,8% i veći je za 0,3 procentna poena u odnosu na kraj 2013. godine.

Sa 31. 03. 2014. godine banke su prosječno za B kategoriju imale obračunate rezerve po stopi od 8,9%, za C kategoriju 24,1%, D kategoriju 57,7% i E 100% (na kraju 2013. godine: B 8,5%, C 25,4%, D 58,7% i E 100%).²⁹

U skladu sa MRS/MSFI banke su obavezne umanjena vrijednosti imovine knjižiti kroz troškove formirajući ispravke vrijednosti za bilansne stavke i rezerviranja za rizične vanbilansne stavke (ranije troškovi RKG).

Pregled ukupnih stavki aktive (bilans i vanbilans) i stavki u statusu neizmirenja obaveza (default), kao i pripadajuće ispravke vrijednosti i rezerviranja (utvrđenih u skladu sa internim metodologijama banaka čiji je minimum elemenata propisan regulativom FBA) dati su u sljedećoj tabeli.

Tabela 25: Procjena i vrednovanje rizičnih stavki po MRS-u 39 i MRS-u 37					
Opis	IZNOS (u 000 KM) I UČEŠĆE (u %)				INDEKS
	31.12.2013.		31.03.2014.		
	Iznos	Učešće	Iznos	Učešće	
1	2	3	4	5	6 (4/2)
1. RIZIČNA AKTIVA (a+b)	13.517.944	100,0%	13.629.344	100,0%	101
a) Stavke u statusu neizmirenja obaveza (default)	1.886.251	14,0%	1.906.344	14,0%	101
a.1. bilansne stavke u defaultu	1.863.530		1.888.133		101
a.2. vanbilansne stavke u defaultu	22.721		18.211		80
b) Stavke u statusu izmirenja obaveza (performing assets)	11.631.693	86,0%	11.723.000	86,0%	101
1.1 UKUPNE ISPRAVKE VRIJEDNOSTI RIZIČNE AKTIVE (a+b)	1.255.162	100,0%	1.261.048	100,0%	100
a) Ispravke vrijednosti za default	1.110.375	88,5%	1.115.600	88,5%	100
a.1. Ispravke vrijednosti bilansnih stavki u defaultu	1.105.059		1.110.422		100
a.2. Rezerve za vanbilans u defaultu	5.316		5.178		97
b) Ispravke vrijednosti za performing assets (IBNR ³⁰)	144.787	11,5%	145.448	11,5%	100
2. UKUPNI KREDITI (a+b)	10.852.400	100,0%	10.956.079	100,0%	101
a) Krediti u defaultu (non-performing loans)	1.799.777	16,6%	1.824.502	16,7%	101
b) Krediti u statusu izmirenja obaveza (performing loans)	9.052.623	83,4%	9.131.577	83,3%	101
2.1. ISPRAVKA VRIJEDNOSTI KREDITA (a+b)	1.165.928	100,0%	1.171.155	100,0%	100
a) Ispravka vrijednosti kredita u defaultu	1.052.412	90,3%	1.056.050	90,2%	100
b) Ispravka vrijednosti performing kredita (IBNR kredita)	113.516	9,7%	115.105	9,8%	101
Pokrivenost stavki u statusu neizmirenja obaveza (default)	58,9%		58,5%		
Pokrivenost stavki u statusu izmirenja obaveza (performing assets)	1,2%		1,2%		
Pokrivenost rizične aktive ukupnim ispravkama vrijednosti	9,3%		9,3%		

²⁹ Prema Odluci o minimalnim standardima za upravljanjem kreditnim rizikom i klasifikaciju aktive banaka, banke su dužne da obračunavaju rezerve za kreditne gubitke po kategorijama klasifikacije u sljedećim procentima: A-2%, B 5-15%, C 16-40%, D 41-60% i E 100%.

³⁰ IBNR (identified but not reported)-latentni gubici.

Kreditni u statusu neizmirenja obaveza (default) u prvom kvartalu 2014. godine povećani su za 1% ili 25 miliona KM (u 2013. godini 9% ili 155 miliona KM), a zbog poređenja, nekvalitetni krediti su ostali na istom nivou kao i na kraju 2013. godine. Učešće kredita u defaultu u ukupnim kreditima je povećano za 0,1 procentni poen i iznosi 16,7%, a nekvalitetnih kredita 14,5%. Učešće svih stavki u defaultu u ukupnoj rizičnoj aktivnosti iznosi 14%, kao i na kraju 2013. godine.

Pokrivenost stavki u statusu neizmirenja obaveza (defaultu) ispravkama vrijednosti je smanjena sa 58,9% na 58,5%, dok je pokrivenost nekvalitetne aktive rezervama za kreditne gubitke formirane za ovu aktivnost neznatno povećana sa 71,6% na 73,6%. Pokrivenost stavki u statusu izmirenja obaveza (performing assets) je na istom nivou i iznosi 1,2%, kao i pokrivenost rizične aktive ukupnim ispravkama vrijednosti (9,3%). Pokazatelj pokrivenosti rizične aktive ukupnim obračunatim regulatornim rezervama za kreditne gubitke (rezervama za opći kreditni rizik i posebnim rezervama za kreditne gubitke) je bolji i iznosi 11,4% (12/13:11,1%).

Zbog trenda rasta nenaplativih potraživanja, odnosno kašnjenja klijenata u plaćanju dospjelih kreditnih obaveza došlo je do aktiviranja jemstava kod jednog broja kredita u kašnjenju, koji su imali ovakvu vrstu osiguranja, tako da je teret otplate tih kredita pao na jemce, odnosno žirante. FBA je od 31. 12. 2009. godine propisala izvještaj o otplati kredita na teret jemaca, s ciljem prikupljanja, praćenja i analize podataka o kreditima koje otplaćuju jemci. Prema izvještajima banaka u F BiH sa 31. 03. 2014. godine 1.843 jemca je ukupno otplatilo 12,2 miliona KM od ukupno odobrenog iznosa kredita od 62 miliona KM (1.616 kreditnih partija), što je za 4% manje u odnosu na iznos otplate na teret jemaca sa 31. 12. 2013. godine (11,6 miliona KM otplatila su 2.032 jemca, dok je iznos ukupno odobrenih kredita bio 66 miliona KM-1.785 kreditnih partija). Stanje preostalog duga iznosi 41 milion KM (31. 12. 2013.: 43 miliona KM).

Iz navedenih podataka može se zaključiti da je u prvom kvartalu 2014. godine smanjen iznos kredita koje otplaćuju jemci, kao i stanje preostalog duga i iznos otplate na teret jemaca. Učešće iznosa kredita i broja kreditnih partija koje otplaćuju jemci u odnosu na podatke za ukupan sistem je nizak i iznosi svega 0,37% i 0,14%.

U cilju ublažavanja negativnih efekata globalne finansijske i ekonomske krize, a vodeći računa o očuvanju stabilnosti bankarskog sektora, FBA je krajem 2009. godine donijela Odluku o privremenim mjerama za reprogram kreditnih obaveza fizičkih i pravnih lica³¹.

Osnovni cilj donošenja ovakvih privremenih mjera bio je stimulisanje banaka na "oživljavanje" kreditne aktivnosti, a restrukturiranjem postojećih potraživanja, bez povećanja cijene kredita i troškova za postojeće dužnike, pomoći i fizičkim i pravnim licima da prevaziđu situaciju u kojoj su se našli zbog uticaja ekonomske krize (smanjena platežna sposobnost, kod fizičkih lica zbog gubitka posla, kašnjenja plate, smanjenja plata i sl., a kod pravnih zbog povećane nelikvidnosti, značajnog smanjenja poslovnih aktivnosti, vrlo teškog stanja u realnom sektoru uopće i sl.).

Postupajući po navedenoj Odluci, banke u Federaciji BiH su u prvom kvartalu 2014. godine, od ukupno primljenih 106 zahtjeva za reprogram kreditnih obaveza, odobrile 101 zahtjev u ukupnom iznosu od 25 miliona KM ili 95%, što je tri puta više u poređenju sa istim periodom 2013. godine. Od ukupnog iznosa odobrenih reprogramiranih obaveza na pravna lica se odnosi 24 miliona KM, a na fizička lica jedan milion KM.

Neto efekat na rezerve za kreditne gubitke po osnovu izvršenih reprograma je povećanje od 222 hiljade KM. Treba istaći da je bilo suprotnih kretanja, odnosno i povećanja i smanjenja RKG po ovom osnovu, što je na kraju rezultiralo navedenim neto efektom.

³¹ "Službene novine F BiH", br.2/10, 1/12, 11/12 i 1/14.

Kreditni reprogramirani u skladu s navedenom Odlukom, u prvom kvartalu 2014. godine u odnosu na ukupne kredite sa 31. 03. 2014. godine imaju učešće od svega 0,2% (za sektor pravnih lica u odnosu na portfolio pravnih lica ovaj procenat iznosi 0,42%, dok je za sektor stanovništva 0,01%).

Iz navedenih podataka može se zaključiti da je i po broju i po iznosu reprogramiranih kreditnih obaveza rezultat relativno skroman, ako se to upoređuje i s ukupnim kreditnim protfolijem i po sektorima (za pravna i fizička lica).

Iako rezultati i efekti primjene Odluke nisu značajni, ocjenjuje se da je donošenje ovakvog propisa bilo izuzetno važno, odnosno ovakvih mjera privremenog karaktera u uvjetima izraženog djelovanja finansijske i ekonomske krize i na finansijski i na realni sektor u F BiH bilo je nužno, te je imalo pozitivan efekat na dužnike (i fizička i pravna lica), olakšavajući im servisiranje dugova u skladu s njihovim platežnim mogućnostima. Stoga je prolongiranje primjene Odluke i u 2014. godini opravdano, posebno zbog činjenice da je uticaj krize još uvijek evidentan.

Analiza kvaliteta aktive, odnosno kreditnog portfolija pojedinačnih banaka, kao i on site kontrole u samim bankama, ukazuju da je kreditni rizik dominantni rizik kod najvećeg broja banaka, a zabrinjava činjenica da jedan broj banaka ima neadekvatne prakse upravljanja, odnosno ocjene, mjerenja, praćenja i kontrole kreditnog rizika i klasifikaciju aktive, što se u on site kontrolama utvrdilo kroz značajne iznose nedostajućih rezervi za kreditne gubitke, koje su zatim banke formirale po nalogu FBA. Takođe, analizirajući kvalitet aktive u bankama grupiranim prema vlasničkoj strukturi, evidentno je da su pokazatelji kod banaka u većinskom vlasništvu rezidenata (šest „domaćih“ privatnih banaka) lošiji nego kod banaka u većinskom stranom vlasništvu (10 banaka). Nakon izrazito visokog rasta nekvalitetnih kredita kod „domaćih“ banaka od 45% u u 2013. godini, u prvom kvartalu 2014. godine je zabilježen neznatan pad od 1% (kod banaka u većinskom stranom vlasništvu prisutna stagnacija, a u 2013. godini rast nekvalitetnih kredita iznosio je 9%), što je posljedica neadekvatnih i slabih sistema upravljanja kreditnim rizikom, posebno u ključnoj fazi kod odobravanja kredita. Značajne slabosti i neefikasne prakse utvrđene su i u fazi preventivnog djelovanja kroz rano prepoznavanje problema u servisiranju (otplati) kredita, kao i u radu s nekvalitetnom aktivom u cilju njenog smanjenja putem naplate ili kvalitetnog restrukturiranja.

FBA je bankama, kod kojih je kontrolom ocijenjen slab kvalitet aktive i slabe prakse upravljanja kreditnim rizikom i/ili koje imaju negativne trendove, odnosno pad kvaliteta aktive, naložila korektivne mjere u smislu izrade operativnog programa upravljanja nekvalitetnom aktivom koji mora sadržavati plan aktivnosti na poboljšanju postojećih praksi upravljanja kreditnim rizikom, odnosno kvaliteta aktive, smanjenje postojećih koncentracija, te rješavanje problema nekvalitetne aktive i sprječavanje njenog daljeg pogoršanja. Izvršavanje naloga FBA se kontinuirano nadzire kroz pojačan postkontrolni postupak na osnovu izvještaja i ostale dokumentacije dostavljene od strane banaka, kao i provjere istog ciljanim on site kontrolama. Nadzor ovog segmenta poslovanja je pojačan zbog evidentnih negativnih trendova, što značajno utiče i na pogoršanje profitabilnosti banaka i slabljenje kapitalne osnove kod nekih banaka, zbog čega banke moraju pravovremeno poduzeti aktivnosti na pribavljanju kapitala iz eksternih izvora.

Transakcije s povezanim licima

U svom poslovanju banke su izložene raznim vrstama rizika, od kojih poseban značaj ima rizik vezan za transakcije s licima povezanim sa bankom.

FBA je, u skladu sa Bazelskim standardima, uspostavila određene opreznosne principe i zahtjeve vezane za transakcije s licima povezanim s bankom, što je regulirano Odlukom o minimalnim standardima za poslovanje banaka s licima povezanim s bankom, u kojoj su propisani uslovi i način poslovanja banaka s povezanim licima. Na osnovu te Odluke i Zakona o bankama Nadzorni odbor banke, a na prijedlog direktora, dužan je da donese posebne politike banke za poslovanje s povezanim licima i da prati njihovu primjenu.

Odlukama FBA propisan je i poseban set izvještaja koji obuhvaćaju transakcije s jednim dijelom povezanih lica, i to kredite i potencijalne i preuzete vanbilansne obaveze (garancije, akreditivi, preuzete kreditne obaveze) kao najčešći i najrizičniji vid transakcija između banaka i povezanih lica.

Set propisanih izvještaja uključuje podatke o kreditima datim sljedećim kategorijama povezanih lica:

- dioničarima banke s više od 5% glasačkih prava,
- članovima Nadzornog odbora i uprave banke i
- supsidijarnim licima i drugim preduzećima povezanim s bankom.

-000 KM-

Tabela 26: Transakcije s povezanim licima					
Opis	DATI KREDITI ³²			INDEKS	
	31.12.2012.	31.12.2013.	31.03.2014.	3/2	4/3
1	2	3	4	5	6
Dioničarima sa više od 5% glasačkih prava, subs. i drugim povezanim pred.	156.861	123.889	119.214	79	96
Članovima Nadzornog odbora i Odbora za reviziju	617	570	537	92	94
Upravi banke	2.574	2.507	2.254	97	90
UKUPNO	160.052	126.966	122.005	79	96
Potencijalne i preuzete vanbil. obaveze	21.800	16.046	10.040	74	63

U posmatranom periodu kreditne izloženosti prema osobama povezanim s bankom su smanjene za 4%, a potencijalne obaveze za 37%, zbog smanjenja izloženosti kod jedne velike banke. Iz prezentiranih podataka može se zaključiti da se i dalje radi o malom iznosu kreditno-garancijskih poslova s povezanim licima i da je nivo rizika nizak. FBA posebnu pažnju (pri on site kontrolama) usmjerava na poslovanje banaka s povezanim licima, naročito ocjeni sistema identifikacije i monitoringa izloženosti riziku poslovanja s povezanim licima. Kontrolori FBA na licu mjesta daju naloge za otklanjanje uočenih propusta u određenim rokovima i pokreću prekršajne postupke, a sastavni dio tih aktivnosti je i praćenje i nadzor provođenja datih naloga u postkontrolnom postupku. To se pozitivno odrazilo na ovaj segment poslovanja, jer je u bankama značajno poboljšana kvaliteta upravljanja ovim rizikom.

2.2. Profitabilnost

Prema podacima iz bilansa uspjeha, na nivou bankarskog sistema u Federaciji BiH u prvom kvartalu 2014. godine, ostvaren je pozitivan finansijski rezultat - dobit u iznosu od 54 miliona KM, što je za 26% ili 11 miliona KM više u odnosu na isti period prošle godine. Pozitivan efekat na finansijski rezultat sistema posebno je imalo ostvarenje veće dobiti kod osam banaka koje su pozitivno poslovale i u istom periodu prošle godine (efekat 14 miliona KM, od toga se 12 miliona KM odnosi na tri sistemski značajne banke, s napomenom da se sedam miliona KM odnosi na najveću banku u sistemu), te ostvarenje dobiti kod dvije banke koje su prošle godine poslovale sa gubitkom (efekat dva miliona KM). S druge strane, negativan efekat od cca pet miliona KM je rezultat manje dobiti kod pet banaka (dva miliona KM) i ostvarenog gubitka (tri miliona KM) kod jedne banke koja je u istom periodu prošle godine iskazala neznatnu dobit.

Najveći uticaj na poboljšanje profitabilnosti većine banaka prvenstveno je rezultat primjenjenog novog metodološkog pristupa (implementacija MRS 37/39 od 31. 12. 2011. godine), što posljedično ima uticaj na manji nivo troškova ispravki vrijednosti. Smanjenje nekamatnih rashoda uz povećanje ukupnog prihoda, većim dijelom po osnovu ostalih operativnih prihoda po osnovu prihoda od smanjenja rezervisanja, uticalo je na ostvarenje veće dobiti u odnosu na isti period prošle godine.

³² Pored kredita, uključena i ostala potraživanja, deponovana sredstva i plasmani dioničarima (finansijskim institucijama) sa više od 5% glasačkih prava.

Pozitivan finansijski rezultat od 57 miliona KM ostvarilo je 15 banaka i isti je veći za 27% ili 12 miliona KM u odnosu na isti period prošle godine. Istovremeno, gubitak u poslovanju u iznosu od tri miliona KM iskazan je kod dvije banke i isti je veći za 42% ili jedan milion KM u odnosu na isti period prošle godine.

Detaljniji podaci dati su u sljedećoj tabeli.

-000 KM-

Tabela 27: Ostvareni finansijski rezultat: dobit/gubitak						
Opis	31.03.2012.		31.03.2013.		31.03.2014.	
	Iznos	Broj banaka	Iznos	Broj banaka	Iznos	Broj banaka
1	2	3	4	5	6	7
Gubitak	-4.654	7	-2.181	4	-3.087	2
Dobit	35.600	12	44.710	14	56.727	15
Ukupno	30.946	19	42.529	18	53.640	17

Kao i u ostalim segmentima, i u ovom su prisutne koncentracije: od ukupno ostvarene dobiti (57 miliona KM) 71% ili 40 miliona KM se odnosi na dvije najveće banke u sistemu, čiji je udio aktive u bankarskom sektoru 49%, dok se ukupan gubitak od tri miliona KM gotovo u cjelini odnosi na jednu manju banku. Analitički podaci pokazuju da ukupno 11 banaka ima bolji finansijski rezultat (za 16 miliona KM), dok šest banaka imaju lošiji rezultat (za pet miliona KM).

Na osnovu analitičkih podataka, kao i pokazatelja za ocjenu kvaliteta profitabilnosti (visina ostvarenog finansijskog rezultata-dobit/gubitak i koeficijenta koji se koriste za ocjenu profitabilnosti, produktivnosti i efikasnosti poslovanja, te drugih parametara vezanih za ocjenu uspješnosti poslovanja), evidentno je da je ukupna profitabilnost sistema poboljšana, posebno kod većih banaka, koje su ostvarile veću dobit nego u istom periodu prošle godine, što je prvenstveno rezultat primijenjenog novog metodološkog pristupa. Međutim, cijeliti profitabilnost samo kroz nivo ostvarenog finansijskog rezultata nije adekvatno, jer treba uzeti u obzir i druge bitne faktore koji utiču na održivost i kvalitet zarade, odnosno profita. Tu je svakako najvažnije istaći kreditni rizik i negativne trendove u kvalitetu aktive u posljednjih pet godina, što se vidi kroz rast loših i nenaplativih plasmana, a što nije u korelaciji sa smanjenjem troškova ispravki vrijednosti (nakon implementacije MRS-a 39 i 37), što je najvažniji faktor koji je uticao na poboljšanje finansijskog rezultata u većini banaka u zadnje tri godine. Navedeno upućuje na zaključak i sumnju da su ispravke vrijednosti kod jednog broja banaka podcijenjene i nisu na adekvatnom nivou.

Na nivou sistema ostvaren je ukupan prihod u iznosu od 214 miliona KM, što je povećanje u odnosu na isti period prošle godine od 4% ili devet miliona KM, većim dijelom kao rezultat povećanja operativnih prihoda. Ukupni nekamatni rashodi iznose 161 milion KM, sa stopom pada od 1% ili dva miliona KM u odnosu na isti period prošle godine, što se pozitivno odrazilo na ukupan finansijski rezultat sektora.

I pored rasta prosječnih kamatonosnih kredita kod većeg broja banaka za 2,5%, smanjenje prosječne kamatne stope na kredite, kao rezultat pada aktivnih kamatnih stopa i rasta loših kredita, imalo je za posljedicu dalji pad kamatnih prihoda. Iako je jedan broj banaka zabilježio povećanje kamatnih prihoda u odnosu na isti period prošle godine, kao rezultat intenziviranja kreditnih aktivnosti, znatno niži kamatni prihodi kod jedne manje banke i tri velike banke, koje su uglavnom nosioci profitabilnosti, uticali su na smanjenje na nivou sistema. Kamatni prihodi iznose 193 miliona KM, što je za 1% ili jedan milion KM manje nego u istom periodu prošle godine, sa smanjenjem učešća u strukturi ukupnog prihoda sa 94,6% na 90,2%. Najveće učešće imaju prihodi od kamata po kreditima koji su zabilježili nominalni pad od 1,2 miliona KM ili 1%, kao rezultat smanjenja prosječnih aktivnih kamatnih stopa na kredite za posmatrani period sa 1,65% na 1,60%, sa smanjenim učešćem u ukupnom prihodu sa 85,3% na 81,2%.

Pozitivna kretanja zabilježena su u kamatnim rashodima, koji su u odnosu na isti period prethodne godine imali veću stopu pada (-6% ili četiri miliona KM) u odnosu na stopu smanjenja kamatnih prihoda (-1%). Kamatni rashodi iznose 58 miliona KM, a njihovo učešće u strukturi ukupnog prihoda smanjeno je sa 29,9% na 26,9%. Iako su prosječni kamatonosni depoziti smanjeni za 1,4%, kamatni rashodi po računima depozita koji iznose 49 miliona KM, kao najveća stavka i relativno i nominalno u ukupnim kamatnim rashodima, smanjeni su za 6% ili tri miliona KM, kao rezultat strukture depozitne osnove, veće učešće depozita koji nose nižu kamatnu stopu rezultiralo je smanjenjem prosječnih kamatnih stopa na depozite za uporedni period sa 0,58% na 0,54%. Kamatni rashodi po uzetim kreditima i ostalim pozajmicama iznose pet miliona KM i u odnosu na isti period prethodne godine bilježe smanjenje od 19%, sa smanjenjem učešća sa 2,9% na 2,3%.

Kao rezultat pada i kamatnih prihoda (-1%) i kamatnih rashoda (-6%), neto kamatni prihod povećan je za 2% ili tri miliona KM i iznosi 136 miliona KM, sa smanjenim učešćem u strukturi ukupnog prihoda sa 64,7% na 63,3%.

Operativni prihodi iznose 79 miliona KM i u odnosu na isti period prethodne godine veći su za 9% ili šest miliona KM, a njihovo učešće u strukturi ukupnog prihoda je povećano sa 35,3% na 36,7%. U okviru operativnih prihoda najveće učešće imaju naknade za izvršene usluge koje bilježe rast od 7% ili tri miliona KM, dok je najveći porast zabilježen kod ostalih operativnih prihoda od 49% ili pet miliona KM, ostvaren isključivo po osnovu većih prihoda od smanjenja rezervisanja (samo kod jedne velike banke četiri miliona KM).

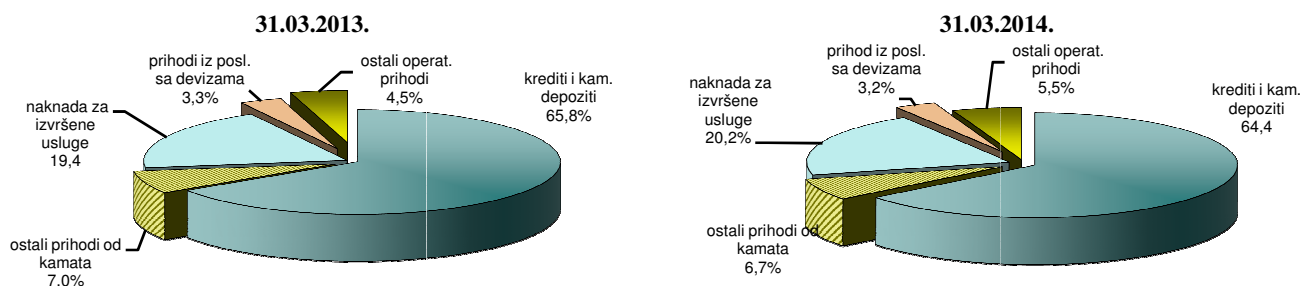
Ukupni nekamatni rashodi iznose 161 milion KM i u odnosu na isti period prethodne godine neznatno su smanjeni (1% ili dva miliona KM), prvenstveno kao rezultat smanjenja troškova ispravke vrijednosti. Istovremeno, njihovo učešće u strukturi ukupnog prihoda smanjeno je sa 79,3% na 75%. Troškovi ispravke vrijednosti iznose 21 milion KM i u odnosu na isti period prethodne godine, niži su za 28% ili osam miliona KM, što se pozitivno odrazilo na smanjenje njihovog učešća u strukturi ukupnog prihoda sa 14,3% na 9,8%. Međutim, treba napomenuti da je unutar poslovnih i direktnih troškova došlo do povećanja ostalih poslovnih i direktnih troškova za 44% ili sedam miliona KM, što je značajno neutralisalo efekat smanjenja troškova ispravki vrijednosti.

S druge strane, operativni rashodi s iznosom od 116 miliona KM i učešćem od 54% u ukupnom prihodu, bilježe neznatan pad od 1% ili jedan milion KM po osnovu smanjenja troškova fiksne aktive, troškovi plata i doprinosa, kao najveća stavka operativnih rashoda zadržani su na približno istom nivou i iznose 60 miliona KM ili 28% ukupnog prihoda, dok su ostali operativni troškovi blago povećani za 1%. Banke su u periodu nakon izbivanja krize poduzele brojne mjere na racionalizaciji troškova poslovanja, prije svega na smanjenju operativnih rashoda, što je jednim dijelom ublažilo negativan uticaj pada kamatnih prihoda zbog smanjenog obima kreditnih aktivnosti i pada kvaliteta kreditnog portfolija.

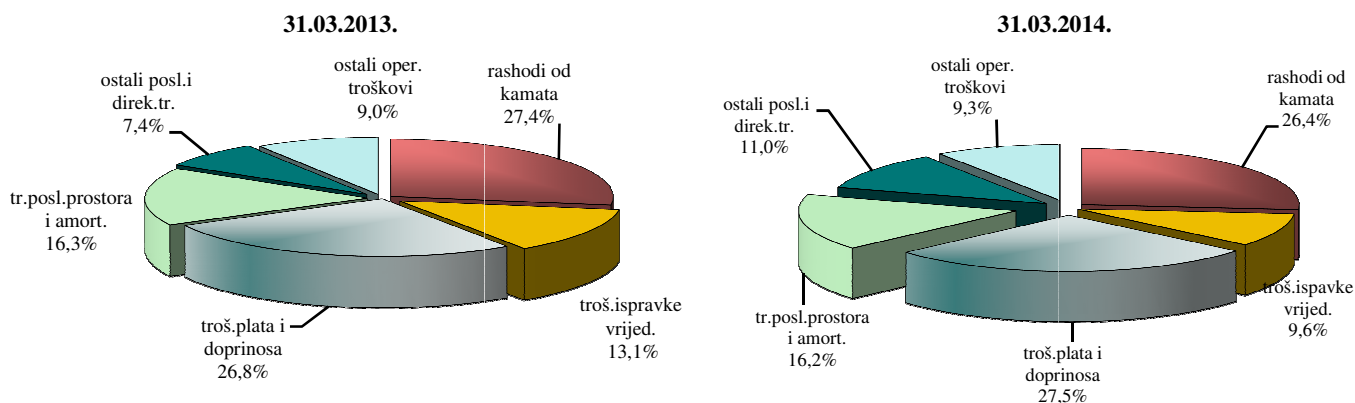
Trend i struktura ukupnih prihoda i rashoda daje se u sljedećim tabelama i grafikonima.

- u 000 KM-

Struktura ukupnih prihoda	31.03.2012.		31.03.2013.		31.03.2014.		INDEKS	
	Iznos	%	Iznos	%	Iznos	%	8 (4/2)	9 (6/4)
1	2	3	4	5	6	7		
I Prihodi od kamata i slični prihodi								
Kamatonosni rač. depozita kod depoz.inst.	1.553	0,5	451	0,1	1.210	0,4	29	268
Kredit i poslovi lizinga	183.981	66,9	175.149	65,7	173.913	64,0	95	99
Ostali prihodi od kamata	18.099	6,6	18.611	7,0	18.108	6,7	103	97
UKUPNO	203.633	74,0	194.211	72,8	193.231	71,1	95	99
II Operativni prihodi								
Naknade za izvršene usluge	49.859	18,1	51.736	19,4	54.981	20,2	104	106
Prihodi iz posl. sa devizama	8.629	3,2	8.631	3,3	8.678	3,2	100	101
Ostali operativni prihodi	12.997	4,7	12.025	4,5	15.018	5,5	93	125
UKUPNO	71.485	26,0	72.392	27,2	78.677	28,9	101	109
UKUPNI PRIHODI (I + II)	275.118	100,0	266.603	100,0	271.908	100,0	97	102

Grafikon 20: Struktura ukupnih prihoda

Struktura ukupnih rashoda	31.03.2012.		31.03.2013.		31.03.2014.		INDEKS	
	Iznos	%	Iznos	%	Iznos	%	8 (4/2)	9 (6/4)
1	2	3	4	5	6	7		
I Rashodi od kamata i slični rashodi								
Depoziti	54.352	22,3	52.428	23,4	49.146	22,5	96	94
Obaveze po uzetim kredit. i ostalim pozajm.	10.868	4,5	5.938	2,7	4.970	2,3	55	84
Ostali rashodi od kamata	4.026	1,6	3.007	1,3	3.562	1,6	75	118
UKUPNO	69.246	28,4	61.373	27,4	57.678	26,4	89	94
II Ukupni nekamatni rashodi								
Troškovi ispravke vrijed. rizične akt. rezerviranja za poten.ob i ostala vrijed.uskladenje	36.098	14,8	29.273	13,1	20.988	9,6	81	72
Troškovi plata i doprinosa	61.225	25,1	60.053	26,8	59.901	27,5	98	100
Troškovi posl.prostora i amortizacija	39.052	16,0	36.570	16,3	35.311	16,2	94	97
Ostali poslovni i direktni troškovi	17.727	7,2	16.644	7,4	24.034	11,0	94	144
Ostali operativni troškovi	20.824	8,5	20.161	9,0	20.356	9,3	97	101
UKUPNO	174.926	71,6	162.701	72,6	160.590	73,6	93	99
UKUPNI RASHODI (I + II)	244.172	100,0	224.074	100,0	218.268	100,0	92	97

Grafikon 21: Struktura ukupnih rashoda

U sljedećoj tabeli dati su najznačajniji koeficijenti za ocjenu profitabilnosti, produktivnosti i efikasnosti banaka.

- u %-

KOEFICIJENTI	31.03.2012.	31.03.2013.	31.03.2014.
Dobit na prosječnu aktivu	0,2	0,3	0,4
Dobit na prosječni ukupni kapital	1,5	1,9	2,3
Dobit na prosječni dionički kapital	2,6	3,5	4,4
Neto prihod od kamata/ prosječna aktiva	0,9	0,9	0,9
Operativni prihodi/ prosječna aktiva	0,5	0,5	0,5
Ukupan prihod/ prosječna aktiva	1,4	1,4	1,4
Poslovni i direktni rashodi ³³ /prosječna aktiva	0,4	0,3	0,3
Operativni rashodi/ prosječna aktiva	0,8	0,8	0,8
Ukupni nekamatni rashodi/ prosječna aktiva	1,2	1,1	1,1

Analizom osnovnih parametara za ocjenu kvaliteta profitabilnosti, zbog većeg iznosa ostvarene dobiti u odnosu na isti period prethodne godine, ROAA (zarada na prosječnu aktivu) je sa 0,3% porastao na 0,4% i ROAE (zarada na prosječni dionički kapital) sa 3,5% na 4,4%. Produktivnost banaka, mjerena odnosom ukupnog prihoda i prosječne aktive (1,4%), zadržana je na približno istom nivou zbog skoro istog rasta ukupnog prihoda i prosječne aktive.

U pogoršanim uslovima poslovanja banaka i zbog efekata koji ima ekonomska i finansijska kriza na bankarski sektor u F BiH, profitabilnost banaka će i u narednom periodu najviše biti pod uticajem i zavisice od dva ključna faktora: a) dalje kretanje i trend u kvalitetu aktive, odnosno nivo kreditnih gubitaka i kreditnog rizika i b) efikasnost upravljanja i kontrole operativnih prihoda i troškova. S druge strane, prisutno usporavanje i pad ekonomskih aktivnosti utiče na smanjenje potražnje za kreditima, ali i restriktivniji pristup na strani ponude (banaka), direktno će se odraziti na profitabilnost ukupnog bankarskog sektora i u narednom periodu. Također, dobit banaka, odnosno finansijski rezultat biće u velikoj mjeri pod utjecajem cjenovnog i kamatnog rizika, kako na strani izvora i kretanja cijena izvora finansiranja banaka, tako i mogućnosti ostvarivanja kamatne marže koja će biti dovoljna da pokrije sve nekamatne rashode i na kraju, osigura i zadovoljavajuću dobit na uloženi kapital za vlasnike banaka. Stoga je ključni faktor efikasnosti i profitabilnosti svake banke kvalitet menadžmenta i poslovna politika koju vodi, kao i kvalitet i efikasnost uspostavljenih sistema upravljanja rizicima, jer se time najdirektnije utiče na njene performanse.

³³ U rashode su uključeni troškovi ispravke vrijednosti.

2.3. Ponderisane nominalne i efektivne kamatne stope

U cilju veće transparentnosti i lakše usporedivosti uvjeta banaka za odobravanje kredita i primanje depozita i zaštite klijenata kroz uvođenje transparentnog prikaza troškova kredita odnosno prihoda depozita, a u skladu s međunarodnim standardima, kriterijima i praksama u drugim zemljama, FBA je od 01. 07. 2007. godine propisala jedinstven način obračuna i iskazivanja efektivne kamatne stope³⁴ za sve banke sa sjedištem u Federaciji BiH i njihove organizacione dijelove koji posluju na teritoriji F BiH, kao i na organizacione dijelove banaka koji posluju u Federaciji BiH. Efektivna kamatna stopa predstavlja stvarnu relativnu cijenu kredita, odnosno prihoda na depozit, izraženu kao procenat na godišnjem nivou.

Efektivnom kamatnom stopom se smatra dekurzivna kamatna stopa koja se obračunava na godišnjem nivou, i to primjenom složenog kamatnog računa, na način da se diskontovana novčana primanja izjednačavaju sa diskontovanim novčanim izdacima odobrenih kredita, odnosno primljenih depozita.

Banke su obavezne mjesečno izvještavati FBA o ponderisanim nominalnim i efektivnim kamatnim stopama na kredite i depozite odobrene odnosno primljene u izvještajnom mjesecu, u skladu s propisanom metodologijom³⁵.

U sljedećoj tabeli daje se pregled ponderisanih nominalnih i efektivnih kamatnih stopa (dalje: NKS i EKS) na kredite na nivou bankarskog sistema i za dva najznačajnija sektora (privreda i stanovništvo) za decembar 2012. godine, mart, juni, septembar i decembar 2013. godine, te mart 2014. godine.

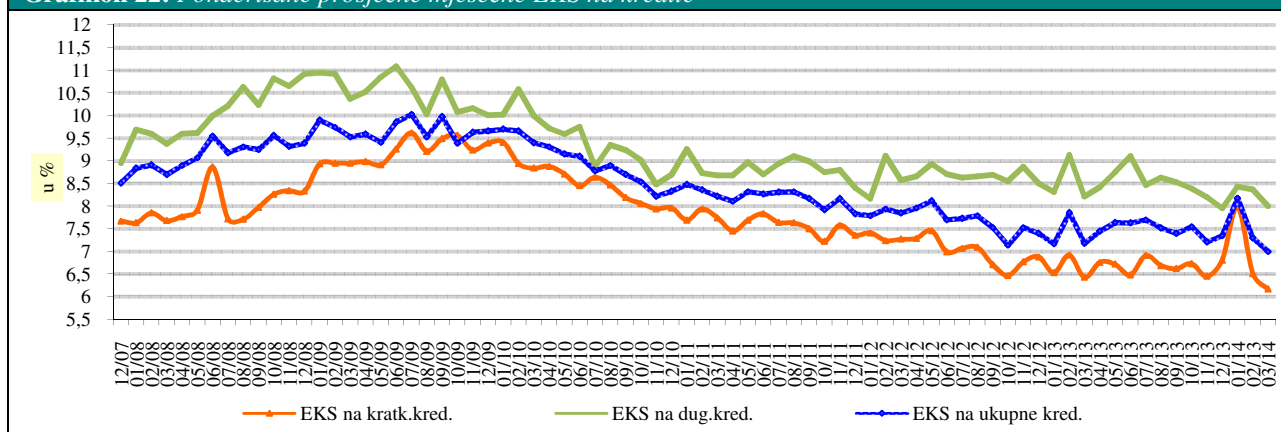
Tabela 31 : Ponderisane prosječne NKS i EKS na kredite

O P I S	12/2012.		03/2013.		06/2013.		09/2013.		12/2013.		03/2014.	
	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1. Ponderisane kam. stope na kratkoročne kredite	6,39	6,88	6,06	6,44	6,04	6,48	6,15	6,62	6,18	6,81	5,81	6,17
1.1. Privredi	6,39	6,86	6,12	6,46	6,09	6,47	6,15	6,55	6,21	6,79	5,77	6,06
1.2. Stanovništvu	8,46	10,89	8,58	10,90	7,92	10,91	8,29	11,82	6,42	8,51	8,27	11,80
2. Ponderisane kam. stope na dugoročne kredite	7,66	8,50	7,48	8,21	8,07	9,10	7,72	8,53	7,31	7,95	7,22	8,00
2.1. Privredi	6,73	7,22	6,40	6,72	6,94	7,40	6,71	7,21	6,83	7,17	6,72	7,18
2.2. Stanovništvu	8,48	9,59	8,37	9,47	8,52	9,79	8,34	9,35	7,93	8,95	7,64	8,64
3. Ukupno ponderisane kam. stope na kredite	6,80	7,40	6,66	7,18	6,93	7,63	6,79	7,40	6,72	7,35	6,45	7,00
3.1. Privredi	6,45	6,93	6,20	6,53	6,26	6,66	6,27	6,70	6,41	6,92	5,99	6,32
3.2. Stanovništvu	8,47	9,69	8,38	9,55	8,49	9,83	8,34	9,47	7,84	8,92	7,65	8,74

³⁴ Odluka o jedinstvenom načinu obračuna i iskazivanja efektivne kamatne stope na kredite i depozite ("Službene novine F BiH", br. 27/07).

³⁵ Uputstvo za primjenu Odluke o jedinstvenom načinu obračuna i iskazivanja efektivne kamatne stope na kredite i depozite i Uputstvo za izračunavanje ponderisane nominalne i efektivne kamatne stope.

Grafikon 22: Ponderisane prosječne mjesečne EKS na kredite

Kod analize trenda kamatnih stopa relevantno je pratiti kretanje ponderisane EKS, a razlika u odnosu na ponderisanu NKS je rezultat naknada i provizija koji se plaćaju banci za odobreni kredit i koji ulaze u obračun cijene kredita. Zato EKS predstavlja stvarnu cijenu kredita.

U prvom kvartalu 2014. godine ponderisana EKS na kredite bilježi oscilacije unutar visokih 1,18 procentnih poena, sa najvećom stopom zabilježenom u januaru od 8,18%, a najmanjom u martu od 7%, a ista je ujedno manja za 0,35 procentnih poena u odnosu na nivo iz decembra 2013. godine.

Ponderisane kamatne stope na kratkoročne kredite u prvom kvartalu 2014. godine bilježe veće oscilacije, i to unutar 1,81 procentnog poena, nego na dugoročne, koje su se kretale unutar 0,48 procentnih poena.

Ponderisana EKS na kratkoročne kredite u martu 2014. godine iznosila je 6,17%, što je za 0,64 procentna poena manje u odnosu na decembar 2013. godine, dok je ponderisana EKS na dugoročne kredite u martu 2014. godine iznosila 8%, što je neznatno više u odnosu na decembar 2013. godine (7,95%).

Kamatne stope na kredite plasirane u dva najvažnija sektora: privredi i stanovništvu³⁶, u posmatranom periodu 2014. godine bilježe trend pada. Ponderisana EKS na kredite odobrene privredi, koja je još uvijek niža od EKS na kredite stanovništvu, smanjena je sa 6,92% iz decembra 2013. godine na nivo od 6,32% u martu 2014. godine. Trend pada ponderisanih EKS privrede zabilježen je kod kratkoročnih (sa 6,79% na 6,06%), dok kod dugoročnih kredita EKS stagnira (sa 7,17% na 7,18%).

EKS na kredite plasirane stanovništvu u martu 2014. godine iznosi 8,74% što je za 0,18 procentnih poena manje u odnosu na decembar 2013. godine. EKS na dugoročne kredite plasirane ovom sektoru je sa decembarskog nivoa 2013. godine od 8,95% smanjena u martu 2014. godine na 8,64%. EKS na kratkoročne kredite u martu 2014. godine iznosila je 11,80% što je za 3,29 procentnih poena više u odnosu na decembar 2013. godine.

U odnosu na decembar 2013. godine, najznačajnije smanjenje EKS zabilježeno je u martu 2014. godine kod dugoročnih kredita stanovništva za obavljanje djelatnosti (sa 13,77% na 9,15%), dok je najznačajnije povećanje zabilježeno kod kratkoročnih kredita stanovništva za opštu potrošnju (sa 8,16% na 11,73%).

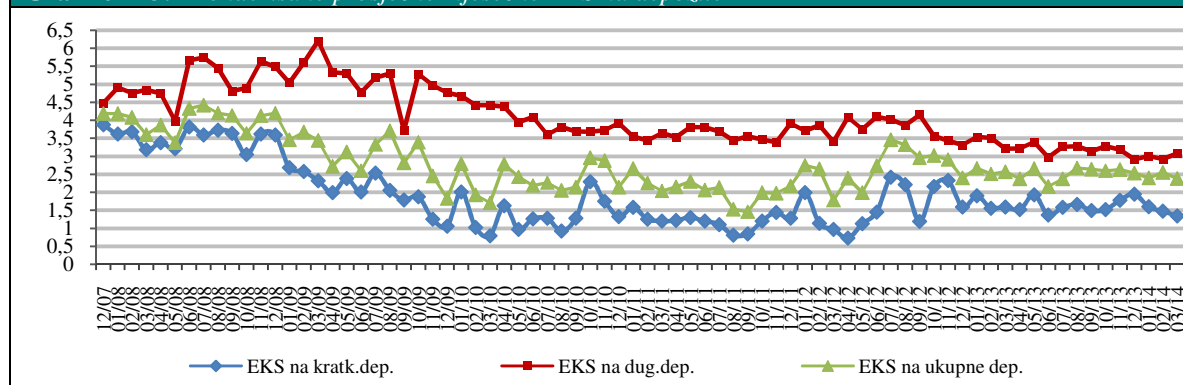
³⁶ Po metodologiji razvrstavanja u sektore, obrtnici se uključuju u sektor stanovništva.

Ponderisane NKS i EKS na oročene depozite, izračunate na osnovu mjesečnih izvještaja, za bankarski sektor prikazane su u sljedećoj tabeli.

Tabela 32 : Ponderisane prosječne NKS i EKS na depozite

OPIS	12/2012.		03/2013.		06/2013.		09/2013.		12/2013.		03/2014.	
	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1. Ponderisane kam. stope na kratkoročne depozite	1,59	1,59	1,57	1,59	1,35	1,37	1,48	1,49	1,94	1,95	1,31	1,34
1.1. do tri mjeseca	1,28	1,28	1,26	1,26	1,01	1,01	1,29	1,29	1,92	1,92	1,06	1,07
1.2. do jedne godine	2,53	2,55	1,98	2,02	1,80	1,86	1,58	1,61	1,99	2,01	1,60	1,65
2. Ponderisane kam. stope na dugoročne depozite	3,30	3,32	3,18	3,21	2,95	2,97	3,11	3,14	2,89	2,92	3,04	3,08
2.1. do tri godine	3,17	3,19	3,03	3,06	2,64	2,66	2,87	2,90	2,58	2,61	2,68	2,72
2.2. preko tri godine	4,42	4,46	4,01	4,04	4,32	4,33	4,33	4,35	4,24	4,28	3,94	3,98
3. Ukupno ponderisane kam. stope na depozite	2,39	2,40	2,55	2,57	2,14	2,16	2,61	2,64	2,50	2,53	2,34	2,38

Grafikon 23: Ponderisane prosječne mjesečne EKS na depozite

Za razliku od kredita, kod kojih uticaj na stvarnu cijenu imaju troškovi povezani s odobravanjem i servisiranjem kredita (pod uslovom da su poznati kod odobravanja), kod depozita gotovo da nema razlike između nominalne i efektivne kamatne stope.

U odnosu na decembar 2013. godine ponderisana EKS na ukupne oročene depozite u martu 2014. godine smanjena je za 0,15 procentnih poena (sa 2,53% na 2,38%).

Ponderisana EKS na kratkoročne depozite je u padu, u martu 2014. godine je iznosila 1,34%, što je manje za 0,61 procentnih poena u odnosu na decembar 2013. godine.

Ponderisana EKS na dugoročne depozite bilježi niske oscilacije u prvom kvartalu 2014.godine, iznosi 3,08%, što je na neznatno veći nivo nego u decembru 2013.godine (12/2013:2,92%).

Najveći pad kamatnih stopa je kod depozita oročenih do jedne godine, a najveći rast bilježe depoziti oročeni do tri godine i to kod depozita banaka i drugih finansijskih organizacija (sa 1,83% na 3,69%).

U periodu od druge polovine 2012. godine do prvog kvartala 2014.godine bio je prisutan trend pada novoprimitljenih depozita privrede, naročito kratkoročnih, što je imalo za posljedicu visok rast kratkoročnih kamatnih stopa privredi, to je u konačnici rezultiralo da su u toku posmatranog perioda prosječne kamatne stope privrede uglavnom bile veće od prosječnih kamatnih stopa stanovništva. Zaključno sa martom 2014.godine, iako sa još uvijek prisutnim trendom niskog rasta novoprimitljenih depozita privrede, ponderisane EKS na depozite sektora privrede su u padu (sa 3% na 1,58%), kako

kod kratkoročnih (sa 1,41% na 1,02%) tako i kod dugoročnih (3,35% na 2,70%). Ponderisana EKS kod depozita stanovništva iznosi 2,70%, što je na nešto većem nivou u odnosu na decembar 2013.godine (2,65%), sa zabilježenim padom EKS kod kratkoročnih depozita (sa 1,64% na 1,42%), odnosno rastom kod dugoročnih (sa 3,03% na 3,12%).

Ponderisane kamatne stope na kredite koji se odnose na ugovoreno prekoračenje po računima i na depozite po viđenju, izračunate na osnovu mjesečnih izvještaja, daju se u sljedećoj tabeli.

Tabela 33 : Ponderisane prosječne NKS i EKS kredite-prekoračenja po računima i na depozite po viđenju

OPIS	31.12.2012.		31.03.2013.		30.06.2013.		30.09.2013.		31.12.2013.		31.03.2014.	
	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS	NKS	EKS
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1. Ponderisane kam. stope na kredite-prekoračenja po računima	8,43	8,57	8,52	8,67	8,37	8,53	8,30	8,47	8,25	8,42	8,09	8,26
2. Ponderisane kam. stope na depozite po viđenju	0,19	0,19	0,19	0,19	0,18	0,18	0,15	0,15	0,15	0,15	0,14	0,14

Na ove stavke aktive i pasive EKS je u pravilu jednaka nominalnoj kamatnoj stopi. Ponderisana EKS na ukupne kredite po prekoračenjima računa za bankarski sektor u martu 2014. godine iznosila je 8,26% (pad od 0,16 procentnih poena u odnosu na decembar 2013. godine), a na depozite po viđenju 0,14%, što je neznatno manje od nivoa iz decembra 2013. godine.

2.4. Likvidnost

Upravljanje rizikom likvidnosti je, uz upravljanje kreditnim rizikom, jedan od najvažnijih i najsloženijih segmenata bankarskog poslovanja. Održavanje likvidnosti u tržišnoj ekonomiji je permanentna obaveza banke i osnovna pretpostavka za njenu održivost na finansijskom tržištu, te jedan od ključnih preduvjeta za uspostavljanje i očuvanje povjerenja u bankarski sistem u svakoj zemlji, njegovu stabilnost i sigurnost.

Do izbijanja globalne finansijske i ekonomske krize, u normalnim uvjetima poslovanja banaka i stabilnom okruženju, rizik likvidnosti je za banke imao sekundaran značaj, odnosno kreditni rizik je bio u prvom planu i uspostavljeni sistemi upravljanja, odnosno identificiranja, mjerenja i kontrole ovog rizika bili su pod kontinuiranim nadzorom u cilju njihovog unaprjeđenja i poboljšanja.

Kada je došlo do poremećaja na finansijskim tržištima zbog uticaja globalne krize, rizik likvidnosti je naglo dobio na značaju, i upravljanje ovim rizikom postalo je ključni faktor za nesmetano poslovanje, blagovremeno izvršavanje dospjelih obaveza i očuvanje dugoročne pozicije banke, u smislu njene solventnosti i kapitalne osnove. Pored toga treba istaći i da je međuzavisnost svih rizika kojima banka jeste ili može da bude izložena u svom poslovanju također došla do izražaja sa izbijanjem krize.

U posljednjem kvartalu 2008. godine, nakon širenja globalne krize i njenog negativnog uticaja na finansijski i ekonomski sistem u BiH, došlo je do porasta rizika likvidnosti u bankama u F BiH. Iako je došlo do povlačenja dijela štednih depozita i narušavanja povjerenja u banke, ocijenjeno je da nijednog trenutka likvidnost bankarskog sistema nije bila ugrožena, jer su banke u F BiH, zbog regulatornih zahtjeva i propisanih limita, koji se temelje na konzervativnom pristupu, imale značajna likvidna sredstva i dobru poziciju likvidnosti.

U 2009. godini zaustavljena su negativna kretanja iz posljednjeg kvartala 2008. godine, a osnovni pokazatelji likvidnosti, zahvaljujući najvećim dijelom smanjenoj kreditnoj aktivnosti, su poboljšani. U 2010. godini dolazi do blagog pogoršanja pokazatelja, što se sa nešto manjim intezitetom nastavilo u 2011. godini. Do nešto većeg pogoršanja pokazatelja dolazi ponovno u prvom kvartalu 2012. godine, kao posljedica smanjenja novčanih sredstava po osnovu blagog povećanja kreditnih aktivnosti i investicija u vrijednosne papire, smanjenja depozita, plaćanja dospjelih kreditnih obaveza, te rasta nenaplaćenih potraživanja, što je trend, koji se uz blaže oscilacije, nastavio do kraja 2012. godine.

Prvu polovinu 2013. godine okarakterizirao je nastavak blagog kvarenja pokazatelja, uzrokovan odlivom depozita, plaćanjem dospjelih kreditnih obaveza i nastavkom rasta dospjelih nenaplaćenih potraživanja, dok je u drugoj polovini 2013. godine zabilježeno blago poboljšanje pokazatelja, uzrokovano povećanjem depozita i novčanih sredstava.

Nastojanje banaka za postizanjem bolje profitabilnosti kroz bolju alokaciju finansijske aktive, promjene u strukturi depozitnih izvora, kao i već duže vrijeme prisutan trend smanjenja obaveza po uzetim kreditima i subordinisanom dugu, pod uticajem dužničke krize i recesije u eurozoni, doveli su do bržeg smanjenja likvidnih sredstava u odnosu na smanjenje kratkoročnih finansijskih obaveza, pada učešća likvidnih sredstava u ukupnoj aktivi i pogoršanja koeficijenta krediti u odnosu na depozite, uzete kredite i subordinisani dug.

Međutim, i pored prisutnih navedenih negativnih trendova, likvidnost bankarskog sistema u Federaciji BiH i dalje se ocjenjuje dobrom, sa zadovoljavajućim učešćem likvidnih sredstava u ukupnoj aktivi, te vrlo dobrom ročnom usklađenošću finansijske aktive i obaveza, sa trendom blagog poboljšanja od kraja 2010. godine. Ipak, zbog još uvijek prisutnog uticaja i djelovanja finansijske krize u svijetu, te dužničke krize u eurozoni, koja se negativno reflektira na bankarske sisteme pojedinih evropskih zemalja i banke „majke“ banaka u F BiH, ocjena je da rizik likvidnosti i dalje treba biti pod pojačanim nadzorom. Takođe, treba imati u vidu činjenicu da je uticaj krize na realni sektor još uvijek izražen, čije se negativne posljedice reflektiraju na ukupno privredno i ekonomsko okruženje u kojem banke u BiH posluju, što rezultira kašnjenjem dužnika u otplati dospjelih kreditnih obaveza i rastom nenaplativih potraživanja, odnosno do smanjenja priliva likvidnih sredstava u bankama i konverzije kreditnog rizika u rizik likvidnosti. U tom smislu, jedan od najvažnijih uticaja na poziciju likvidnosti banaka u narednom periodu će imati sposobnost banaka da adekvatno upravljaju svojom aktivom, što podrazumijeva obezbjeđenje aktive koja ima dobre performanse i čiji kvalitet osigurava da se bankarski zajmovi zajedno sa kamatama vraćaju u skladu s rokovima dospijea.

Odlukom o minimalnim standardima za upravljanje rizikom likvidnosti propisani su minimalni standardi koje je banka dužna da osigura i održava u procesu upravljanja ovim rizikom, odnosno minimalni standardi za kreiranje i provođenje politike likvidnosti koja osigurava sposobnost banke da potpuno i bez odlaganja izvršava svoje obaveze na dan dospijea.

Navedeni propis predstavlja okvir za upravljanje rizikom likvidnosti i sadrži kvalitativne i kvantitativne odredbe i zahtjeve prema bankama. Propisani su limiti koje banke trebaju ispunjavati vezano za prosječni dekadni minimum i dnevni minimum novčanih sredstava u odnosu na kratkoročne izvore, kao i minimalni limiti ročne usklađenosti dospijea instrumenata finansijske aktive i obaveza do 180 dana.

U strukturi izvora finansiranja banaka u Federaciji BiH na dan 31. 03. 2014. godine najveće učešće od 74,0% i dalje imaju depoziti, zatim slijede uzeti krediti (uključujući subordinisane dugove³⁷) s učešćem od 7,7%. Uzeti krediti su sa dužim periodima ročnosti i predstavljaju kvalitetan izvor za dugoročne plasmane, te poboljšavaju ročnu usklađenost stavki aktive i obaveza, iako je već duže vrijeme prisutan trend njihovog smanjenja.

S druge strane, ročna struktura depozita je znatno nepovoljnija³⁸, a nakon dužeg perioda poboljšanja, tokom 2010. godine došlo je do blagog pogoršanja, što je trend koji se, sa nešto manjim intenzitetom, nastavio u 2011. godini i u prvom kvartalu 2012. godine, nakon čega ipak dolazi do zaustavljanja ovog negativnog trenda, te je struktura vrlo blago poboljšana krajem 2012. godine, što se nastavilo i u 2013. godini i prvom kvartalu 2014. godine.

³⁷ Subordinisani dugovi: uzeti krediti i stavke trajnog karaktera.

³⁸ Prema preostalom dospijea.

Tabela 34: Ročna struktura depozita po ugovorenom dospijeću								
DEPOZITI	31.12.2012.		31.12.2013.		31.03.2014.		INDEKS	
	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	8(4/2)	9(6/4)
1	2	3	4	5	6	7		
Štednja i dep. po viđenju	4.805.480	43,8	5.233.356	45,4	5.158.264	45,7	109	99
Do 3 mjeseca	267.199	2,5	365.229	3,2	151.914	1,4	137	42
Do 1 godine	709.620	6,5	668.142	5,8	662.515	5,9	94	99
1. Ukupno kratkoročni	5.782.299	52,8	6.266.727	54,4	5.972.693	53,0	108	95
Do 3 godine	3.576.903	32,6	3.541.354	30,7	3.454.843	30,6	99	98
Preko 3 godine	1.601.799	14,6	1.715.768	14,9	1.853.451	16,4	107	108
2. Ukupno dugoročni	5.178.702	47,2	5.257.122	45,6	5.308.294	47,0	102	101
UKUPNO (1 + 2)	10.961.001	100,0	11.523.849	100,0	11.280.987	100,0	105	98

Ukupni depoziti su u odnosu na 31. 12. 2013. godine smanjeni za 2% ili 243 miliona KM, najvećim dijelom su rezultat smanjenja depozita bankarskih institucija za 24% ili 244 miliona KM i privatnih preduzeća za 7% ili 114 miliona KM, a sa druge strane rasta depozita stanovništva za 1% ili 83 miliona KM i javnih preduzeća za 4% ili 38 miliona KM. Ročna struktura depozita po ugovorenom dospijeću je relativno dobra, s učešćem kratkoročnih depozita od 53,0% i dugoročnih 47,0%, što je nešto bolje u odnosu na 31. 12. 2013. godine.

Promjene u ročnoj strukturi rezultat su smanjenja kratkoročnih depozita za 5% ili 294 miliona KM, najvećim dijelom depozita bankarskih institucija oročenih do tri mjeseca za 215 miliona i privatnih preduzeća za 110 miliona KM, dok je kod javnih preduzeća zabilježen rast od 57 miliona. Dugoročni depoziti blago su povećani za 1% ili 51 milion KM kao posljedica rasta depozita preko tri godine za 8%, najviše sektora stanovništva, dok je kod depozita do tri godine zabilježeno smanjenje od 2%, najviše kod depozita bankarskih institucija. Treba istaći da je kod dugoročnih depozita i dalje dominantno učešće dva sektora, i to: stanovništva sa povećanjem učešća sa 63,6% na 64,1% i bankarskih institucija sa jednakim učešćem od 12,3%, iako su i depoziti javnih preduzeća također značajan dugoročni izvor sa blagim smanjenjem učešća sa 9,2% na 8,8%. U depozitima oročenim od jedne do tri godine najveće učešće od 68,7% imaju depoziti stanovništva, uz blagi rast učešća od 1,3 procentna poena, zatim depoziti javnih preduzeća 12,9%, uz smanjenje učešća za 0,3 procentna poena. U periodu preko tri godine najveće učešće od 55,6% imaju depoziti stanovništva uz neznatno smanjenje učešća za 0,2 procentna poena, a depoziti bankarskih institucija, nakon već duže vrijeme prisutnog trenda smanjenja, imaju blago povećanje učešća od 26,9% (na kraju 2013. godine 25,6%; na kraju 2012. godine 33,0%; na kraju 2011. godine 46,9%; 2010. godine 60,9%).

Iako je ročna struktura depozita po ugovorenom dospijeću relativno dobra, za analizu rizika likvidnosti relevantnija je ročnost depozita po preostalom dospijeću, jer uključuje stanje depozita za period od izvještajnog datuma do datuma dospijea, što je prezentirano u narednoj tabeli.

Tabela 35: Ročna struktura depozita po preostalom dospijeću								
DEPOZITI	31.12.2012.		31.12.2013.		31.03.2014.		INDEKS	
	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	8(4/2)	9(6/4)
1	2	3	4	5	6	7		
Štednja i dep. po viđenju (do 7 dana)	4.941.325	45,1	5.343.263	46,4	5.224.893	46,3	108	98
7- 90 dana	908.834	8,3	920.951	7,9	769.033	6,8	101	84
91 dan do jedne godine	2.278.639	20,8	2.126.249	18,5	2.138.393	19,0	93	101
1. Ukupno kratkoročni	8.128.798	74,2	8.390.463	72,8	8.132.319	72,1	103	97
Do 5 godina	2.609.727	23,8	3.002.846	26,1	3.003.688	26,6	115	100
Preko 5 godina	222.476	2,0	130.540	1,1	144.980	1,3	59	111
2. Ukupno dugoročni	2.832.203	25,8	3.133.386	27,2	3.148.668	27,9	111	100
UKUPNO (1 + 2)	10.961.001	100,0	11.523.849	100,0	11.280.987	100,0	105	98

Iz podataka se može zaključiti da je ročna struktura depozita po preostalom dospijeću znatno lošija zbog visokog učešća kratkoročnih depozita od 72,1%, ali da je prisutan trend blagog poboljšanja u odnosu na kraj 2013. godine. Kratkoročni depoziti su imali pad od 3% ili 258 miliona KM, sa smanjenjem učešća za 0,7 procentnih poena, dok su dugoročni depoziti neznatno povećani za 0,5% ili 15 miliona KM, uz povećanje učešća sa 27,2% na 27,9%. Ako se pogleda struktura dugoročnih depozita, vidljivo je da dominiraju depoziti s preostalom ročnošću do pet godina (95,4% dugoročnih depozita i 26,6% ukupnih depozita), dok negativan trend predstavlja značajnije smanjenje depozita sa preostalom ročnošću preko pet godina u posljednje dvije godine, iako je u prvom kvartalu 2014. godine zabilježeno umjereno povećanje od 11% ili 14 miliona KM. Ako se usporede podaci o ročnosti depozita po ugovorenom i preostalom dospijeću, može se zaključiti da je od 5,3 milijarde KM dugoročno ugovorenih depozita, sa 31. 03. 2014. godine cca 2,2 milijarde KM, odnosno nešto više od 40% dugoročno ugovorenih depozita, imalo preostalo dospijeće manje od jedne godine.

Postojeća ročna struktura depozita, kao najvećeg izvora finansiranja banaka u F BiH, kod većeg broja banaka postaje sve više limitirajući faktor kreditnog rasta, s obzirom da je najveća potreba banaka za plasiranjem dugoročnih kredita. Stoga se banke suočavaju s problemom kako osigurati kvalitetnije izvore u smislu ročnosti, posebno zbog činjenice da je značajno smanjen priliv finansijskih sredstava (zaduživanje) iz inostranstva, kako od matičnih grupacija, tako i od finansijskih institucija-kreditora, a domaći izvori su najvećim dijelom kratkoročnog karaktera.

Dodatno, supervizorska zabrinutost je pojačana zbog činjenice da banke, u nedostatku kvalitetnih dugoročnih izvora, u cilju osiguranja poštivanja zakonom propisanih ograničenja vezano za ročnu usklađenost, odobravaju kratkoročne kredite koji se obnavljaju, odnosno zatvaraju novim kratkoročnim plasmanima, što suštinski znači dugoročno kreditiranje iz kratkoročnih izvora. Na taj način se prikriva prava ročnost kredita i usklađenost s izvorima, što može predstavljati ozbiljan problem u narednom periodu i potencijalnu opasnost za likvidnosnu poziciju banke.

U funkciji planiranja potrebnog nivoa likvidnih resursa, banke trebaju planirati izvore i strukturu adekvatnog likvidnog potencijala, i u vezi s tim planirati i kreditnu politiku. Ročnost plasmana, odnosno kreditnog portfolija je determinisana upravo ročnošću izvora. S obzirom da je ročna transformacija sredstava kod banaka inherentno povezana sa funkcionalnim karakteristikama bankarskog poslovanja, banke kontinuirano kontrolišu i drže ročne debalanse između izvora i plasmana u okviru propisanih minimalnih limita.

-u 000 KM-

Tabela 36: Ročna struktura kredita

KREDITI	31.12.2012.		31.12.2013.		31.03.2014.		INDEKS	
	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	8(4/2)	9(6/4)
1	2	3	4	5	6	7		
Dospjela potraživanja i plaćene vanbil.obaveze	1.074.251	10,1	1.175.825	10,8	1.244.382	11,4	109	106
Kratkoročni krediti	2.472.571	23,2	2.360.832	21,8	2.424.890	22,1	95	103
Dugoročni krediti	7.119.302	66,7	7.315.743	67,4	7.286.807	66,5	103	100
UKUPNO KREDITI	10.666.124	100,0	10.852.400	100,0	10.956.079	100,0	102	101

U prvom kvartalu 2014. godine dugoročni krediti su na istom nivou, kratkoročni krediti bilježe rast od 3% ili 64 miliona KM, dok su dospjela potraživanja povećana za 6% ili 69 miliona KM, što je još jedan pokazatelj pogoršanja naplativosti dospjelih kreditnih potraživanja i problema koje imaju dužnici banaka u servisiranju svojih dugova zbog djelovanja ekonomske krize. U strukturi dospjelih potraživanja 67% se odnosi na privatna preduzeća, 31% stanovništvo i 2% na ostale sektore.

Sektorska analiza po ročnosti za dva najznačajnija sektora pokazuje da su krediti plasirani stanovništvu 84,4% dugoročni, a od ukupno odobrenih kredita privatnim preduzećima na dugoročne se odnosi 47,5%.

U strukturi aktive krediti, kao najznačajnija kategorija, imaju i dalje najveće učešće od 71,9% što je za 1,6 procentnih poena manje u odnosu na kraj 2013. godine, a krediti su ostvarili blagi rast od 1,0%. Novčana sredstva su smanjena za 9% ili 380 miliona KM, a njihovo učešće, u odnosu na kraj 2013. godine, je smanjeno sa 28,6% na 26,5%.

Pregled osnovnih pokazatelja likvidnosti je prikazan u sljedećoj tabeli. Prelazak na novu regulativu sa 31. 12. 2011. godine doveo je do značajnog povećanja iznosa ukupnih kredita što je imalo uticaja na pogoršanje pokazatelja: krediti u odnosu na depozite i uzete kredite, u odnosu na prethodne periode. U 2012. godini zabilježeno je dalje pogoršanje pokazatelja likvidnosti, uzrokovano smanjenjem novčanih sredstava radi povećanja kreditnih aktivnosti i izmirenja dospjelih kreditnih obaveza, dok je koeficijent kratkoročne finansijske obaveze/ukupne finansijske obaveze bio neznatno poboljššan radi bolje ročne strukture izvora, što je nastavljeno i u prvoj polovini 2013. godine. Povećanje depozita i novčanih sredstava u drugoj polovini 2013. godine dovelo je do blagog poboljšanja pokazatelja u odnosu na 31. 12. 2012. godine, dok su u prvom kvartalu 2014. godine pokazatelji opet blago pogoršani, usljed smanjenja depozita i rasta dospjelih nenaplaćenih potraživanja

- u % -

Tabela 37: Koeficijenti likvidnosti			
Koeficijenti	31.12.2012.	31.12.2013.	31.03.2014.
1	2	3	4
Likvidna sredstva ³⁹ / ukupna aktiva	26,8	28,9	27,0
Likvidna sredstva / kratkoročne finans.obaveze	46,2	50,6	47,9
Kratkoročne finans.obaveze/ ukupne finans.obaveze	68,9	67,9	67,5
Kreditni / depoziti i uzeti krediti ⁴⁰	88,1	86,4	89,2
Kreditni / depoziti, uzeti krediti i subordinisani dugovi ⁴¹	86,8	85,3	88,0

Pokazatelj krediti u odnosu na depozite i uzete kredite je u 2012. godini pogoršan, sa istim trendom u prvoj polovini 2013. godine, koji je zaustavljen u drugoj polovini 2013. godine, te je ponovno blago pogoršan u prvom kvartalu 2014. godine. Sa 31. 03. 2014. godine ovaj pokazatelj je kod 11 banaka bio viši od 85% (kritični nivo). S jedne strane, to je kod ovih banaka rezultat strukture pasive (relativno značajno učešće kapitala), a s druge strane, visokog učešća kredita u aktivi. FBA posebnu pažnju, pri on site kontrolama, usmjerava na banke kod kojih su utvrđene slabosti u ovom poslovnom segmentu, te nalaže bankama da poduzmu mjere i aktivnosti u cilju poboljšanja nivoa likvidnosti, te poboljšaju prakse za upravljanje izvorima sredstava, kako bi se osigurale zadovoljavajuće pozicije likvidnosti

Banke su u 2013. godini redovno ispunjavale obavezu održavanja propisane obavezne rezerve kod Centralne banke BiH. Obavezna rezerva kao značajan instrument monetarne politike, u BiH u uslovima funkcioniranja valutnog odbora i finansijski nerazvijenog tržišta, jedini je instrument monetarne politike putem kojeg se ostvaruje monetarna kontrola, u smislu prevencije brzog rasta kredita i smanjenja multiplikacije, ali i povećanja likvidnosti banaka u uslovima uticaja krize i pojačanog odliva sredstava iz banaka, kao što se to desilo nakon 01. 10. 2008. godine u BiH. S druge strane, primjena regulative o deviznom riziku i održavanje valutne usklađenosti s propisanim limitima, utiče takođe značajno na iznos koji banke drže na računu rezervi kod Centralne banke BiH u domaćoj valuti, čime se osigurava visoka likvidnost banaka pojedinačno i bankarskog sektora.

Sve banke kontinuirano ispunjavaju i to znatno iznad propisanog minimuma, obavezu dekadnog prosjeka od 20% u odnosu na kratkoročne izvore sredstava i dnevnog minimuma od 10% prema istoj osnovici, što se vidi iz sljedećeg pregleda.

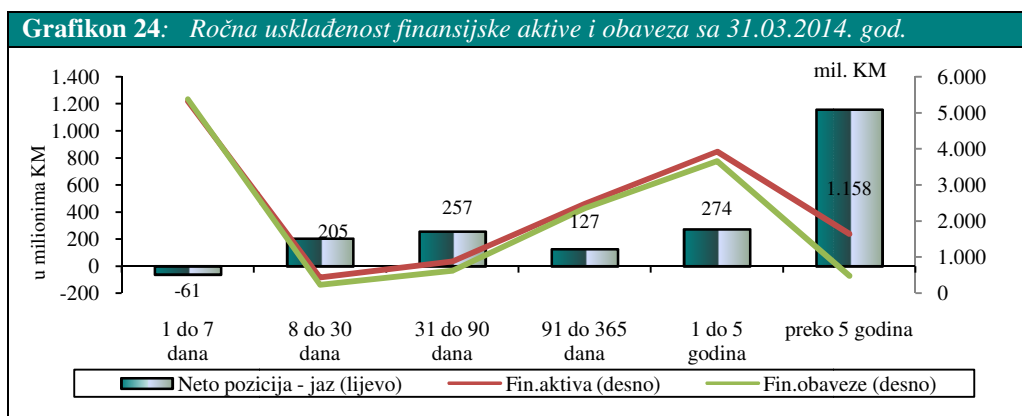
³⁹ Likvidna sredstva u užem smislu: gotovina i depoziti i druga finansijska sredstva sa preostalim rokom dospijeca manjim od tri mjeseca, isključujući međubankarske depozite.

⁴⁰ Iskustveni standardi su: manji od 70%-veoma solidan, 71%-75%-zadovoljavajući, 76%-80%-na granici zadovoljavajućeg, 81%-85%-nedovoljan, preko 85%-kritičan.

⁴¹ Prethodni koeficijent je proširen, u izvore su uključeni i subordinisani dugovi, što je realniji pokazatelj.

Tabela 38: Pozicija likvidnosti - dekadni prosjek i dnevni minimum					
1	31.12.2012.	31.12.2013.	31.03.2014.	INDEKS	
	Iznos	Iznos	Iznos	5(3/2)	6(4/3)
1. Prosječno dnevno stanje novčanih sredstava	3.408.958	3.722.887	3.644.926	109	98
2. Najniže ukupno dnevno stanje novč.sredst.	3.149.188	3.423.657	3.479.316	109	102
3. Kratkoročni izvori sred.(osnovica za obračun)	5.631.431	5.887.967	5.953.590	105	101
4.Iznos obaveze :					
4.1. dekadni prosjek 20% od iznosa red.br. 3	1.126.286	1.177.593	1.190.719	105	101
4.2. dnevni minimum 10% od iznosa red.br.3	563.143	588.798	595.360	105	101
5.Ispunjenje obaveze : dekadni prosjek					
Višak = red.br.1 – red.br. 4.1.	2.282.672	2.545.294	2.454.207	112	96
6. Ispunjenje obaveze : dnevni minimum					
Višak = red.br.2 – red.br. 4.2.	2.586.045	2.834.859	2.883.956	110	102

Ukoliko se posmatra ročna usklađenost preostalih dospijeaća ukupne finansijske aktive⁴² i obaveza, može se zaključiti da je usklađenost dobra, iako nešto lošija u odnosu na 31. 12. 2012. godine.

U prvom kvartalu 2014. godine kratkoročna finansijska aktiva banaka je bila veća od kratkoročnih obaveza za 528 miliona KM. U odnosu na kraj 2013. godine kada je pozitivni jaz iznosio 522 miliona KM, to je blago povećanje od šest miliona KM ili 1,0%, koje je dovelo do poboljšanja koeficijenta pokrivenosti kratkoročnih obaveza sa 105,9% na 106,2%.

Kratkoročna finansijska aktiva je smanjena za 2,3%, a kratkoročne finansijske obaveze za 2,5%. U okviru kratkoročne finansijske aktive povećanje je zabilježeno kod novčanih pozajmica datih drugim bankama 92,9% ili 48 miliona KM, neto kredita od 2,2% ili 93 miliona KM i aktive za trgovinu 8,6% ili 33 miliona KM, dok je pad zabilježen kod novčanih sredstava, koja su manja za 8,6% ili 380 miliona KM. Finansijska aktiva preostalog roka dospijeaća preko jedne godine je povećana za neznatnih 0,2% ili devet miliona KM.

Na strani obaveza s rokom dospijeaća do jedne godine, koje su ukupno smanjene za 2,5% ili 217 miliona KM, najveće povećanje se odnosi na rast subordinisanih dugova za 66,1% ili 17 miliona KM i ostalih finansijskih obaveza od 16,7% ili 30 miliona KM, uz smanjenje depozita za 3,1% ili 258 miliona KM i obaveza po uzetim kreditima za 2,5% ili pet miliona KM. Obaveze s rokom dospijeaća preko jedne godine su smanjene za neznatnih 0,6% ili 27 miliona KM, što je najviše posljedica rasta depozita za 0,5% ili 15 miliona KM i smanjenja obaveza po uzetim kreditima za 3,6% ili 29 miliona KM i obaveza po subordinisanim dugovima za 9,8% ili 14 miliona KM.

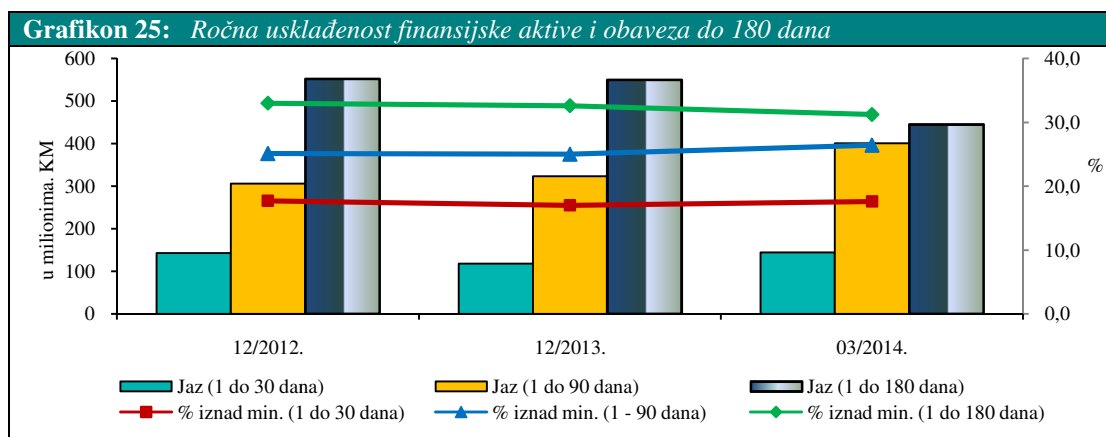
⁴² Finansijska aktiva iskazana je na neto osnovi (umanjena za ispravke vrijednosti).

Pored navedenog propisanog minimalnog standarda, vrlo važan aspekt praćenja i analize pozicije likvidnosti je ročna usklađenost preostalih dospjeća stavki finansijske aktive i obaveza prema vremenskoj skali, koja je propisanim minimalnim limitima kreirana na vremenski horizont od 180 dana⁴³.

- u 000 KM -

Tabela 39: Ročna usklađenost finansijske aktive i obaveza do 180 dana					
Opis	31.12.2012.	31.12.2013.	31.03.2014.	INDEKS	
	Iznos	Iznos	Iznos	5 (3/2)	6(4/3)
1	2	3	4	5	6
I. 1-30 dana					
1. Iznos finansijske aktive	5.490.582	5.924.526	5.753.896	108	97
2. iznos finansijskih obaveza	5.346.703	5.806.822	5.609.863	109	97
3. Razlika (+ ili -) = 1-2	143.879	117.704	144.033	82	122
<i>Obračun izvršenja propisane obaveze u %</i>					
a) Ostvareno %= red.br.1 / red.br.2	102,7%	102,0%	102,6%		
b) Propisani minimum %	85,0%	85,0%	85,0%		
Više (+) ili manje (-) = a - b	17,7%	17,0%	17,6%		
II. 1-90 dana					
1. Iznos finansijske aktive	6.355.017	6.809.340	6.636.879	107	97
2. iznos finansijskih obaveza	6.048.777	6.485.914	6.235.555	107	96
3. Razlika (+ ili -) = 1-2	306.240	323.426	401.324	106	124
<i>Obračun izvršenja propisane obaveze u %</i>					
a) Ostvareno %= red.br.1 / red.br.2	105,1%	105,0%	106,4%		
b) Propisani minimum %	80,0%	80,0%	80,0%		
Više (+) ili manje (-) = a - b	25,1%	25,0%	26,4%		
III. 1-180 dana					
1. Iznos finansijske aktive	7.454.731	7.812.974	7.639.396	105	98
2. iznos finansijskih obaveza	6.903.027	7.263.293	7.194.238	105	99
3. Razlika (+ ili -) = 1-2	551.704	549.681	445.158	100	81
<i>Obračun izvršenja propisane obaveze u %</i>					
a) Ostvareno %= red.br.1 / red.br.2	108,0%	107,6%	106,2%		
b) Propisani minimum %	75,0%	75,0%	75,0%		
Više (+) ili manje (-) = a - b	33,0%	32,6%	31,2%		

Iz prezentiranih podataka se zaključuje da su se banke na dan 31. 03. 2014. godine pridržavale propisanih ograničenja i ostvarile bolju ročnu usklađenost finansijske aktive i obaveza u odnosu na propisane limite.

⁴³ Odlukom o minimalnim standardima za upravljanje rizikom likvidnosti banaka propisani su procenti za ročnu usklađenost finansijske aktive i obaveza: najmanje 85 % izvora sredstava s rokom dospjeća do 30 dana mora biti angažirano u plasmane s rokom dospjeća do 30 dana, najmanje 80% izvora sredstava s rokom dospjeća do 90 dana u plasmane s rokom dospjeća do 90 dana, i najmanje 75% izvora sredstava s rokom dospjeća do 180 dana u plasmane s rokom dospjeća do 180 dana.

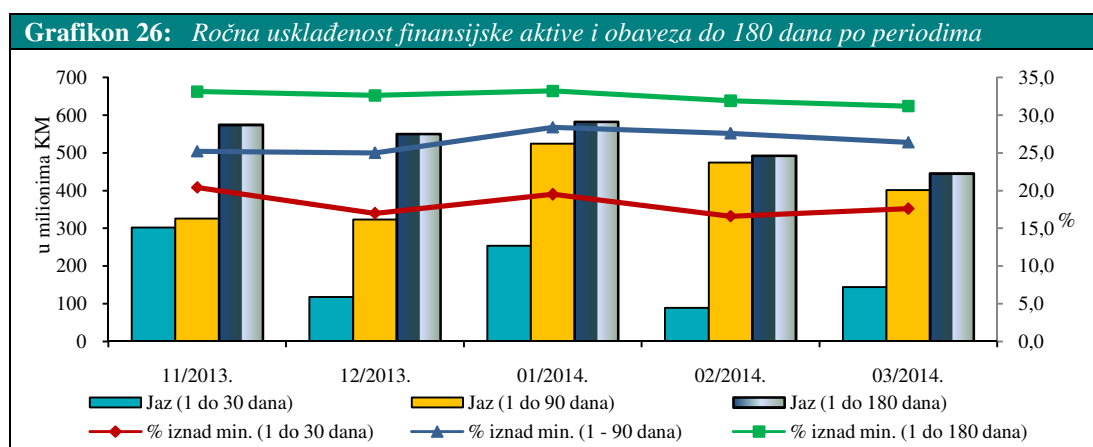
U posljednje dvije godine prisutan je trend poboljšanja ročne usklađenosti, sa 31. 12. 2013. godine finansijska aktiva bila je veća od finansijskih obaveza u sva tri intervala dospjeća, uz nešto veće poboljšanje pozicija likvidnosti u intervalu do 90 i do 180 dana, dok je pozitivni jaz u intervalu do 30 dana bio ipak nešto manji u odnosu na 31. 12. 2011. godine. Ostvareni procenti ročne usklađenosti su bili iznad propisanog minimuma, i to za 17,7% u prvom intervalu, 25,1% u drugom i 33,0% u trećem intervalu.

Sa 31. 12. 2013. godine ostvareni procenti ročne usklađenosti su u sva tri intervala nešto niži nego na kraju 2012. godine, ali i dalje su znatno iznad propisanog minimuma, i to u prvom intervalu za 17,0%, u drugom za 25,0% i u trećem intervalu za 32,6%.

U prvom kvartalu 2014. godine, blago poboljšanje je zabilježeno u intervalu dospjeća do 30 dana radi većeg smanjenja finansijskih obaveza, prvenstveno depozita i obaveza po uzetim kreditima, u odnosu na smanjenje finansijske aktive, prvenstveno novčanih sredstava, što je djelomično kompenzovano rastom kredita i aktive za trgovinu, te u intervalu do 90 dana radi nešto većeg smanjenja finansijskih obaveza (depozita), dok je istovremeno zabilježeno samo blago smanjenje finansijske aktive. Nešto manji pozitivni jaz je ostvaren u intervalu dospjeća do 180 dana, radi smanjenja novčanih sredstava.

Kao rezultat navedenog, ostvareni procenti ročne usklađenosti su u prva dva intervala nešto viši nego na kraju 2013. godine, osim u trećem gdje je ostvareni procenat blago niži, ali svi su i dalje znatno iznad propisanog minimuma, i to u prvom intervalu za 17,6%, u drugom za 26,4% i u trećem intervalu za 31,2%.

U narednom grafikonu daje se trend ročne usklađenosti finansijske aktive i obaveza u periodu august-december 2013. godine, po vremenskim intervalima i ostvarenim procentima usklađenosti u odnosu na zakonom propisane minimalne standarde.

Na osnovu svih iznesenih pokazatelja likvidnost bankarskog sistema u F BiH i dalje se ocjenjuje zadovoljavajućom. Međutim, kako je ovaj segment poslovanja i nivo izloženosti likvidnosnom riziku u korelaciji s kreditnim rizikom, a imajući u vidu i efekte finansijske krize na BiH i uticaj na bankarski sektor u F BiH, prvenstveno u kontekstu dodatnog pritiska na likvidnost banaka, s jedne strane, zbog loše ročne strukture depozita, te otplate dospjelih kreditnih obaveza i znatno manjeg zaduživanja kod međunarodnih finansijskih institucija, što je u proteklim godinama bio najkvalitetniji izvor finansiranja banaka s aspekta ročnosti, a s druge strane, zbog slabijeg priliva likvidnih sredstava zbog pada naplativosti kredita, treba istaći da će u narednom periodu banke trebati još više pažnje posvetiti upravljanju rizikom likvidnosti, uspostavljanjem i provođenjem politika likvidnosti koje će osigurati izvršenje svih dospjelih obaveza na vrijeme, a na osnovu kontinuiranog planiranja budućih

likvidnosnih potreba uzimajući u obzir promjene u operativnim, ekonomskim, regulativnim i ostalim uslovima poslovnog okruženja banaka.

FBA će putem izvještaja i on site kontrola u bankama pratiti i nadzirati kako banke upravljaju ovim rizikom i da li postupaju u skladu s usvojenim politikama i programima.

2.5. Devizni rizik-devizna usklađenost aktive i pasive bilansa i vanbilansa

U svom poslovanju banke su izložene značajnim rizicima proizašlim iz mogućih gubitaka po bilansnim i vanbilansnim stavkama nastalim uslijed promjene cijena na tržištu. Jedan od tih rizika je i devizni rizik (FX) koji nastaje kao rezultat promjena valutnih kurseva i/ili neusklađenosti nivoa aktive, pasive i vanbilansnih stavki u istoj valuti - individualna devizna pozicija ili svih valuta zajedno sa kojima banka posluje - ukupna devizna pozicija banke.

U cilju osiguranja primjene i provođenja opreznosnih principa kod obavljanja deviznih aktivnosti banaka, te smanjenja uticaja deviznog rizika na njihovu profitabilnost, likvidnost i kapital, FBA je donijela Odluku o minimalnim standardima za upravljanje deviznim rizikom banaka⁴⁴ kojom se reguliraju minimalni standardi za donošenje i provođenje programa, politika i procedura za preuzimanje, praćenje, kontrolu i upravljanje deviznim rizikom, te propisana ograničenja za otvorenu individualnu i ukupnu deviznu poziciju (duga ili kratka), obračunata u odnosu na osnovni kapital banke.⁴⁵

Kako bi FBA pratila usklađenost banaka s propisanim ograničenjima i nivo izloženosti deviznom riziku, banke su dužne dnevno izvještavati FBA. Na osnovu kontrole, praćenja i analize dostavljenih izvještaja, može se zaključiti da se banke pridržavaju propisanih limita i da obavljaju svoje FX aktivnosti u okvirima istih.

S obzirom da Centralna banka BiH funkcioniše kao valutni odbor, gdje je EURO valuta sidro valutnog odbora, u praksi banke nisu izložene deviznom riziku kada je u pitanju najznačajnija valuta EURO.

Prema stanju na dan 31. 03. 2014. godine na nivou bankarskog sistema u valutnoj strukturi aktive banaka učešće stavki u stranim valutama iznosilo je 11,5% ili 1,7 milijardi KM (na kraju 2013. godine 12,6% ili 1,9 milijardi KM). S druge strane, valutna struktura pasive bitno je drugačija, jer je učešće obaveza u stranoj valuti znatno veće i iznosi 46,8% ili 7,1 milijardu KM (na kraju 2013. godine 46,7% ili 7,2 milijarde KM).

U sljedećoj tabeli daje se struktura i trend finansijske aktive i obaveza i devizna pozicija za EURO kao najznačajniju valutu i ukupno.

⁴⁴ "Službene novine F BiH", br. 3/03, 31/03, 64/03, 54/04.

⁴⁵ Članom 8. Odluke o minimalnim standardima za upravljanje kapitalom banke propisana su ograničenja: za individualnu deviznu poziciju za EURO najviše do 30% osnovnog kapitala, za ostale valute do 20% i deviznu poziciju banke najviše do 30%.

Tabela 40: Devizna uskladenost finansijske aktive i obaveza (EURO i ukupno)⁴⁶

Opis	31.12.2013.				31.03.2014.				INDEKS	
	EURO		UKUPNO		EURO		UKUPNO		EURO	UKUPNO
	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	Iznos	Učešće %	6/2	8/4
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
<i>I. Finansijska aktiva</i>										
1. Novčana sredstva	996	13,0	1.516	18,0	817	10,9	1.294	15,8	82	85
2. Krediti	40	0,5	44	0,5	37	0,5	40	0,5	93	91
3. Krediti s val. Klauzulom	6.285	82,2	6.465	76,9	6.264	84,0	6.437	78,7	100	100
4. Ostalo	332	4,3	386	4,6	344	4,6	412	5,0	104	107
Ukupno (1+2+3+4)	7.653	100,0	8.411	100,0	7.462	100,0	8.183	100,0	98	97
<i>II. Finansijske obaveze</i>										
1. Depoziti	5.345	72,6	5.990	74,7	5.280	73,2	5.919	75,2	99	99
2. Uzeti krediti	986	13,4	994	12,4	952	13,2	959	12,2	97	96
3. Dep. i kred. s val. klauz.	798	10,9	798	9,9	732	10,1	732	9,3	92	92
4. ostalo	226	3,1	237	3,0	250	3,5	261	3,3	111	110
Ukupno (1+2+3+4)	7.355	100,0	8.019	100,0	7.214	100,0	7.871	100,0	98	98
<i>III. Vanbilans</i>										
1. Aktiva	80		80		50		62			
2. Pasiva	255		359		252		321			
<i>IV. Pozicija</i>										
Duga (iznos)	122		113		46		54			
%	6,6%		6,1%		2,5%		2,8%			
Kratka										
%										
Dozvoljena	30%		30%		30%		30%			
Manja od dozvoljene	23,4%		23,9%		27,5%		27,2%			

Ako se analizira struktura stranih valuta, u finansijskoj aktivi⁴⁷ dominantno je učešće EURO od 68,7%, što je nešto niže od učešća 31. 12. 2013. godine (70,3%), zbog smanjenja nominalnog iznosa sa 1,36 milijardi KM na 1,20 milijardi KM. Učešće EURO u obavezama od 90,8% je jednako kao na kraju 2013. godine, uz blagi pad nominalnog iznosa za 75 miliona KM.

Međutim, u obračun izloženosti FX riziku ulazi i iznos indeksiranih stavki aktive (kreditu) i obaveza⁴⁸, koji je posebno značajan u aktivi (78,7% ili 6,5 milijardi KM) i nominalno je na približno istom nivou u odnosu na 31. 12. 2013. godine (76,9% ili 6,5 milijardi KM). Na ostale devizne stavke aktive odnosi se 21,3% ili 1,7 milijardi KM sa strukturom: stavke u EURO 14,6% ili 1,2 milijarde KM i ostale valute 6,7% ili 0,6 milijardi KM (na kraju 2013. godine kreditu ugovoreni sa valutnom klauzulom u iznosu od 6,5 milijardi KM su imali učešće od 76,9%, a ostale stavke u EURO 16,3% ili 1,4 milijarde KM). Od ukupnih neto kredita (9,8 milijardi KM), cca 65,8% je ugovoreno s valutnom klauzulom, uglavnom vezano za EURO (97,3%).

Na strani izvora, struktura finansijskih obaveza uslovljava i determinira strukturu stavki finansijske aktive, za svaku valutu pojedinačno. U deviznim obavezama (7,9 milijardi KM) najveće učešće od 82,3% ili 6,5 milijardi KM imaju stavke u EURO (najviše depoziti), dok je učešće i iznos indeksiranih obaveza minimalan i iznosi 9,3% ili 0,8 milijardi KM (na kraju 2013. godine učešće obaveza u EURO bilo je 81,8% ili 6,5 milijardi KM, a indeksiranih obaveza 9,9% ili 0,8 milijardi KM).

⁴⁶ Izvor: Obrazac 5-Devizna pozicija.

⁴⁷ Izvor: Obrazac 5-Devizna pozicija: dio finansijske aktive (u stranim valutama denominirana u KM). Prema metodologiji, finansijska aktiva se do 31.12.2011. godine iskazivala po neto principu, odnosno umanjena za rezerve za kreditne gubitke, dok se sa prelaskom na novu metodologiju izračuna umanjena stavki finansijske aktive u skladu sa MRS, od 31.12.2011. godine, iskazuje umanjena za ispravke vrijednosti i rezerve za potencijalne obaveze.

⁴⁸ U cilju zaštite od promjena deviznog kursa banke ugovaraju određene stavke aktive (kreditu) i obaveza s valutnom klauzulom (propisom je dozvoljena samo dvosmjerna valutna klauzula).

Posmatrano po bankama i ukupno na nivou bankarskog sistema F BiH može se konstatovati da se izloženost banaka i sistema FX riziku u prvom kvartalu 2014. godine kretala u okviru propisanih ograničenja. Sa 31. 03. 2014. godine dugu deviznu poziciju imalo je 12 banaka, a kratku poziciju pet banaka. Na nivou sistema iskazana je duga devizna pozicija od 2,8% ukupnog osnovnog kapitala banaka, što je za 27,2 procentna poena manje od dozvoljene. Individualna devizna pozicija za EURO iznosila je 2,5% što je za 27,5 procentnih poena manje od dozvoljene, pri čemu su stavke finansijske aktive bile veće od finansijskih obaveza (neto duga pozicija).

Iako u uslovima funkcioniranja valutnog odbora banke nisu izložene deviznom riziku za najznačajniju valutu EURO, dužne su da se pridržavaju propisanih ograničenja za svaku valutu, kao i za ukupnu deviznu poziciju, te da dnevno upravljaju ovim rizikom u skladu s usvojenim programima, politikama, procedurama i planovima.

III ZAKLJUČCI I PREPORUKE

Bankarski sektor Federacije BiH u periodu provođenja reformi je dostigao zavidan nivo i predstavlja najrazvijeniji i najsnažniji dio finansijskog i ukupnog ekonomskog sistema F BiH. Naredne aktivnosti treba da budu usmjerene na očuvanje njegove stabilnosti kao prioritetni zadatak u aktuelnim stresnim uslovima, te njegov dalji napredak i razvoj. Ovi ciljevi su uslovljeni stalnim i budnim angažmanom svih dijelova sistema, zakonodavnih i izvršnih vlasti, a što je preduslov za stvaranje povoljnijeg ukupnog ekonomskog ambijenta koji bi podsticajno djelovao na banke i povratno na realni sektor privrede i stanovništva.

U cilju dodatnog jačanja otpornosti banaka u Federaciji BiH na potencijalno moguće oštrije krizne situacije, FBA je početkom 2013. godine donijela Odluku o privremenom ograničenju i minimalnim uslovima za isplatu dividendi, diskrecionih bonusa i otkup vlastitih dionica od strane banaka, čime je isplata dividendi vezana za postojanje kapitalnog zaštitnog amortizera u iznosu od 2,5% u odnosu na propisanu minimalnu stopu adekvatnosti kapitala i stopu osnovnog kapitala banka u odnosu na rizičnu aktivu. U okviru realizacije aktivnosti na implementaciji Strategije, odnosno Revizije Strategije za uvođenje Međunarodnog sporazuma za mjerenje kapitala i standardima kapitala (Bazel II), FBA je u saradnji sa Agencijom za bankarstvo Republike Srpske i uz tehničku pomoć USAID-a, pripremila radne nacрте : Odluke o politici i praksi naknada zaposlenicima banke, Odluke o procjeni podobnosti članova organa banke i Odluke o savjesnom postupanju članova organa banke. Navedene Odluke usvojene su u avgustu 2013. godine (Sl novine F BiH br.60/13).

Agencija za bankarstvo FBiH u narednom periodu će:

- poduzimati mjere i aktivnosti u okviru svojih nadležnosti za prevazilaženje i ublažavanje efekata globalne finansijske krize na bankarski sektor u F BiH;
- nastaviti sa provođenjem aktivnosti u okvirima svoje nadležnosti na objedinjavanju supervizije na državnom nivou;
- nastaviti kontinuiran nadzor banaka kontrolama putem izvještaja i kontrolama na licu mjesta sa težištem na kontrolama dominantnih rizičnih segmenata bankarskog poslovanja, s ciljem da bi supervizija bila još efikasnija i u tom smislu:
 - i dalje insistirati na kapitalnom jačanju banaka, posebno onih koje bilježe nadprosječan rast aktive i smanjenje koeficijenta adekvatnosti kapitala,
 - kontinuirano nastaviti nadzirati banke prvenstveno od sistemskog značaja za razvoj kreditnih aktivnosti u kojima je koncentrisan veliki iznos štednje i drugih depozita, a u cilju zaštite deponenata,

- nastaviti sistematsko praćenje aktivnosti banaka na sprječavanju pranja novca i finansiranja terorizma i unaprijeđivati saradnju sa drugim nadzornim i kontrolnim institucijama,
 - raditi, kao i do sada, na dogradnji podzakonske regulative, polazeći od Bazelskih principa, Bazelskih okvira kapitala i Evropskih bankarskih direktiva kao dio priprema za priključivanje BiH Evropskoj uniji,
 - izmijeniti regulativu o kapitalu u cilju kvalitativnog i strukturalnog jačanja kapitala i usklađivanja sa kapitalnim zahtjevima Basel II/III;
 - pripremiti i usvojiti plan za vanredne situacije u sklopu pripreme za krizu,
 - razviti i implementirati alat „Sistem ranog upozorenja“ (SRU) u svrhu rane identifikacije finansijskih i operativnih neefikasnosti i/ili negativnih trendova u poslovanju banaka,
 - uspostavljati i širiti saradnju sa supervizorskim autoritetima u zemljama iz kojih su investitori prisutni u bankarskom sektoru F BiH, kao i s drugim zemljama u cilju što efikasnije supervizije,
 - unapređivati saradnju s Udruženjem banaka BiH po svim segmentima bankarskog poslovanja, organizovati savjetovanja i pružati stručnu pomoć u primjeni zakonske i podzakonske regulative za bankarstvo, unapređivati saradnju po pitanju stručnog osposobljavanja, prijedloga izmjene svih zakonskih propisa koji su postali ograničavajući faktor u razvoju banaka, uvođenju novih proizvoda, naplati potraživanja i potpuno se uključivati u gradnju i funkcioniranje jedinstvenog registra neurednih dužnika - pravnih i fizičkih lica, sa dnevnom ažurnosti podataka.
- kontinuirano operativno usavršavati informacioni sistem koji će omogućiti što ranije upozoravanje i preventivno djelovanje u otklanjanju slabosti u poslovanju banaka;
 - nastaviti permanentnu edukaciju i stručno osposobljavanje kadrova;
 - ubrzati okončanje postupaka likvidacije na osnovu zaključka Upravnog odbora.

Takođe je potrebno i dalje snažnije angažovanje i drugih institucija i organa u Bosni i Hercegovini i Federaciji BiH na:

- realizaciji Programa mjera za ublažavanje posljedica globalne ekonomske krize i unapređenja poslovnog ambijenta, prihvaćenog od strane Ekonomsko socijalnog vijeća za teritoriju F BiH u decembru 2008. godine, te sukladno dokumentu Vlade F BiH;
- realizaciji zaključka Parlamenta Federacije BiH o uspostavljanju bankarske supervizije na nivou države;
- kreiranju i dogradnji regulative za finansijski sektor koja se odnosi na djelovanje, status i poslovanje banaka, mikrokreditnih organizacija, društava koja se bave lizingom, osiguravajućih društava, itd.;
- ubrzanju provođenja ekonomskih reformi u realnom sektoru ekonomije kako bi se isti brže približavao nivou ostvarenom u monetarnom i bankarskom sektoru;
- pripremi i usvajanju novog Zakona o bankama/Zakona o kreditnim institucijama;
- pripremi i usvajanju Zakona o kompanijama za upravljanje imovinom;
- pripremanju za kreiranje zakonske regulative za bankarski sektor i finansijski sistem polazeći i od Bazelskih principa, Bazelskih okvira kapitala i Evropskih bankarskih direktiva;
- uspostavljanju posebnih sudskih odjela za privredu;
- uspostavljanju efikasnijih postupaka izvršenja zaloga;
- donošenju propisa o zaštiti korisnika finansijskih usluga, te potpune odgovornosti dužnika;
- donošenju zakona ili poboljšanju postojećih zakonskih propisa kojim se uređuje oblast sigurnosti i zaštite novca u banci i transportu, i sl.

Kao najbitniji dio sistema, banke bi svoje aktivnosti trebale koncentrisati na:

- potpunu posvećenost kvalitetnom i opreznom poslovanju, te odbrani od uticaja krize koja je u sadašnjim uslovima najveća opasnost za banke i za realni sektor privrede i stanovništva;

- pripremi i ažuriranju svojih planova vanrednih mjera;
- daljnje kapitalno jačanje i osiguranje nivoa solventnosti srazmjerno rastu aktive i rizika, većoj profitabilnosti, dosljednijoj primjeni usvojenih politika i procedura u sprječavanju pranja novca i finansiranja terorizma, i sigurnosti i zaštiti novca u banci i transportu, a u skladu sa zakonom i podzakonskim aktima;
- jačanje sistema internih kontrola i funkcije interne revizije kao potpuno neovisne u izvršavanju svojih obaveza i uloge;
- redovno, ažurno i tačno dostavljanje podataka Centralnom registru kredita i Jedinostvenom Centralnom registru računa kod Centralne banke BiH.

Broj: U.O.-59-7/14.

Sarajevo, 30.05.2014. godine

PRILOZI

PRILOG 1.....	Osnovni podaci o bankama u F BiH
PRILOG 2.....	Bilans stanja banaka u F BiH po šemi FBA
PRILOG 3.....	Pregled aktive, kredita, depozita i finansijskog rezultata banaka u F BiH
PRILOG 4.....	Štednja stanovništva u bankama u F BiH
PRILOG 5.....	Izveštaj o klasifikaciji aktive i vanbilansnih rizičnih stavki u bankama u F BiH
PRILOG 6.....	Bilans uspjeha banaka u F BiH po šemi FBA
PRILOG 7.....	Izveštaj o stanju i adekvatnosti kapitala banaka u F BiH
PRILOG 8.....	Podaci o zaposlenim u bankama u F BiH

PRILOG 1

Banke u Federaciji Bosne i Hercegovine - 31.03.2014.godine

Br.	BANKA	Adresa	Telefon	Direktor
1	BOR BANKA dd - SARAJEVO	Sarajevo	Obala Kulina bana 18 033/278-520, fax:278-550	HAMID PRŠEŠ
2	BOSNA BANK INTERNATIONAL dd - SARAJEVO	Sarajevo	Trg djece Sarajeva bb 033/275-100, fax:203-122	AMER BUKVIĆ
3	HYPO ALPE-ADRIA-BANK dd - MOSTAR	Mostar	Kneza Branimira 2b 070/340-341, fax:036/444-235	Privr.direktor - DRAGAN KOVAČEVIĆ
4	INTESA SANPAOLO BANKA D.D. BOSNA I HERCEGOVINA	Sarajevo	Obala Kulina bana 9a. 033/497-555, fax:497-589	ALMIR KRKALIĆ
5	INVESTICIONO-KOMERCIJALNA BANKA dd - ZENICA	Zenica	Trg B&H 1 032/448-400, fax:448-501	SUVAD IBRANOVIĆ
6	KOMERCIJALNO-INVESTICIONA BANKA DD V.KLADUŠA	V.Kladuša	Ibrahima Mržljaka 3 037/771-253, fax:772-416	HASAN PORČIĆ
7	MOJA BANKA dd - SARAJEVO	Sarajevo	Trg međunarodnog prijateljstva br. 25. 033/586-870, fax:586-880	MIRZA HUREM
8	NLB BANKA dd - TUZLA	Tuzla	Maršala Tita 34 035/259-259, fax:250-596	ALMIR ŠAHINPAŠIĆ
9	PRIVREDNA BANKA SARAJEVO dd - SARAJEVO	Sarajevo	Alipašina 6 033/277-700, fax:664-175	ADNAN BOGUNIĆ
10	PROCREDIT BANK dd - SARAJEVO	Sarajevo	Franca Lehara bb 033/250-950, fax:250-971	EDIN HRNJICA
11	RAIFFEISEN BANK dd BiH - SARAJEVO	Sarajevo	Zmaja od Bosne bb. 033/755-010, fax: 213-851	MICHAEL MÜLLER
12	RAZVOJNA BANKA FEDERACIJE BIH	Sarajevo	Igmanska 1 033/724-930, fax: 668-952	RAMIZ DŽAFEROVIĆ
13	SBERBANK BH dd - SARAJEVO	Sarajevo	Fra Andela Zvizdovića 1 033/295-601, fax:263-832	EDIN KARABEG
14	SPARKASSE BANK dd - SARAJEVO	Sarajevo	Zmaja od Bosne br. 7. 033/280-300, fax:280-230	SANEL KUSTURICA
15	UNICREDIT BANK dd - MOSTAR	Mostar	Kardinala Stepinca bb 036/312-112, fax:312-121	IVAN VLAHO
16	UNION BANKA dd - SARAJEVO	Sarajevo	Dubrovačka 6 033/561-000, fax: 201-567	SENAD REDŽIĆ
17	VAKUFСКА BANKA dd - SARAJEVO	Sarajevo	M. Tita 13. 033/280-100, fax: 663-399	AMIR RIZVANOVIĆ
18	ZIRAATBANK BH dd - SARAJEVO	Sarajevo	Dženetića Čikma br. 2. 033/252-230, fax: 252-245	ALI RIZA AKBAŞ

PRILOG 2

**BILANS STANJA BANAKA U FBiH PO ŠEMI FBA
AKTIVNI PODBILANS**

u 000 KM

R.br.	O P I S	31.12.2012.	31.12.2013.	31.03.2014.
	A K T I V A			
1.	Novčana sredstva i računi depozita kod depozitnih institucija	3.962.581	4.417.898	4.037.905
1a	Gotov novac i nekamatonski računi depozita	625.188	627.016	468.529
1b	Kamatonski računi depozita	3.337.393	3.790.882	3.569.376
2.	Vrijednosni papiri za trgovanje	375.032	381.909	414.540
3.	Plasmani drugim bankama	78.522	51.960	100.398
4.	Kreditni, potraživanja po poslovima lizinga i dospjela potraživanja	10.666.124	10.852.400	10.956.079
4a	Kreditni	9.591.819	9.676.527	9.711.650
4b	Potraživanja po poslovima lizinga	54	48	47
4c	Dospjela potraživanja po kreditima i poslovima lizinga	1.074.251	1.175.825	1.244.382
5.	Vrijednosni papiri koji se drže do dospelja	173.435	180.604	183.494
6.	Poslovni prostor i ostala fiksna aktiva	491.370	476.199	472.583
7.	Ostale nekretnine	30.123	36.786	37.659
8.	Investicije u nekonsolidovana povezana preduzeća	24.756	23.762	23.736
9.	Ostala aktiva	255.247	252.122	246.002
10.	MINUS:Ispravke vrijednosti	1.066.424	1.227.090	1.234.401
10a	Ispravke vrijednosti na stavke pozicije 4. Aktive	1.007.459	1.165.928	1.171.155
10b	Ispravke vrijednosti na pozicije Aktive osim pozicije 4.	58.965	61.162	63.246
11.	UKUPNA AKTIVA	14.990.766	15.446.550	15.237.995
	O B A V E Z E			
12.	Depoziti	10.961.001	11.523.849	11.280.987
12a	Kamatonski depoziti	9.281.938	9.363.284	9.238.101
12b	Nekamatonski depoziti	1.679.063	2.160.565	2.042.886
13.	Uzete pozajmice - dospjele obaveze	1.752	1.577	1.580
13a	Stanje dospjelih, a neisplaćenih obaveza			
13b	Stanje neizmirenih - pozvanih za plaćanje vanbilansnih obaveza	1.752	1.577	1.580
14.	Uzete pozajmice od drugih banaka	2.000		
15.	Obaveze prema vladi			
16.	Obaveze po uzetim kreditima i ostalim pozajmicama	1.141.561	1.039.381	1.004.486
16a	sa preostalim rokom dospelja do jedne godine	244.160	212.485	207.067
16b	sa preostalim rokom dospelja preko jedne godine	897.401	826.896	797.419
17.	Subordinisani dugovi i subordinisane obveznice	186.675	166.889	169.979
18.	Ostale obaveze	480.402	406.909	419.984
19.	UKUPNE OBAVEZE	12.773.391	13.138.605	12.877.016
	K A P I T A L			
20.	Trajne prioritetne dionice	26.059	11.959	11.959
21.	Obične dionice	1.175.547	1.196.633	1.196.633
22.	Emisiona ažia	136.485	136.485	136.485
22a	na trajne prioritetne dionice	8.420	8.420	88
22b	na obične dionice	128.065	128.065	136.397
23.	Neraspoređena dobit i rezerve kapitala	453.269	649.879	646.603
24.	Kursne razlike			
25.	Ostali kapital	110.281	-2.745	53.565
26.	Rezerve za kreditne gubitke formirane iz dobiti	315.734	315.734	315.734
27.	UKUPNI KAPITAL (20. do 25.)	2.217.375	2.307.945	2.360.979
28.	UKUPNE OBAVEZE I KAPITAL (19 +26)	14.990.766	15.446.550	15.237.995
	PASIVNI I NEUTRALNI PODBILANS	661.321	638.913	645.534

UKUPNA BILANSNA SUMA BANAKA	15.652.087	16.087.617	15.883.529
-----------------------------	------------	------------	------------

PRILOG 3

**PREGLED AKTIVE, KREDITA, DEPOZITA I FINANSIJSKOG REZULTATA
BANAKA U F BiH na dan 31.03.2014. godine**

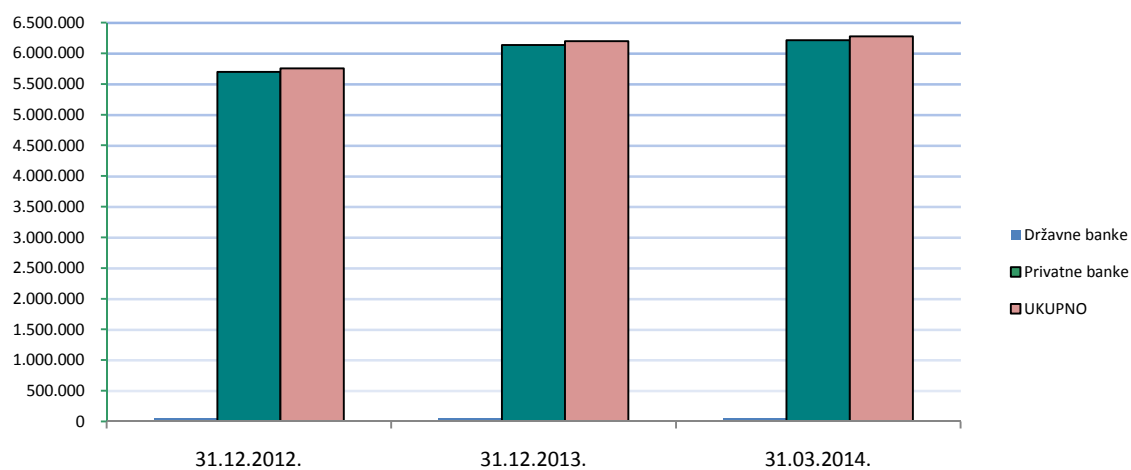
u 000 KM

R. br.	BANKA	Aktiva		Kredit		Depoziti		Finansijski rezultat
		Iznos	%	Iznos	%	Iznos	%	Iznos
1	BOR Banka d.d. Sarajevo	234.971	1,54%	189.035	1,73%	123.349	1,09%	744
2	Bosna Bank International d.d. Sarajevo	541.534	3,55%	360.376	3,29%	367.637	3,26%	461
3	Hypo Alpe Adria Bank d.d. Mostar	1.095.619	7,19%	816.760	7,45%	716.962	6,36%	3.592
4	Intesa Sanpaolo banka d.d. Sarajevo	1.342.812	8,81%	1.116.777	10,19%	897.974	7,96%	5.195
5	Investiciono Komercijalna banka d.d. Zenica	190.683	1,25%	98.215	0,90%	134.868	1,20%	404
6	Komercijalno Investiciona banka d.d. Velika Kladuša	73.405	0,48%	38.869	0,35%	47.379	0,42%	295
7	Moja banka d.d. Sarajevo	185.268	1,22%	136.325	1,24%	153.232	1,36%	-59
8	NLB banka d.d. Tuzla	834.725	5,48%	617.730	5,64%	666.882	5,91%	1.461
9	Privredna Banka d.d. Sarajevo	158.185	1,04%	121.195	1,11%	127.880	1,13%	233
10	ProCredit Bank d.d. Sarajevo	359.470	2,36%	308.831	2,82%	241.845	2,14%	32
11	Raiffeisen Bank dd Bosna i Hercegovina	3.793.057	24,89%	2.382.314	21,74%	2.935.680	26,02%	26.022
12	Sberbank BH d.d. Sarajevo	871.867	5,72%	733.889	6,70%	658.191	5,83%	923
13	Sparkasse Bank d.d. Sarajevo	996.438	6,54%	814.049	7,43%	839.979	7,45%	2.463
14	Union banka d.d. Sarajevo	223.111	1,46%	119.534	1,09%	168.108	1,49%	160
15	UniCredit bank d.d. Mostar	3.661.706	24,03%	2.611.745	23,84%	2.750.437	24,38%	14.084
16	Vakufska banka d.d. Sarajevo	282.080	1,85%	189.213	1,73%	228.410	2,02%	-3.028
17	Ziraatbank BH d.d. Sarajevo	393.064	2,58%	301.222	2,75%	222.174	1,97%	658
	UKUPNO	15.237.995	100%	10.956.079	100%	11.280.987	100%	53.640

NOVA ŠTEDNJA STANOVNIŠTVA U BANKAMA U F BiH

u 000 KM

	31.12.2012.	31.12.2013.	31.03.2014.
Državne banke	58.050	65.179	66.123
Privatne banke	5.698.300	6.135.711	6.213.768
UKUPNO	5.756.350	6.200.890	6.279.891

PRILOG 5

**KLASIFIKACIJA AKTIVE BILANSA I VANBILANSNIH RIZIČNIH STAVKI
na dan 31.03.2014. godine**

- KLASIFIKACIJA STAVKI AKTIVE BILANSA -

u 000 KM

Red br.	STAVKE AKTIVE BILANSE	KLASIFIKACIJA					UKUPNO
		A	B	C	D	E	
1.	Kratkoročni krediti	2.124.800	269.825	21.972	6.187	2.106	2.424.890
2.	Dugoročni krediti	6.216.846	592.284	220.599	148.449	35.239	7.213.417
3.	Ostali plasmani	257.042	2.275	80	940	1.855	262.192
4.	Obračunata kamata i naknada	36.937	5.679	3.082	7.656	28.555	81.909
5.	Dospjela potraživanja	40.931	46.915	65.271	305.316	752.884	1.211.317
6.	Potraživanja po plaćenim garancijama				484	32.581	33.065
7.	Ostala bilansna aktiva koja se klasifikuje	221.668	4.979	2.905	3.456	27.785	260.793
8.	UKUPNA BILANSNA AKTIVA KOJA SE KLASIFIKUJE (zbir pozicija od 1. do 7. - osnovica za obračun regulatornih rezervi za kreditne gubitke)	8.898.224	921.957	313.909	472.488	881.005	11.487.583
9.	OBRAČUNATE REGULATORNE REZERVE ZA KREDITNE GUBITKE PO BILANSNOJ AKTIVI	173.989	88.093	75.867	272.935	880.642	1.491.526
10.	ISPRAVKA VRIJEDNOSTI BILANSNE AKTIVE	114.217	84.432	94.721	212.485	728.546	1.234.401
11.	POTREBNE REGULATORNE REZERVE IZ DOBITI ZA PROCJENJENE GUBITKE PO BILANSNOJ AKTIVI	97.838	48.474	20.854	91.342	153.069	411.577
12.	FORMIRANE REGULATORNE REZERVE IZ DOBITI ZA PROCJENJENE GUBITKE PO BILANSNOJ AKTIVI	78.075	31.359	22.437	78.071	69.205	279.147
13.	NEDOSTAJUĆI IZNOS REGULATORNIH REZERV IZ DOBITI ZA PROCJENJENE GUBITKE PO BILANSNOJ AKTIVI						172.877
14.	BILANSNA AKTIVA KOJA SE NE KLASIFIKUJE (bruto knjigovod. vrijednost)						4.984.813
15.	UKUPNA BILANSNA AKTIVA (bruto knjigovodstvena vrijednost)						16.472.396

PREGLED AKTIVE BILANSA KOJA SE NE KLASIFIKUJE I IZNOSA PLASMANA OBEZBJEĐENIH NOVČANIM DEPOZITOM

14.a	Gotovina u blagajni i trezoru i novčana sredstva na računu kod Centralne banke BiH, zlato i drugi plemeniti metali	2.885.744
14.b	Sredstva po viđenju i oročena sredstva do mjesec dana na računima kod banaka sa utvrđenim investicionim rejtingom	1.079.336
14.c	Materijalna i nematerijalna imovina	490.360
14.d	Stečena finansijska i materijalna aktiva u procesu naplate potraživanja u toku godinu dana od dana sticanja	9.037
14.e	Vlastite (trezorske) dionice	
14.f	Potraživanja za više uplaćene poreske obaveze	11.905
14.g	Vrijednosni papiri namijenjeni trgovanju	133.489
14.h	Potraživanja od Vlade BiH, Vlade FBiH i Vlade RS, vrijednosni papiri emitovani od strane Vlade BiH, Vlade FBiH i Vlade RS i potraživanja obezbjeđena njihovim безусловnim garancijama plativim na prvi poziv	374.942
	UKUPNO pozicija 14	4.984.813
8a.	Iznos plasmana obezbjeđenih novčanim depozitima	198.824

PRILOG 5A

**KLASIFIKACIJA AKTIVE BILANSA I VANBILANSNIH RIZIČNIH STAVKI
na dan 31.03.2014. godine**

- KLASIFIKACIJA VANBILANSNIH STAVKI -

u 000 KM

Red br.	VANBILANSNE STAVKE	KLASIFIKACIJA					UKUPNO
		A	B	C	D	E	
1.	Plative garancije	355.326	46.368	689	241		402.624
2.	Činidbene garancije	494.590	87.199	1.492	906	262	584.449
3.	Nepokriveni akreditivi	40.924	2.856	214			43.994
4.	Neopozivo odobreni a neiskorišteni krediti	1.253.421	96.576	735	842	1.056	1.352.630
5.	Ostale potencijalne obaveze banke	10.889	287		1	119	11.296
6.	UKUPNE VANBILANSNE STAVKE KOJE SE KLASIFIKUJU (zbir pozicija od 1. do 5. - osnovica za obračun regulatornih rezervi za kreditne gubitke	2.155.150	233.286	3.130	1.990	1.437	2.394.993
7.	OBRAČUNATE REGULATORNE REZERVE ZA KREDITNE GUBITKE PO VANBILANSNIM STAVKAMA	42.014	14.256	628	1.074	1.437	59.409
8.	REZERVIRANJA PO GUBICIMA ZA VANBILANSNE STAVKE	19.621	3.982	1.083	844	1.117	26.647
9.	POTREBNE REGULATORNE REZERVE IZ DOBITI ZA PROCIJENJENE GUBITKE PO VANBILANSNIM STAVKAMA	25.403	11.050	225	569	320	37.567
10.	FORMIRANE REGULATORNE REZERVE IZ DOBITI ZA PROCIJENJENE GUBITKE PO VANBIL. STAVKAMA	23.070	11.185	598	1.338	396	36.587
11.	NEDOSTAJUĆI IZNOS REGULATORNIH REZERV IZ DOBITI ZA PROCIJENJENE GUBITKE PO VANBILANSNIM STAVKAMA						4.461
12.	VANBILANSNE STAVKE KOJE SE NE KLASIFIKUJU						479.743
13.	UKUPNE VANBILANSNE STAVKE						2.874.736
6a.	Iznos potencijalnih obaveza obezbjedenih novčanim depozitom						54.408

PRILOG 6

BILANS USPJEHA BANAKA U FBiH PO ŠEMI FBA

u 000 KM

R.br.	O P I S	31.03.2012.	31.03.2013.	31.03.2014.
1.	PRIHODI I RASHODI PO KAMATAMA			
a)	Prihodi od kamata i slični prihodi			
1)	Kamatonosni računi depozita kod depozitnih institucija	1.553	451	1.210
2)	Plasmani drugim bankama	1.148	487	629
3)	Kreditni i poslovi lizinga	183.981	175.149	173.913
4)	Vrijednosni papiri koji se drže do dospelje)a	1.494	1.917	1.794
5)	Vlasnički vrijednosni papiri	153	151	0
6)	Potraživanja po plaćenim vanbilansnim obavezama	0	0	0
7)	Ostali prihodi od kamata i slični prihodi	15.304	16.056	15.685
8)	UKUPNI PRIHODI OD KAMATA I SLIČNI PRIHODI	203.633	194.211	193.231
b)	Rashodi po kamatama i slični rashodi			
1)	Depoziti	54.352	52.428	49.146
2)	Uzete pozajmice od drugih banaka	1	31	157
3)	Uzete pozajmice - dospjele obaveze	0	0	0
4)	Obaveze po uzetim kreditima i ostalim pozajmicama	10.867	5.907	4.813
5)	Subordinisani dugovi i subordinisane obveznice	3.001	2.270	2.985
6)	Ostali rashodi po kamatama i slični rashodi	1.025	737	577
7)	UKUPNI RASHODI PO KAMATAMA I SLIČNI RASHODI	69.246	61.373	57.678
c)	NETO KAMATA I SLIČNI PRIHODI	134.387	132.838	135.553
2.	OPERATIVNI PRIHODI			
a)	Prihodi iz poslovanja sa devizama	8.629	8.631	8.678
b)	Naknade po kreditima	1.388	1.546	1.618
c)	Naknade po vanbilansnim poslovima	5.885	6.026	6.041
d)	Naknade za izvršene usluge	42.586	44.164	47.322
e)	Prihod iz poslova trgovanja	164	2.155	275
f)	Ostali operativni prihodi	12.833	9.870	14.743
g)	UKUPNI OPERATIVNI PRIHODI a) do f)	71.485	72.392	78.677
3.	NEKAMATNI RASHODI			
a)	Poslovni i direktni rashodi			
1)	Trošk.ispr.vrijed. riz.aktive, rezerviranja za potenc.obaveze i ost.vrijed.usklad	36.098	29.273	20.988
2)	Ostali poslovni i direktni troškovi	17.727	16.644	24.034
3)	UKUPNI POSLOVNI I DIREKTNI RASHODI 1) + 2)	53.825	45.917	45.022
b)	Operativni rashodi			
1)	Troškovi plata i doprinosa	61.225	60.053	59.901
2)	Troškovi poslovnog prostora, ostale fiksne aktive i režiija	39.052	36.570	35.311
3)	Ostali operativni troškovi	20.824	20.161	20.356
4)	UKUPNI OPERATIVNI RASHODI 1) do 3)	121.101	116.784	115.568
c)	UKUPNI NEKAMATNI RASHODI	174.926	162.701	160.590
4.	DOBIT PRIJE OPOREZIVANJA	35.600	44.710	56.727
5.	GUBITAK	4.654	2.181	3.087
6.	POREZI	0	0	0
7.	DOBIT PO OSNOVU POVEĆANJA ODLOŽENIH PORESKIH SREDSTAVA I SMANJENJE ODLOŽENIH PORESKIH OBAVEZA	0	0	0
8.	GUBITAK PO OSNOVU SMANJENJA ODLOŽENIH PORESKIH SREDSTAVA I POVEĆANJE ODLOŽENIH PORESKIH OBAVEZA.	0	0	0
9.	NETO-DOBIT 4. - 6.	35.600	44.710	56.727
10.	NETO-GUBITAK 4. - 6.	4.654	2.181	3.087
11.	FINANSIJSKI REZULTAT 9.-10.	30.946	42.529	53.640

PRILOG 7

IZVJEŠTAJ O STANJU I ADEKVATNOSTI KAPITALA BANAKA U F BiH AKTIVNI BILANS

u 000 KM

R.br.	O P I S	31.12.2012.	31.12.2013.	31.03.2014.
1	OSNOVNI KAPITAL BANKE			
1.a.	Dionički kapital, rezerve i dobit			
1.1.	Dionički kapital - obične i trajne priorit.nekumulat. dionice -novčane uplate	1.185.966	1.188.094	1.192.951
1.2.	Dionički kapital - obične i trajne priorit.nekumulat. dionice -uložene stvari i prava	12.550	12.550	12.550
1.3.	Iznos emisioh ažia ostvarenih pri uplati dionica	136.485	136.485	136.485
1.4.	Opšte zakonske rezerve (rezerve propisane zakonom)	101.836	206.809	206.995
1.5.	Ostale rezerve koje se ne odnose na procjenu kvaliteta aktive	309.179	362.349	362.098
1.6.	Zadržana – neraspodijeljena dobit iz prethodnih godina	167.825	248.901	277.025
1.a.	UKUPNO (od 1.1. do 1.6.)	1.913.841	2.155.188	2.188.104
1.b.	Odbitne stavke od 1.a.			
1.7.	Nepokriveni gubici prenešeni iz prethodnih godina	120.740	112.610	253.055
1.8.	Gubitak iz tekuće godine	17.818	140.330	3.087
1.9.	Knjigovodstvena vrijednost vlastitih (trezorskih) dionica u posjedu banke	156	156	156
1.10.	Iznos nematerijalne imovine	52.590	41.418	41.254
1.b.	UKUPNO (od 1.7. do 1.10.)	191.304	294.514	297.552
1.	IZNOS OSNOVNOG KAPITALA: (1.a.-1.b.)	1.722.537	1.860.674	1.890.552
2	DOPUNSKI KAPITAL BANKE			
2.1.	Dionički kapital - obične i trajne priorit.kumulat. dionice -novčane uplate	3.090	3.091	3.091
2.2.	Dionički kapital - obične i trajne priorit.kumulat. dionice -uložene stvari i prava			
2.3.	Opšte rezerve za kreditne gubitke na kategoriju A – Dobra aktiva	211.433	215.083	216.003
2.4.	Iznos obračunate dobiti u tekućoj godini revidirane i potvrđene eksternom revizijom	67.243	71.984	1.106
2.5.	Iznos dobiti za koju je FBA izdala rješenje o privremenoj obustavi raspodjele			
2.6.	Iznos subordinisanih dugova najviše 50% iznosa Osnovnog kapitala	120.264	165.473	168.563
2.7.	Hibridne konvertibilne stavke - najviše do 50% iznosa Osnovnog kapitala			
2.8.	Iznos stavki-obaveza trajnog karaktera bez obaveze za vraćanje	65.070	1.416	1.416
2.	IZNOS DOPUNSKOG KAPITALA: (od 2.1. do 2.8.)	467.100	457.047	390.179
3	ODBITNE STAVKE OD KAPITALA BANKE			
3.1.	Dio uloženog dioničkog kapitala koji je po ocjeni FBA primljena, a precjenjena vrij.			
3.2.	Ulozi u kapital drugih pravnih lica koji prelaze 5% visine Osnovnog kapitala banke	3.043	2.844	2.844
3.3.	Potraživanja od dioničara sa znač. glas.pravom - odobrena suprotno propisima	85		
3.4.	VIKR prema dioničarima sa znač. glas. pravom u banci bez saglasnosti FBA			
3.5.	Iznos nedostajućih rezervi za kreditne gubitke po regulatornom zahtjevu	95.720	158.859	176.381
3.	IZNOS ODBITNIH STAVKI OD KAPITALA BANKE: (od 3.1. do 3.5.)	98.848	161.703	179.225
A.	IZNOS NETO KAPITALA BANKE (1.+2.-3.)	2.090.789	2.156.018	2.101.506
B.	RIZIK PONDERISANE AKTIVE I KREDITNIH EKIVALENATA	11.078.498	10.999.406	11.021.299
C.	POR (PONDERISANI OPERATIVNI RIZIK)	974.201	981.318	982.260
D.	PTR (PONDERISANI TRŽIŠNI RIZIK)			
E.	UKUPNI PONDERISANI RIZICI B+C+D	12.052.699	11.980.724	12.003.559

F.	STOPA NETO-KAPITALA (ADEKVATNOSTI KAPITALA) (A.:E.) X 100	17,3%	18,0%	17,5%
-----------	--	--------------	--------------	--------------

PRILOG 8

PODACI O ZAPOSLENIM U BANKAMA F BiH

R.br.	BANKA	31.12.2012.	31.12.2013.	31.03.2014.
1	BOR Banka d.d. Sarajevo	62	64	64
2	Bosna Bank International d.d. Sarajevo	247	279	286
3	Hypo Alpe Adria Bank d.d. Mostar	579	517	529
4	Intesa Sanpaolo banka d.d. Sarajevo	537	528	525
5	Investiciono Komercijalna banka d.d. Zenica	166	164	161
6	Komercijalno Investiciona banka d.d. Velika Kladuša	71	71	70
7	Moja banka d.d.Sarajevo	151	156	156
8	NLB banka d.d. Tuzla	456	442	446
9	Poštanska banka d.d. Sarajevo	85		
10	Privredna Banka d.d Sarajevo	179	177	174
11	ProCredit Bank d.d. Sarajevo	344	333	315
12	Raiffeisen Bank dd Bosna i Hercegovina	1.552	1.531	1.516
13	Sberbank BH d.d. Sarajevo	360	411	408
14	Sparkasse Bank d.d. Sarajevo	452	462	465
15	Union banka d.d. Sarajevo	183	200	197
16	UniCredit bank d.d. Mostar	1.305	1.262	1.252
17	Vakufska banka d.d. Sarajevo	230	225	225
18	Ziraatbank BH d.d. Sarajevo	171	229	234
	UKUPNO	7.130	7.051	7.023